

Dossiernummer: OMV/2021167750
 Projectinhoudversie: V1
 Inrichtingsnummer: 20170905-0030
 Ondernemingsnummer exploitant: 0427.973.304

Ministerieel besluit over het verzoek van de nv Indaver voor de **bijstelling** van de **bijzondere milieuvoorwaarden** opgenomen in het ministerieel besluit OMV_2019074599 van 15 november 2019 voor een afvalverwerkingsinstallatie met stortplaats, gelegen te 2030 Antwerpen, Poldervlietweg 5.

VERZOEK TOT BIJSTELLING (inclusief wijzigingen)

Het verzoek heeft betrekking op terreinen gelegen te 2030 Antwerpen, Poldervlietweg 5

Oorspronkelijke aanvraag

Het verzoek omvat een bijstelling van de lozingsnormen van het afvalwater, zoals opgenomen als bijzondere voorwaarden in het ministerieel besluit OMV_2019074599 van 15 november 2019.

Het betreft enerzijds lozingsnormen voor een aantal parameters die al vermeld worden in dit besluit.

Parameter	Eenheid	Norm in voormeld MB
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/l	1,8 tot 31/12/2021
PFOA (perfluoroctaanzuur)	µg/l	3,5 tot 31/12/2021
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/l	20 tot 31/12/2021
PFHS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/l	2 tot 31/12/2021
PFOS (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/l	6 tot 31/12/2021
TBT	µg/l	20 tot 1/1/2022 + onderzoek
Se	mg/l	0,08 tot 31/12/2021 0,03 vanaf 1/1/2022, tenzij uit een haalbaarheidsstudie blijkt dat dit niet haalbaar is

Daarnaast worden ook enkele nieuwe parameters aangevraagd. Het betreffen volgens de aanvrager parameters van de PFAS-familie waar momenteel een noodzaak is om op basis van huidige kennis ook lozingsnormen voor aan te vragen.

Parameter
6·2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)
8.2 diPAP (fluortelomeerfosfaat diester)
8.2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)
HFPO-DA (hexafluorpropyleenoxidedimeerzuur)

PFBA (perfluorobutaanzuur)
PFHxDA (perfluorhexadecaanzuur)
PFPeS (perfluorpentaansulfonzuur)
PFTeDA (perfluortetradecaanzuur)
PFODA (perfluoroctadecaanzuur)
PFDA (perfluordecaanzuur)
PFHpS (perfluorheptaansulfonzuur)
PFUnDA (perfluorundecaanzuur)

De aanvrager stelt zelf volgende voorwaarden voor:

Voor PFAS:

Parameter	Eenheid	Norm
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/l	1,8 tot en met 31/12/2023
PFOA (perfluoroctaanzuur)	µg/l	3,5 tot en met 31/12/2023
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/l	20 tot en met 31/12/2023
PFHxS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/l	2 tot en met 31/12/2023
PFOS (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/l	6 tot en met 31/12/2023
6:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	13 tot en met 31/12/2023
8:2 diPAP (fluortelomeerfosfaat diester)	µg/l	15 tot en met 31/12/2023
8:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	2 tot en met 31/12/2023
HFPO-DA (hexafluorpropyleenoxidedimeerzuur)	µg/l	9 tot en met 31/12/2023
PFBA (perfluorobutaanzuur)	µg/l	1.460 tot en met 31/12/2023
PFHxDA (perfluorhexadecaanzuur)	µg/l	9 tot en met 31/12/2023
PFPeS (perfluorpentaansulfonzuur)	µg/l	4 tot en met 31/12/2023
PFTeDA (perfluortetradecaanzuur)	µg/l	3 tot en met 31/12/2023
PFODA (perfluoroctadecaanzuur)	µg/l	0,11 tot en met 31/12/2023
PFDA (perfluordecaanzuur)	µg/l	0,20 tot en met 31/12/2023
PFHpS (perfluorheptaansulfonzuur)	µg/l	0,35 tot en met 31/12/2023
PFUnDA (perfluorundecaanzuur)	µg/l	1 tot en met 31/12/2023

Voor TBT: een norm van 20 ng TBT-Sn/l

Voor Seleen: een norm van 0,08 mg/l. De aanvrager geeft ook aan dat men tegen eind 2023 een studie zal opleveren naar de technische haalbaarheid van het gebruik van BaCl₂, als aanvullende verwijderingstechnologie voor het reduceren van de seleenconcentraties in het afvalwater.

Wijziging van de aanvraag

Naar aanleiding van een administratieve lus werden op 11 mei 2022 de volgende documenten toegevoegd op het Omgevingsloket.

- een passende beoordeling en verscherpte natuurtoets van 10 mei 2022 '30133550 Afvalwaterlozing PassendeBeoordelingNatuurtoets OMV2021167750',
- de nota 'Nota administratie OMV2021167750'

In de passende beoordeling en verscherpte natuurtoets worden de effecten van de geloosde stoffen op de speciale beschermingszones en gebieden van het VEN beschreven en geëvalueerd

In de aanvullende nota wordt een wijziging van de parameters van de groep PFAS gevraagd ten opzichte van de initiele aanvraag zoals hierboven omschreven. Uit deze nota wordt het volgende gesteld: *"Indaver volgt het voorstel van normering zoals geformuleerd in het advies van GOVC"*

Wat Seleen (Se) betreft, wordt het volgende gesteld in de aanvullende nota: *"Indaver gaat akkoord met het advies GOVC waarin de norm verstrengt 1 jaar na aflevering van vergunning en bijzondere voorwaarde tot uitvoeren studie ikv verdergaande verwijdering in de waterzuivering op basis van BaCl₂."*

Wat TBT betreft, wordt het volgende gesteld in de aanvullende nota. *"Indaver gaat niet akkoord met het advies GOVC. Op basis van de beschikbare data zien we dat TBT sporadisch aanwezig is in het lozingspunt boven indelingscriterium Er is dan ook nood aan een lozingsnorm voor deze stof via bijzondere voorwaarde in de vergunning. Indaver vraagt om TBT te normeren op 2 ng/l of 10 x IC."*

De wijziging van de gevraagde lozingsnormen inzake PFAS kan als volgt worden samengevat:

Parameter	Eenheid	Norm
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/l	0,1
PFOA (perfluoroctaanzuur)	µg/l	0,1
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFHxS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFOS (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/l	0,1
6:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	0,1
8:2 diPAP (fluortelomeerfosfaat diester)	µg/l	0,1
8:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	0,1
HFPO-DA (hexafluorpropyleenoxidedimeerzuur)	µg/l	0,1
PFBA (perfluorobutaanzuur)	µg/l	20
PFHxDA (perfluorhexadecaanzuur)	µg/l	0,1
PFPeS (perfluorpentaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFTeDA (perfluortetradecaanzuur)	µg/l	0,1
PFODA (perfluoroctadecaanzuur)	µg/l	0,1
PFDA (perfluordecaanzuur)	µg/l	0,1
PFHpS (perfluorheptaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFUnDA (perfluorundecaanzuur)	µg/l	0,1

Voor wat betreft Se en TBT wordt kortom het volgende aangevraagd.

Parameter	Eenheid	Norm
Se	mg/l	0,08 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning 0,03 daarna
TBT	ng/l	2 ng/l (10 x IC)

REGELGEVEND KADER

De aanvraag wordt behandeld rekening houdend met de ter zake **geldende** wettelijke bepalingen, in het bijzonder het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning (Omgevingsvergunningsdecreet), het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) en hun uitvoeringsbesluiten.

ONTVANKELIJKHEID EN VOLLEDIGHEID

Het verzoek tot bijstelling van de bijzondere milieuvoorwaarden werd ingediend door de nv Indaver, Poldervliet 5, 2030 Antwerpen en per beveiligde zending verzonden en ontvangen op 29 november 2021.

Het verzoek is volledig en ontvankelijk verklaard op 21 december 2021

De aanvraag valt onder punt 18° van de lijst van de Vlaamse projecten vastgesteld in toepassing van artikel 2 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning:

"aanvragen met betrekking tot afvalverbrandingsinstallaties met een capaciteit van minstens 50.000 ton/jaar".

De Vlaamse Regering is bevoegd om in eerste administratieve aanleg een beslissing te nemen over aanvragen met betrekking tot een rubriek van de Vlaamse lijst, die volgens de gewone procedure en met advies van de gewestelijke omgevingsvergunningscommissie worden behandeld.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is bevoegd om op te treden voor de Vlaamse Regering met toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering.

TERMIJNVERLENGING

Administratieve lus

In uitvoering van artikel 13 van het Omgevingsvergunningsdecreet werd een administratieve lus toegepast omdat werd vastgesteld dat het dossier te weinig informatie bevat om een concrete beoordeling te kunnen uitvoeren wat betreft de impact op de nabijgelegen bijzondere beschermingszones en VEN-gebieden, gelet op het ongunstig advies van 14 februari 2022 van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Bijgevolg werd verzocht de gevraagde informatie toe te voegen met de organisatie van een nieuw openbaar onderzoek en een nieuwe adviesvraag aan ANB en GOVC

De administratieve lus werd opgestart op 20 april 2022

Door de toepassing van de administratieve lus wordt de beslissingstermijn verlengd met 60 dagen, zoals bepaald in artikel 89, §2, van het Omgevingsvergunningsdecreet.

OPENBAAR ONDERZOEK

Het eerste openbaar onderzoek vond plaats van 30 december 2021 tot en met 29 januari 2022 in de stad Antwerpen. Er werden 44 bezwaarschriften ingediend door omwonenden, milieuverenigingen, de gemeente Stabroek, de NMBS en Rijkswaterstaat Zee en Delta (Nederland), met betrekking tot.

- De NMBS stelt dat ze niet betrokken zijn bij dit terrein,
- Rijkswaterstaat Zee en Delta (Rijkswaterstaat is namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat van Nederland, waterbeheerder en het bevoegde gezag voor lozingen in het oppervlaktewater) geeft het volgende aan.
  - Er is een overmatige immissie van PFAS-verbindingen in het oppervlaktewater, dit zorgt ervoor dat Nederland niet zal kunnen voldoen aan de eisen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en zorgt hiernaast voor een slechte waterkwaliteit in de Westerschelde (Natura 2000-gebied) Er wordt gevraagd om strengere normen op te stellen;
  - Er zijn onduidelijkheden over de maatregelen om de PFAS-verbindingen te beperken door Indaver. De hoeveelheden van PFAS in afvalwater dat geloosd wordt in oppervlaktewater, de toepassing van de Best Beschikbare Technieken (BBT's) en de verbrandingstemperatuur bij afbraak van de PFAS-verbindingen zijn niet duidelijk geformuleerd,
  - Er wordt geconcludeerd dat de aangevraagde lozingsruimte zich niet verhoudt tot de Europese verplichtingen om de lozing van prioritair stoffen stop te zetten of te verminderen en dit onverenigbaar is met de beoogde waterkwaliteit in de Westerschelde. Hiernaast wordt aangegeven dat er onduidelijkheden zijn of er voldoende inspanning wordt geleverd en dat er meer onderzoek nodig is inzake de hoeveelheid te lozen PFAS-verbindingen en de toepassing van de BBT's;
- Dit is een belangrijk dossier aangezien Indaver PFAS-afvalstromen verwerkt van België en een deel van Europa. De risico's van PFAS zijn ondertussen gekend;
- Indaver kreeg strengere normen opgelegd door de deputatie van de provincie Antwerpen, gericht op de Europese normen en de mogelijkheid om via de BBT te voldoen. De lozingsnorm van PFOS werd verstrengd naar maximaal 1 µg/l en in de toekomst 0,1 µg/l, ook de lozingsnormen voor andere perfluoriden in het afvalwater werden verstrengd;
- Op basis van een aantal metingen beweert Indaver momenteel niet te kunnen voldoen aan deze nieuwe normen voor PFAS en PFOS met de huidige BBT. Door Indaver wordt aangegeven dat een nieuwe techniek inzake waterzuivering werkt die de normen in de toekomst haalbaar moet maken, maar Indaver geeft nergens aan waarom dit op het huidige moment niet kan of wat de BBT's zijn en welke effecten te verwachten zijn met betrekking tot de gezondheid en leefbaarheid van omwonenden en de impact op nabijgelegen natuurgebieden;
- Deze onduidelijkheden zijn een manifest gebrek aan motivatie van de onderliggende aangevraagde versoepeling. Indaver maakt deel uit van een financieel welvarend concern, de economische wetmatigheid kan niet een direct argument zijn om de verstrenging uit te stellen;
- Er wordt gevreesd naar dezelfde problematiek inzake 3M met een rampscenario in de omgeving als gevolg. Naar aanleiding van het inzicht van dit PFOS schandaal dient het lozen van PFAS tot een minimum te worden herleid;
- Bij 3M is de productie stilgelegd omdat er niet kon aangetoond worden dat deze PFAS en PFOS stoffen geen gevaar zijn voor mens en milieu. Dan is het niet logisch dat Indaver enkele kilometers verder deze stoffen wel nog mag uitstoten;
- Overall in Vlaanderen zit het schadelijke PFOS in rivieren en kanalen, dit meldt de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) op basis van meetresultaten. Ook maakte de VMM resultaten

bekend inzake giftige stoffen in vis waarbij verscheidene normen worden overschreden van onder andere kwik, dioxines en PFOS;

- Indaver kreeg reeds de toelating om af te wijken van de verbrandingstemperatuur van hun ovens, waarbij de daling van de temperatuur van 1.100°C naar 950°C werd toegestaan. Deze daling heeft als resultaat dat de CO₂-verbranding van de installaties verbetert, maar de PFAS-verbranding verslechtert, aangezien PFAS-ketens op lagere temperatuur niet voldoende afgebroken worden om niet meer schadelijk te zijn voor mens en natuur;
- Op 950°C worden PFAS-ketens niet of slechts gedeeltelijk afgebroken, dit resulteert bijgevolg in de vrijgave van kortere PFAS-ketens en F-gassen. Zelfs bij een hogere verbrandingstemperatuur worden deze ketens onvolledig afgebroken en bestaat het risico op het vrijkomen van schadelijke bijproducten. Er moet meer onderzoek gedaan worden naar het verbranden van PFAS en het vrijkomen van F-gassen;
- Om PFAS stoffen te verbranden is een temperatuur van 2.000°C nodig, er zijn nog onduidelijkheden en gebreken over de optimale temperaturen in de aanvraag,
- Op basis van een rapport opgemaakt in Amerika is het aangewezen om PFAS-houdend afval tijdelijk op te slaan,
- De vrijgave van F-gassen werkt ook klimaatverandering in de hand, aangezien de onvolledige verbranding zorgt voor een stijging van de CO₂-uitstoot. F-gassen maken geen onderdeel uit van de koolstofcyclus. De uitstoot van deze broeikasgassen moeten worden opgenomen in de ETS-regulering van de Europese Unie,
- Het is niet geweten hoeveel PFAS uit de schouw van Indaver komt, hiervoor is ook geen regulering opgesteld. Aangezien het zeer waarschijnlijk is dat er PFAS-ketens langs emissies van de schouw vrijkomen, moet Indaver onmiddellijk stoppen met het verbranden van PFAS tot zij een regelgevend kader hebben waarbinnen ze kunnen verbranden en uitstoten;
- PFAS-houdende stoffen brengen een aanzienlijke vervuiling van de omgeving, bodem en afvalwater mee, deze verontreiniging is geen lokaal afgebakend probleem en moet voorkomen worden;
- Indaver stort ook 6:2 FTS, wat een vervangende stof is van PFOS en kan degraderen tot FCAs PFHxA en FPeA. Van deze stof zijn de gezondheidseffecten en effecten op de omgeving nog niet in kaart gebracht en is bijgevolg in de aanvraag niet onderzocht;
- Indien de relatie tussen CO₂-verbranding en PFAS-verwijdering technisch moeilijk ligt, dan moet conform het voorzorgsprincipe dit duidelijk gemaakt worden in onderliggende aanvraag en moet geduïd worden op mogelijke problemen inzake volksgezondheid;
- De effecten van bijkomende PFAS in oppervlaktewater worden ook niet aangetoond;
- De vergunning liep maar tot 31 december 2021, de aanvraag is bijgevolg te laat ingediend;
- Er wordt niet aangetoond wat de effecten zijn van de bijkomende PFAS-lozingen op Nederland, de site van Indaver ligt op 4 km van de grens;
- In februari 2023 komt er nieuwe Europese wetgeving (REACH) die de normen omtrent PFAS verstrengt, het is een slecht idee om de normen nu te versoepelen;
- In kader van de algemene evaluatie van de BBT conclusies voor afvalverbranding voor de GPBV-installatie met RIE-nummer BE.VL.000000107, moest Indaver 2 studies indienen bij de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) voor 30 juni 2021. Deze studies hebben betrekking op het onderzoeken naar de herkomst van seleen en van TBT in afvalwater. Deze studies behoren toe aan de historie van de evaluaties en zouden gekend moeten zijn,
- Indien op termijn blijkt dat er een negatieve impact is op de gezondheid van omwonenden en/of waardevermindering van gronden dan worden gepaste maatregelen of schadevergoedingen verwacht.

Het tweede openbaar onderzoek vond plaats van 13 mei 2022 tot en met 12 juni 2022 in de stad Antwerpen. Er werden 19 bezwaarschriften ingediend door omwonenden, burgers, een milieuvereniging en de NMBS, met betrekking tot:

- De NMBS stelt dat ze niet betrokken zijn bij dit terrein;
- De aanvullende documenten toegevoegd op 11 mei 2022 waren niet beschikbaar voor derden op het Omgevingsloket, slechts op het stadsloket van stad Antwerpen;
- Ook in kader van de algemene evaluatie van de BBT conclusies voor afvalverbranding voor de GPBV-installatie met RIE-nummer BE.VL.000000107, moest Indaver 2 studies indienen bij de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) voor juni 2021. Deze studies, die betrekking hebben op het onderzoeken naar de herkomst van seleen en van TBT in afvalwater, behoren toe aan de historie van de evaluaties en zouden gekend moeten zijn. De versoepeling van deze stoffen is ontoelaatbaar zolang deze studies niet gerapporteerd zijn,
- De vergunning inzake PFAS-stoffen liep maar tot 31 december 2021, de aanvraag is te laat ingediend;
- Het blijft een belangrijk dossier aangezien Indaver PFAS-afvalstromen verwerkt van België en een deel van Europa en dat de risico's van PFAS zijn gekend;
- Indaver kreeg strengere normen opgelegd inzake PFOS en andere perfluoriden door de deputatie van de provincie Antwerpen;
- Aan de hand van een aantal metingen van januari 2022 beweert Indaver niet te kunnen voldoen aan de nieuwe normen voor PFAS en PFOS. Indaver vermeldt dat er aan een nieuwe techniek inzake waterzuivering wordt gewerkt die de normen in de toekomst haalbaar moet maken, maar Indaver geeft nergens aan waarom dit op het huidige moment niet kan of wat de BBT's zijn;
- Er wordt niet aangegeven welke effecten te verwachten zijn met betrekking tot de gezondheid en leefbaarheid van omwonenden en de impact op nabijgelegen natuurgebieden;
- Deze onduidelijkheden zijn een manifest gebrek aan motivatie van de onderliggende aangevraagde versoepeling;
- Indaver maakt deel uit van een financieel welvarend concern, de economische wetmatigheid kan niet een direct argument zijn om de verstrenging uit te stellen;
- De ingediende natuurtoets met de wijziging van 11 mei 2022 is ondermaats en overtuigt niet. De effecten op omliggende woonkernen en op Nederland worden niet in kaart gebracht. Er wordt slechts gekeken naar de omliggende Natura 2000 gebieden en het effect op vogels en vleermuizen;
- Er wordt in de natuurtoets slechts beperkt naar wetenschappelijk onderzoek verwezen, nochtans is voldoende onderzoek aanwezig uit de Verenigde Staten waar de effecten op vogels en de verstoring van hun immuunsysteem duidelijk zijn. Het besluit dat er een aanvaardbaar effect is op vogels overtuigt niet;
- Er wordt in de natuurtoets niet ingegaan op de naleving van de Habitatrichtlijn en Kaderrichtlijn Water van de Europese Unie. Er komt geen antwoord op de vraag of de Europees beschermde natuur tegen 2050 in een gunstige staat van instandhouding zal zijn en of het Scheldewater tegen 2027 in goede chemische toestand zal zijn;
- De waarden van de extra PFAS lozingen in het Scheldewater wordt nu al overschreden, zoals beschreven in het advies van 7 juni 2022 van de Rijkswaterstaat Zee en Delta (NL): *"De zeer grote vrachten aan de te lozen PFAS-verbindingen in de onderhavige omgevingsvergunning (1066 kg PFAS/j, waarvan 985 kg/j PFBA) zijn fors hoger dan de totale vracht aan PFAS-verbindingen in de Westerschelde (ca 614kg/j). Indien de lozingen conform de vergunde ruimte plaatsvindt, voldoet de lozing voor 13 van de 20 meegenomen PFAS-verbindingen niet aan de Nederlandse immissietoets."* De natuurtoets geeft hier bijgevolg geen sluitend antwoord op. In dit geval geldt wel degelijk het verbod op achteruitgang, zoals opgenomen in de Habitatrichtlijn en Kaderrichtlijn Water. De verwijzing naar bijdragen en drempelwaarden is onvoldoende,
- Voor bepaalde PFAS worden zelfs geen gegevens opgenomen in de natuurtoets, onder meer HFPO-DA, wat de foute indruk opwekt dat de lozing geen betekenisvolle impact zou hebben. Zelfs als er geen specifieke gegevens bekend zijn over de aanwezigheid van deze parameter,

moet de lozing te verantwoorden zijn en uitgesloten worden dat er problemen zijn voor het bereiken van de goede chemische toestand van het Scheldewater in 2027,

- Indaver maakt ook geen juiste berekeningen in het lozingsdebiet, het bedrijf haalt maar amper de helft van het debiet aan waarvoor ze vergund is maar berekend dit wel op basis van het maximum debiet van de lozingsnormen. Het PFAS-gehalte wordt verdund, maar hierdoor komt niet minder PFAS in het water,
- Er wordt geen berekening gedaan wat het effect van extra PFAS lozingen is op grondwater Dit grondwater is de bron voor boeren in de buurt en drinkwater in Stabroek en omstreken;
- Er wordt niet voldoende aangetoond welke methodes gebruikt zullen worden om de verlaagde lozingen te behalen In 2020 waren de lozingspunten van PFAS veel hoger dan de nieuwe normen die zullen worden opgelegd;
- Er kan worden gewezen op nieuwe Europese wetgeving (REACH) die de normen omtrent PFAS zal verstrengen in februari 2023, het is een slecht idee om de normen nu te versoepelen,
- Een lozingsnorm van 20 microgram/l van de parameter PFBA wordt toegevoegd in de aanvraag, maar de Europese norm is 0,1 microgram/l Het is onaanvaardbaar om deze parameter in veel te hoge concentraties te lozen in het Scheldewater,
- Indaver stort 6.2 FTS, wat een vervangende stof is van PFOS en kan degraderen tot FCAs PFHxA en FPeA. Van deze stof zijn de gezondheidseffecten en effecten op de omgeving niet voldoende onderzocht;
- De slotredenering die gemaakt wordt met betrekking tot TBT is onjuist, de concentratie van TBT in de Schelde is nu al te hoog ten opzichte van de milieukwaliteitsnorm. Elke bijdrage hiervan is bijgevolg onvergunbaar;
- Indaver kreeg reeds de toelating om af te wijken van de verbrandingstemperatuur van hun ovens, de temperatuurdaling van 1100°C naar 950°C werd hierbij toegestaan. De CO₂-verbranding van de installaties verbetert door deze daling, maar de PFAS-verbranding verslechtert. Op 950°C worden PFAS-ketens niet of slechts gedeeltelijk afgebroken, dit resulteert bijgevolg in de vrijgave van kortere PFAS-ketens en F-gassen. Zelfs bij een hogere verbrandingstemperatuur worden deze ketens onvolledig afgebroken en bestaat het risico op het vrijkomen van schadelijke bijproducten. Er moet meer onderzoek gedaan worden naar het verbranden van PFAS en het vrijkomen van F-gassen;
- De vrijgave van F-gassen werkt ook klimaatverandering in de hand, aangezien de onvolledige verbranding zorgt voor een stijging van de CO₂-uitstoot. F-gassen maken geen onderdeel uit van de koolstofcyclus,
- De verplichting tot het meten en rapporteren van de massabalansen (water/lucht/bodem) en de totale depositielimieten (som lucht/water/bodem) moeten wetenschappelijk onderbouwd zijn en duidelijk zijn. De totale depositielimieten voor water, bodem en lucht moeten worden opgelegd conform Europese normering. Hiernaast dient ook de link tussen de massabalansen en verbrandingstemperatuur opgenomen te worden;
- De vrees voor een gelijkaardige problematiek inzake 3M met een rampscenario in de omgeving als gevolg is groot;
- Vanuit het voorzorgsprincipe moet het duidelijk zijn waar de problemen voor de volksgezondheid liggen en in welke mate mogelijke schadelijke bijproducten vrijgegeven worden.

ADVIEZEN

Op 11 januari 2022 en 19 mei 2022 deelde het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) in een bericht op het Omgevingsloket mee dat geen advies zal worden verleend voor dit dossier aangezien deze instantie voor dit dossier geen adviesverlenende instantie is.

Het agentschap Zorg en Gezondheid bracht op 1 februari 2022 advies uit.

Het advies van 4 februari 2022 van het college van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen is voorwaardelijk gunstig, het advies van 10 juni 2022 is gunstig.

De adviezen van 9 februari 2022 en 1 juni 2022 van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) zijn voorwaardelijk gunstig.

Het advies van 14 februari 2022 van het Agentschap voor Natuur en Bos is ongunstig. Het advies van 7 juni 2022 is deels voorwaardelijk gunstig:

- ongunstig voor een termijn van onbepaalde duur;
- gunstig voor een beperkt termijn met naleving van voorwaarden

De adviezen van 16 februari 2022 en 14 juni 2022 van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) (Water – Lucht (industrie)) zijn voorwaardelijk gunstig.

Het geïntegreerde advies van 24 februari 2022 van de afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten (GOP) (Ruimte en Milieu) is deels voorwaardelijk gunstig.

- ongunstig voor een bijzondere lozingsnorm van 20 ng TBT-Sn/l voor de parameter TBT;
- gunstig voor bijzondere lozingsnormen voor de overige parameters: de rapportagegrens als norm voor PFOS/PFAS (bij ontstentenis van een rapportagegrens geldt de bepalingsgrens als norm) met uitzondering van PFBA waarvoor een lozingsnorm van 20 µg/l tot 6 maanden na vergunningverlening en een bijzondere lozingsnorm voor Se van 0,08 mg/l tot 31 december 2023 en 0,03 mg/l vanaf 1 januari 2024.

In het advies van 3 juni 2022 van GOP (Ruimte en Milieu) wordt verwezen naar dit deels voorwaardelijk gunstig advies.

Op 1 maart 2022 en 9 juni 2022 deelde de VMM (Grondwater) in een bericht op het Omgevingsloket mee dat geen advies zal worden verleend voor dit dossier aangezien deze instantie voor dit dossier geen adviesverlenende instantie is.

Op 2 maart 2022 en 30 mei 2022 deelde de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (NL) mee niet te kunnen instemmen met voorliggende aanvraag.

Op 7 juni 2022 deelde de Rijkswaterstaat Zee en Delta (NL) mee niet te kunnen instemmen met voorliggende aanvraag.

GOVC

De aanvrager werd tijdens de gewestelijke omgevingsvergunningscommissie van 11 maart 2022 gehoord en verklaarde hierbij het volgende:

- De adviezen zijn gelezen en er is een presentatie voorbereid (opgeladen op het Omgevingsloket op 11 maart 2022);
- Aan de hand van de presentatie wordt het volgende aangehaald.
  - Indaver is onderdeel van de oplossing, niet het probleem. De noodzaak tot verwerking van PFAS houdende afvalstoffen volgt uit de POP-verordening. Indaver is geen producent van PFAS en is zich bewust van het maatschappelijk probleem inzake PFAS en willen werken aan een aanvaardbare oplossing,
  - Monitoring van PFAS is op basis van 3 voorwaarden voor rechtszekerheid;

- Indaver hanteert een voorzichtigheidsprincipe waarbij de grenswaarde van PFOS gebruikt wordt voor de som van alle PFAS, en deze worden verwerkt volgens de POP-wetgeving;
- Aan de hand van metingen worden acties uitgezet. Er is veel tijd nodig om het juiste onderzoek te doen en de juiste acties te ondernemen;
- De voorgestelde normen in de adviezen zijn niet voldoende onderbouwd. Indaver wil zich engageren om een verlaging te bekomen, hiervoor zijn echter juridisch onderbouwde normen nodig. Een nieuw voorstel conform het advies van VMM wordt nu voorgesteld, dit zijn lagere normen dan aangevraagd (exclusief PFBA) en voor een periode van 12 maanden;
- Voor PFBA werd in eerste instantie een lozingsnorm van 1.460 µg/l aangevraagd. De huidige voorgestelde norm van 20 µg/l conform de adviezen is onvoldoende onderbouwd. Het huidige voorstel is 250 µg/l voor de komende 12 maanden. Op dit moment zijn er nog bijkomende investeringen, hier worden verdere dalingen verwacht. Indaver stelt voor om overleg te plegen over de meetresultaten op 6 maandelijkse basis waarbij de verlaging vroeger kan gebeuren dan 12 maanden,
- In de huidige basisvergunning zijn PFPA en PFHxA opgenomen zonder eindtermijn, deze vormen geen onderwerp van onderliggende bijstellingsprocedure. Voor deze normen engageert Indaver zich ook om tot een verlaging te komen,
- Inzake lucht wordt in de adviezen een aantal voorwaarden voorgesteld, Indaver is van mening dat dit geen onderwerp uitmaakt van de huidige aanvraag tot bijstelling van de milieuvoorwaarden. Hieromtrent is er een samenwerking met VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) voorzien om onderbouwde normen en acties uit te zetten en metingen uit te voeren;
- In de adviezen wordt een deadline van 17 augustus 2022 aangehaald om een massabalans aan te leveren inzake PFAS. Hier is men mee gestart, de deadline is van toepassing voor de BREF Afvalverwerking (bepalingen van hoofdstuk 3.14 van titel III van het VLAREM), maar niet voor de BREF Afvalverbranding aangezien hier een deadline geldt voor december 2023. Aan het massabalansvoorschrift komende uit de BREF Afvalverwerking wordt prioriteit gegeven, aan de massabalans met betrekking tot de BREF Afvalverbranding wordt voorzien voor eind 2023,
- Indaver begrijpt de noodzaak om snelle PFAS analyseresultaten te bekomen. Inzake de voorwaarde om een eigen analysetoestel te voorzien met betrekking tot PFAS, kan worden gesteld dat er verwacht wordt dat meer aanbieders zich op de markt zullen begeven en dat er gezocht wordt naar partners;
- In het ongunstige advies van ANB wordt aangehaald dat de aangevraagde lozingsnormen niet onderzocht zijn in kader van de passende beoordeling en verscherpte natuurtoets. Het gaat hier over een tijdelijk behoud van normering voor reeds vergunde parameters waarbij de impact al beoordeeld is in de hervergunning van de site in 2019. Het lozingspunt bevindt zich in de hoofdgracht van het Verlegd Schijn en de invloedzone is kleiner dan 100 m. Door de deskundige natuur werd de impact toen als verwaarloosbaar geadviseerd in kader van de natuurtoets;
- Naar aanleiding van het ongunstige advies van het agentschap Zorg en Gezondheid wordt benadrukt dat de draaitrommelovens beschouwd worden als BBT conform de POP-verordening. Hiernaast heeft de lozing van site Antwerpen geen impact op Zwijndrecht en de omgeving. Indaver hanteert reguliere zorgprogramma's en waarin een monitoring wordt gedaan op basis van lucht, water en bodem. Hiernaast ondersteunt Indaver de introductie van een somparameter voor PFAS-verbindingen;
- Inzake de voorwaarde met betrekking tot de parameter seleen, kan worden aangesloten bij het advies van GOP,

- De presentatie en een bijkomende nota met betrekking tot de negatieve adviezen en bezwaarschriften, zullen worden opgeladen op het Omgevingsloket;
- De normen in het VMM-advies worden nu gevolgd voor een periode van 12 maanden, met uitzondering van PFBA. Daarna kan op 6 maandelijks basis gekeken worden hoe men verder kan reduceren waarbij een nieuw dossier wordt ingediend;
- De norm van 250 µg/l voor PFBA is op dit moment haalbaar op basis van de meest recente meetresultaten na stopzetting van de 'lozing' van het percolaat. De beschrijving van het percolaat is ook niet volledig correct, het is een onderdeel van het verwerkingsproces maar werd niet rechtstreeks geloosd,
- Inzake de temperatuur voor de verbranding van PFAS, wordt de temperatuur gehanteerd die in de vergunning staat, in het verleden werd aangetoond door middel van een studie welke temperatuur noodzakelijk was voor destructie. In realiteit is dit boven 950°C. Er wordt gesproken over de noodzaak van een temperatuur tussen 1.200 en 1.400°C, echter moet dit wetenschappelijk onderbouwd worden. Dit is nu niet het geval;
- In de presentatie wordt aangegeven dat er geen aanzienlijke effecten verwacht worden in kader van de passende beoordeling. In de studies zijn PFOS en PFAS meegenomen en deze werden samengevoegd tot 1 groepsparameter. De concentraties die zijn meegenomen, zijn een soort wegingsfactor op basis van effectieve meetresultaten. De normen die nu gevraagd worden zijn strenger;
- Het voorstel van de VMM voor de metingen van lucht heeft geen verband met de lozingsnormen.

Naar aanleiding van de administratieve lus werd het dossier terug besproken op de zitting van de gewestelijke omgevingsvergunningscommissie van 14 juni 2022.

De aanvrager werd opnieuw gehoord tijdens de gewestelijke omgevingsvergunningscommissie van 14 juni 2022 en verklaarde het volgende:

- De adviezen zijn gelezen en er is een presentatie voorbereid (opgeladen op 14 juni 2022 op het Omgevingsloket);
- Aan de hand van de presentatie wordt het volgende aangehaald:
  - Alle BBT technieken worden gehanteerd. Indaver is onderdeel van de oplossing, niet het probleem en zich bewust van het maatschappelijk probleem inzake PFAS,
  - Er wordt in alle openheid meegewerkt met maatregelen die zowel technisch als economisch haalbaar zijn,
  - Een aantal opmerkingen zijn identiek aan de presentatie van de vorige hoorzitting van de GOVC van 11 maart 2022, Indaver is bereid om onderzoek te doen en acties te nemen, maar hier is natuurlijk tijd voor nodig;
  - Er werd een administratieve lus toegepast om tegemoet te komen aan het ongunstig advies van ANB van 14 februari 2022. Er werd een passende beoordeling en verscherpte natuurtoets opgemaakt met een erkend deskundige, waarbij de lozingsnormen werden getoetst inzake toxiciteit. Dit is berekend op basis van het vergunde debiet en dit betreft een worstcasescenario aangezien het lozingsdebiet behoorlijk lager ligt. De bijdragen worden als verwaarloosbaar beschouwd, en ANB heeft geconcludeerd in haar advies van 7 juni 2022 dat de passende beoordeling gunstig wordt geadviseerd en dat er vastgesteld wordt dat onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN uitgesloten wordt,
  - In het advies van 13 juni 2022 van het college van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen wordt aangehaald dat de lozingsnorm voor TBT zou kunnen worden toegestaan mits er onderzoek wordt gedaan naar een bijkomende verwijdering van TBT uit het afvalwater en dat de bezorgdheid omtrent emissies van lucht in het GOVC-advies van 11 maart 2022 wordt gevolgd,

- Inzake TBT kan niet akkoord worden gegaan met het eerder advies van de GOVC (11 maart 2022) aangezien er nood is aan een lozingsnorm van 2 ng/l voor deze parameter. Er kan akkoord worden gegaan met de vraag om de concentraties in het afvalwater verder te reduceren, met een tijdelijke norm;
- Inzake de luchtmetingen die eveneens werden opgelegd in het GOVC-advies van 11 maart 2022 en beschreven zijn in het advies van 16 februari 2022 van de VMM kan niet akkoord worden gegaan, aangezien:
  - Lucht als compartiment geen onderdeel vormt in deze bijstellingsprocedure;
  - Er kan worden verwezen naar de twee arresten van de RvVb van 3 februari 2022 (RvVb-A-2122-0435) en van 30 juni 2020 (RvVb-A-1920-0970), die stellen dat alleen de bijstelling moet beoordeeld worden;
  - Er zijn geen gevalideerde meetmethoden;
  - Er is een samenwerking met VITO waarbij acties worden uitgezet, inclusief depositiemetingen;
  - Het standpunt zoals beschreven in advies van 1 juni 2022 van OVAM wordt gevolgd, een vergunning is niet het juiste instrument om aanvullende bepalingen op te leggen;
  - Inzake een nieuwe voorwaarde omtrent de metingen van luchtmissies tegen 1 september 2022 kan ook niet mee akkoord worden gegaan, dit hoort niet in de vergunning en is bovendien geen realistisch termijn;
- Voor PFBA is de norm van 20 µg/l te laag en onvoldoende onderbouwd, en kan eigenlijk niet akkoord worden gegaan, maar Indaver sluit zich hier toch bij aan;
- De normen worden aangevraagd voor een periode van 24 maanden conform het advies van ANB van 7 juni 2022;
- Inzake de voorwaarden met betrekking tot de BREF's en massabalansen wordt een deadline vastgesteld van 17 augustus 2022, de deadline voor BREF Afvalbehandeling is echter niet relevant aangezien hier een deadline gesteld wordt tegen 2023 conform de voorschriften. Hiernaast zijn de hoeveelheid PFAS-metingen niet realistisch en betreft dit geen toegevoegde waarden. Er wordt gevraagd om de voorwaarden inzake de PFAS-metingen niet op te nemen in de vergunning;
- Een analysetoestel voor PFAS wordt zo snel mogelijk voorzien, in het laatste kwartaal;
- Met betrekking tot de parameter Se wordt aangesloten bij de adviezen van GOP (Ruimte en Milieu).

Het advies van 14 juni 2022 van de Gewestelijke Omgevingsvergunningscommissie is deels voorwaardelijk gunstig.

HISTORIEK

De basisvergunning voor de ingedeelde inrichting is verleend bij ministerieel besluit OMV_2019074599 op 15 november 2019 voor het verder exploiteren na verandering van een afvalverwerkingsinstallatie met stortplaats voor een termijn van onbepaalde duur.

De volgende vergunningen voor de exploitatie van de ingedeelde inrichting of activiteit zijn gekend:

Overheid ⁽¹⁾	Referentie	Datum besluit	Vervaldatum	Voorwerp
MB	OMV_2020037521	08/12/2020	/	Verandering van een inrichting voor de verwerking van afvalstoffen

Overheid ⁽¹⁾	Referentie	Datum besluit	Vervaldatum	Voorwerp
MB	OMV_20211 01809	27/10/2021	/	Bijstelling bijzondere voorwaarden op verzoek van de GOVC naar aanleiding van de GPBV-evaluatie voor de afvalverbrandingsinstallatie

⁽¹⁾ MB = besluit bevoegde Vlaamse minister

BESCHRIJVING LOCATIE

De ingedeelde inrichting of activiteit bevindt zich in het noorden van het Antwerps havengebied, tussen de autowegen R2 en A12, een oude zandwinningsput en een spoorweg. De omgeving van het bedrijf is in het noordwesten en het zuiden aangeduid als industriegebied en in het oosten als natuurgebied en agrarisch gebied. De dichtste nabijgelegen woongebieden zijn gelegen te Stabroek. De afstand van Indaver tot de Nederlandse grens bedraagt circa 4,5 km in noordelijke richting.

Naast de afvalverwerkende activiteiten van Indaver, wordt de omgeving van de aanvraag voornamelijk gekenmerkt door haveninfrastructuur en havengebonden bedrijven.

Afstand.

De aanvraag is gelegen op een afstand van circa.

- 64 m van een VEN-gebied 'De Kuifeend' met gebiedsnummer 303;
- 70 m van een vogelrichtlijngebied 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde' met code BE2301336;
- 600 m van een vogelrichtlijngebied 'De Kuifeend en Blokkersdijk' met code BE2300222,
- 2 km van een VEN-gebied 'Slikken en schorren langs de Schelde' met gebiedsnummer 304;
- 2,5 km van een habitatrichtlijngebied 'Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitats' met code BE2300045;
- 2,5 km van een habitatrichtlijngebied 'Schelde- en Durmeestuarius van de Nederlandse grens tot Gent' met code BE2300006;
- in een speciale beschermingszone vastgesteld in toepassing van de wetgeving ter bestrijding van luchtverontreiniging (fijn stof hotspotzone).

PLANOLOGISCHE LIGGING

De ingedeelde inrichting of activiteit is volgens het gewestplan 'origineel gewestplan Antwerpen', vastgesteld bij koninklijk besluit van 3 oktober 1979 en gedeeltelijk gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 mei 1996, gelegen in een bijzonder industriegebied (afvalverwerking) en in een bufferzone.

De ingedeelde inrichting of activiteit is volgens het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen', vastgesteld bij besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2013 gelegen binnen de afbakeningslijn zeehavengebied (overdruk), in specifiek regionaal bedrijventerrein voor afvalverwerking en recyclage en in een bouwvrije strook.

BEOORDELING

Indaver is vergund voor een centrale afvalwaterzuiveringsinstallatie voor de zuivering en lozing van bedrijfsafvalwater in het Verlegd Schijn met een maximumdebiet van 200 m³/uur en 4.800 m³/dag. In de omgevingsvergunning met kenmerk OMV_2019074599 van 15 november 2019 werden een aantal lozingsnormen opgenomen met eindtermijnen tot eind 2021 (die dus tijdens de behandeling van het dossier reeds verlopen zijn – het verzoek tot bijstelling werd pas ingediend op 29 november 2021), waarvoor de exploitant nu opnieuw bijzondere lozingsnormen aanvraagt. Daarnaast worden ook lozingsnormen voor enkele nieuwe parameters aangevraagd. Dit betreffen parameters van de PFAS-familie waarvoor volgens de aanvrager momenteel een noodzaak is om op basis van de huidige kennis ook lozingsnormen aan te vragen.

PFAS

Indaver produceert geen PFAS, noch PFAS-houdende stoffen, maar verwerkt PFAS-houdend afval van verschillende bedrijven. Indaver verwerkt op jaarbasis meer dan 25 000 ton fluorhoudende stromen van variabele origine en samenstelling.

Procesbeschrijving en aanvankelijk verzoek tot bijstelling

Indaver baseert zich voor haar verwerkingsprotocol op de EU-verordening persistente organische verontreinigende stoffen (POP-verordening) en de grenswaarde die hierin is opgenomen voor de parameter PFOS. Uit voorzorgsprincipe hanteert Indaver volgens het dossier deze drempel voor alle PFAS-stoffen als drempel om de afvalstof te behandelen overeenkomstig de voorschriften van de POP-verordening. Afvalstoffen met meer dan 50 mg PFAS/kg worden door Indaver als gevaarlijk ingedeeld en worden verwerkt conform de voorwaarden opgelegd in de POP-verordening, zijnde R1, D9, D10.

- R1: hoofdgebruik als brandstof of andere middelen voor het opwekken van energie, met uitzondering van afvalstoffen die pcb's bevatten,
- D9: chemische/fysische behandeling,
- D10: verbranding op land.

Indaver maakt een onderscheid in de behandeling van organische en anorganische stromen. Organische afvalstoffen worden verwerkt in draaitrommelovens (DTO), verbrandingsinstallaties voor vaste en vloeibare afvalstoffen. De draaitrommelovens werken overeenkomstig de wettelijke temperatuur voor de verwerking van gevaarlijke afvalstoffen conform titel II van het VLAREM en de bijzondere voorwaarde opgenomen in de omgevingsvergunning met kenmerk OMV_2019074599 van 15 november 2019 in aanvulling daarvan:

"De aanvraag tot wijziging van de milieuvoorwaarden met toepassing van artikel 5.2.3bis1.11. §6 van titel II van het VLAREM wordt toegestaan. In afwijking van artikel 5.2.3bis1 11. §2 van titel II van het VLAREM mag de minimum verbrandingstemperatuur in de naverbrandingskamer van de draaitrommelovens 1, 2 en 3 (DTO1, DTO2 en DTO3) verlaagd worden van 1.100°C naar 950°C wanneer gevaarlijk afval met een gehalte van meer dan 1% gehalogeneerde organische stoffen, uitgedrukt in chloor, wordt verbrand. In artikel 5.2.3bis1.11. §5, 1° en 2° van titel II van het VLAREM mag de temperatuur van 1.100°C vervangen worden door 950°C "

De residu's van de draaitrommelovens gaan naar de deponie. Voor de vliegassen en ketelassen gebeurt dit na behandeling op Indachem Solids door immobilisatie zodat voldaan wordt aan de stortcriteria.

Afvalstoffen met verwachte F-concentraties boven 0,1% worden structureel geanalyseerd omwille van hun impact op het verbrandingsproces en het grondstoffenverbruik bij de verwerking op de draaitrommelovens. Op basis van de F-analyses uitgevoerd bij de aanvaardingscontrole, heeft Indaver een lijst opgesteld met afvalstromen die in dit kader bijkomende aandacht vereisen. Het gaat over afvalstoffen met een totale F-concentratie hoger dan 0,3%.

Anorganische afvalstoffen worden verwerkt op de fysicochemische installaties (D9), zijnde Indachem, of geaccepteerd op de deponie. Deze afvalstoffen zijn beperkt organisch belast en doorgaans afkomstig van anorganische productieprocessen, en vaste residu's van verbrandingsinstallaties.

Op Indachem Solids worden vaste afvalstoffen behandeld via menger of mengbekkens om deze in een matrix te brengen die voldoet aan de stortcriteria. Op Indachem Liquids worden vloeibare afvalstromen behandeld op de batchreactoren of de doorstroomreactoren. Het is eveneens mogelijk om vloeibare afvalstoffen eerst te behandelen op Indachem Liquids en de behandelde stroom vervolgens op Indachem Solids in een vaste matrix te brengen. Soms worden vloeibare afvalstoffen rechtstreeks op de menger van Indachem Solids ingezet in een receptuur met vaste afvalstoffen, om geen belaste waterstroom te krijgen na het filterpersen van de Liquidstromen. Dit is wat voor anorganische stromen met PFAS-belasting wordt toegepast. Van de extern aangeleverde afvalstoffen die fluorverbindingen bevatten, wordt 90% verwerkt op de draaitrommelovens en 10% op de fysicochemische installatie. Deze 90% en 10% zijn respectievelijk voornamelijk organische en anorganische afvalstromen. Naast deze extern aangeleverde afvalstoffen zijn er interne residu's van de draaitrommelovens die voldoen aan de deponiecriteria alvorens gestort te worden. Wat de stromen betreft met concentraties lager dan 50 mg PFAS/kg, wordt op basis van de informatie die beschikbaar is in het kader van het aanvaardingsonderzoek, de meest geschikte verwijderingsmethode voor die stroom gekozen, hetzij verbranding in de draaitrommelovens, hetzij voorbehandeling fysicochemisch op Indachem of direct storten.

De huidige anorganische afvalwaterzuiveringsinstallatie op Indaver ontvangt volgens het dossier volgende waterstromen:

- het effluent van Indachem Liquids,
- water afkomstig van de spuiwaterbehandeling DTO's indien een bijkomende zuivering aangewezen is;
- discontinue lek- en kuiswaters uit de verwerkingsinstallaties en potentieel verontreinigd hemelwater;
- spoelwater van de zandfilters.

De huidige afvalwaterzuivering bestaat uit drie tanks, een voor- en nabezinkingstank met daartussen een buffertank, chemicaliëndosering en een actief kool-doseerunit. De binnenkomende deelstromen worden voorbehandeld door bezinking en afoming in de voorbezinkingstank. Het bezonken slib gaat naar de filterpersen van IndaChem voor ontwatering. Vanuit de voorbezinkingstank wordt het afvalwater naar de buffertank gepompt, die gebruikt wordt om het debiet te egaliseren. Vervolgens worden chemicaliën (HCl, NaOH, FeCl₃ en polyelektrolyt) gedoseerd voor neutralisatie, coagulatie, flocculatie, precipitatie en uitklaring in de nabezinkingstank. Deze nabezinkingstank is uitgerust met een lamellenseparator, om een hoog afscheidingsrendement te realiseren. Het hierbij afgescheiden slib wordt naar de voorbezinkingstank teruggevoerd. Het gezuiverde afvalwater wordt na samenvoeging met andere afvalwaterstromen, in de zandfilter behandeld. Dit effluent gaat naar de buffervijver en passeert de meetgoot voor lozing. Indien een relevante belasting van gevaarlijke stoffen verwacht werd vanuit de dagelijkse proceswateranalyses, werd tot op heden na de buffervijver een actief kool behandeling ingezet als 'politiefilter'.

De ontwerpversie van november 2021 van het compendium voor de monsterneming, meting en analyse van water voor de bepaling van perfluorverbindingen in water met LC-MS/MS (WAC/IV/A/025) is als basis gebruikt voor de analyse van de analyseresultaten. De PFAS die hierin opgenomen zijn, werden initieel geevalueerd voor zowel data van de VMM als eigen analyses van Indaver. Indien er overschrijdingen van de rapportagegrens worden vastgesteld, werd initieel een normvoorstel op basis van het 95-percentiel opgenomen in dit dossier.

In tabel 12 in de bijlage in het dossier (Bijlage Q1 - Bijstelling van de voorwaarde uit de vergunning_EV) worden de analyseresultaten van de VMM weergegeven voor de periode van 2016 tot en met heden, met in tabel 5 de statistische verwerking van deze data. In tabel 13 en tabel 6 zijn de resultaten van de analyses terug te vinden die uitgevoerd zijn door Indaver. Op basis van deze gegevens stelde Indaver initieel dat er weinig ruimte is tot verstrenging van de tot 31 december 2021 verkregen bijzondere lozingsnormen. Voor PFBA is vandaag nog geen lozingsnorm in de vergunning opgenomen. In de versie van november 2016 van het compendium voor de monsterneming, meting en analyse van water voor de bepaling van perfluorverbindingen in water met LC-MS/MS (WAC/IV/A/025) werd verduidelijkt dat er alleen indicatieve waarden gerapporteerd kunnen worden voor PFBA. In de ontwerpversie van november 2021 (WAC/IV/A/025) staat PFBA echter wel opgenomen in de lijst van te bepalen parameters.

Er kan een toename vastgesteld worden in concentraties van korte keten PFAS (C4 PFBS, C5 PFPeA, C6 PFHxA) sinds 2020. Dit kan volgens Indaver te wijten zijn aan de uitfasering van lange keten PFAS waardoor de bij Indaver aangeleverde afvalstromen momenteel meer kortketige PFAS bevatten. In dit dossier werd initieel tevens een lozingsnorm aangevraagd voor de componenten 6:2 FTS, 8:2 diPAP, 8:2 FTS, HFPO-DA, PFBA, PFHxDA, PFPeS, PFTeDA, PFODA, PFDA, PFHpS en PFUnDA op basis van de analyseresultaten in tabel 6 en tabel 13. Wegens het ontbreken van een duidelijk kader, wordt de rapportagegrens van de perfluorverbindingen onder bijlage 4.2.5.2 van titel II van het VLAREM, zijnde 0,1 µg/l, voorzichtigheidshalve gebruikt als selectiecriteria. Voor deze PFAS worden meetwaarden hoger dan de rapportagegrens vastgesteld in de analyses, zij het in beperkte mate voor PFODA (1 op 5 metingen), PFDA (3 op 75 metingen), PFHpS (2 op 6 metingen) en PFUnDA (2 op 73 metingen). Als aan te vragen norm worden initieel de 95-percentielwaarden van de analyses gebruikt. Indien er zowel meetwaarden van de VMM als Indaver ter beschikking zijn, werden beide datasets gebruikt om het 95-percentiel te berekenen. Dit percentiel wordt aangeduid met een asterisk, 95P* in tabel 6.

Indaver volgt op dit moment twee sporen in parallel om de geloosde PFAS-concentraties terug te dringen, bestaande uit de volgende aspecten.

- Spoor 1: optimaliseren afvalwaterzuivering
- Spoor 2:
  - brongebaseerde maatregel en evaluatie acceptatiebeleid;
  - evaluatie en fysicochemische verwerking,
  - indicatieve massabalansen voor relevante PFAS.

Spoor 1 omvat de optimalisatie van de afvalwaterzuivering, waarbij reeds een aantal stappen werden gezet. Een onderzoek werd gestart om de zuivering uit te breiden met een vaste extra zuiveringsstap, namelijk actief koolfiltratie. In januari 2021 werd gestart met de aanwezige 'politiefilter' continu in te zetten als test. Hierdoor werd een deel van het te lozen debiet over één actief koolfilter gestuurd. Deze behandelde nog niet de volledige afvalwaterstroom. De uitbreiding met een tweede filter en behandeling van de volledige afvalwaterstroom werd gerealiseerd in juni 2021. Tegelijk werd een testprogramma opgezet met als doel het design van de finale nabehandelingsinstallatie te bepalen, alsook de verwijderingsrendementen van de individuele PFAS-componenten. Intussen werd een 3D-ontwerp voor de nieuwe installatie uitgewerkt en zijn de werken gestart voor de definitieve opstelling. De geplande optimalisatie bestaat uit vier filters (twee batterijen van twee filters), die automatisch teruggespoeld zullen worden op basis van drukval. Er worden automatische kleppen voorzien voor regeling van de backflush. De wisseling van de filters gebeurt op basis van het zogenaamde carrousel principe. Deze werkwijze laat toe om tijdig over te schakelen op de parallelle filterbatterij en de verzadigde actief koolfilter in de betrokken filterbatterij te vervangen. De installatie werd verwacht eind 2021 met een opstartfase tot en met maart 2022. De opvolging van de verwijderingsrendementen zal een belangrijke bron van informatie worden voor een eventuele toekomstige bijstelling van de lozingsnormen. Hiervoor is volgens Indaver voldoende tijd nodig om de

variaties in afvalaanbod, de wijzigende verwerkingsprocessen en dergelijke, voldoende in kaart te brengen zodat in relatie tot wijzigende wetgeving haalbare lozingsnormen bepaald kunnen worden. Daarnaast haalt Indaver aan dat behandelingsstappen met actief kool op dit moment als BBT zijn weerhouden ongeacht zijn beperkingen

Binnen spoor 2 wordt overgaan tot bronnenonderzoek en de evaluatie van het acceptatiebeleid. Bronnenonderzoek binnen Indaver heeft uitgewezen dat een belangrijk aandeel van de vuilvracht die geloosd wordt, afkomstig is van enkele afvalstoffen die voor 95% van anorganische aard zijn en worden verwerkt op de Indachem-installaties volgens fysicochemische behandeling. De acceptatie en verwerking van deze afvalstromen werd en wordt herbekeken. Dit in overleg en met opvolging door de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving. In overleg met de klanten stelt Indaver te zullen onderzoeken of brongebaseerde maatregelen mogelijk zijn en op basis van verdere inzichten en lozingsnormen zal het acceptatiebeleid hierop worden aangepast.

Hiernaast wordt in spoor 2 gewerkt aan het optimaliseren en evalueren van fysicochemische verwerkingstechnieken. Momenteel worden de verwerkingsprocessen voor de afvalstoffen van een specifieke klant aangepast. Volgende acties zijn hiervoor lopende en deze aanpak is ook doorgesproken met de afdeling Handhaving volgens het dossier.

- aangepaste receptuur op Indachem Solids, namelijk de volledige inkapseling van deze stroom in een monolietstructuur met cement. Dit proces wordt aangepast zodat het risico op kruiscontaminatie met andere afvalstoffen wordt beperkt op Indachem;
- op de deponie wordt een specifieke zoutcel voor PFAS belaste afvalstoffen ingericht, het percolaat van de zoutcel wordt vervolgens vernietigd in de draaitrommelovens.

Bijkomend worden ook volgende lange termijn alternatieven voor verwerking verder onderzocht:

- de mogelijke opslag van de geïmmobiliseerde afvalstromen in zoutmijnen in het buitenland,
- de scheiding van de organische fractie en de anorganische fractie van de F-houdende stromen zodat de organische fractie steeds over de draaitrommelovens kan verwerkt worden

Een laatste aspect binnen spoor 2 omvat het opstellen van indicatieve massabalansen voor relevante PFAS. Indaver heeft een plan van aanpak opgemaakt om indicatieve PFAS-massabalansen op te stellen. Indaver verwacht deze indicatieve PFAS-massabalansen op te kunnen stellen tegen eind 2023. Er is ondertussen reeds gestart met de eerste analyses voor relevante PFAS-verbindingen op een aantal deelstromen.

Indaver stelt als verwerker van complexe afvalstromen en als sluitstuk in de afvalketen een belangrijke economische rol te spelen. Op basis van de huidige resultaten concludeerde Indaver initieel dat er nog geen ruimte is voor een onmiddellijke verstrenging van de tot 31 december 2021 geldende PFAS-lozingsnormen. In welke mate verdere verstrenging haalbaar is, zal volgens de aanvrager blijken nadat de definitieve nieuwe nazuivering met actief kool, als uitbreiding op de huidige installatie, operationeel is.

Voor enkele kortketige PFAS-verbindingen, met name PFBA en PFBS, zal bijkomend ook een ander spoor worden gevolgd. Hierbij zal vooral ingezet worden op optimalisaties van de fysicochemische verwerking en een aanpassing van het acceptatieprotocol. Het onderzoek hiernaar is nog lopende en loopt parallel met het opstellen van indicatieve PFAS-massabalansen.

Verder stelt Indaver bereid te zijn om haar medewerking te verlenen aan een onderzoek naar het mogelijk inzetten van een somparameter voor PFAS.

Indaver is van mening dat stoffen die momenteel niet in de WAC/IV/A/025 van de ontwerpversie van november 2021 zijn opgenomen en waar bijgevolg geen erkende meetmethode voor bestaat, niet kunnen opgenomen worden in een vergunning. Indien de meetmethode in de toekomst wordt aangepast, moeten bedrijven de tijd krijgen om deze nieuwe meetmethode toe te passen en hun effluent te laten analyseren. Na de overgangstermijn van inventarisatie kan het bedrijf, op basis van de bekomen meetresultaten, een lozingsnorm aanvragen. In dit dossier anticipeert Indaver proactief op de ontwerpversie van november 2021 van WAC/IV/A/025.

Indaver engageert zich om tegen 31 december 2022 de resultaten uit het testprogramma over te maken aan de adviserende instanties en de vergunningverlener, alsook het resultaat van bovenvermelde massabalansen. Op basis hiervan kan een herevaluatie plaatsvinden van het PFAS-normenkader.

Wijzigingen van de oorspronkelijke aanvraag

Tijdens de hoorzitting bij de GOVC van 11 maart 2022 werd een nieuw voorstel voor de PFAS-lozingsnormen voorgesteld. Dit voorstel komt, op uitzondering van de norm voor PFBA, overeen met de voor deze stoffen in het advies van 16 februari 2022 van VMM (Water – Lucht (industrie)) voorgestelde lozingsnormen. Voor PFBA stelt men voor om een norm van 250 µg/l te hanteren. Men duidt ook tijdens deze zitting van de GOVC van 11 maart 2022 dat men deze lozingsnormen aanvraagt voor een periode van 12 maanden.

Parameter	Eenheid	Norm
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/l	0,5
PFOA (perfluoroctaanzuur)	µg/l	1,5
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/l	5
PFHxS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/l	0,5
PFOS (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/l	0,2
6:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	0,5
8:2 diPAP (fluortelomeerfosfaat diester)	µg/l	3,8
8:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	0,1
HFPO-DA (hexafluorpropyleenoxidedimeerzuur)	µg/l	2,5
PFBA (perfluorobutaanzuur)	µg/l	250
PFHxDA (perfluorhexadecaanzuur)	µg/l	3,8
PFPeS (perfluorpentaansulfonzuur)	µg/l	0,2
PFTeDA (perfluortetradecaanzuur)	µg/l	0,1
PFODA (perfluoroctadecaanzuur)	µg/l	0,1
PFDA (perfluordecaanzuur)	µg/l	(*)
PFHpS (perfluorheptaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFUnDA (perfluorundecaanzuur)	µg/l	0,1

(*) deze parameter wordt niet vermeld in de presentatie van Indaver (zie document opgeladen op het Omgevingsloket op 11 maart 2022). In het advies van 16 februari 2022 van VMM (Water – Lucht (industrie)) wordt voor deze parameter (PFDA) een norm van 0,1 µg/l voorgesteld

Met de wijziging van 11 mei 2022, door toepassing van een administratieve lus, werd de aanvraag voor de lozingsnormen PFAS opnieuw bijgesteld en dit als volgt:

Parameter	Eenheid	Norm
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/l	0,1
PFOA (perfluoroctaanzuur)	µg/l	0,1
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFHxS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFOS (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/l	0,1
6:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	0,1
8:2 diPAP (fluortelomeerfosfaat diester)	µg/l	0,1
8:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	0,1
HFPO-DA (hexafluorpropyleenoxidedimeerzuur)	µg/l	0,1
PFBA (perfluorbutaanzuur)	µg/l	20
PFHxDA (perfluorhexadecaanzuur)	µg/l	0,1
PFPeS (perfluorpentaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFTeDA (perfluortetradecaanzuur)	µg/l	0,1
PFODA (perfluoroctadecaanzuur)	µg/l	0,1
PFDA (perfluordecaanzuur)	µg/l	0,1
PFHpS (perfluorheptaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFUnDA (perfluorundecaanzuur)	µg/l	0,1

Bovenstaande tabel betreft met andere woorden de laatste aangevraagde lozingsnormen met betrekking tot PFAS. De beoordeling ervan volgt hierna.

Tijdens de hoorzitting van de GOVC van 14 juni 2022 en in zijn presentatie vraagt de aanvrager om deze lozingsnormen te verlenen voor een periode van 24 maanden.

Beoordeling (inclusief gewijzigde aanvraag van 11 mei 2022)

Voor PFOS werd initieel in de oorspronkelijke aanvraag een lozingsnorm van 6 µg/l tot en met 31 december 2023 aangevraagd, bij de hoorzitting voor de GOVC van 11 maart 2022 werd dit aangepast naar 0,2 µg/l voor een periode van een jaar. Met de wijziging van 11 mei 2022 wordt nu 0,1 µg/l aangevraagd voor 24 maanden. Door de Europese dochterrichtlijn prioritair stoffen van 12 augustus 2013 werd PFOS voor het eerst aangeduid als een prioritair gevaarlijke stof op het gebied van het waterbeleid. De milieukwaliteitsnorm (MKN) van PFOS werd vastgelegd op $6,5 \times 10^{-4}$ µg/l (gemiddelde MKN voor rivieren en meren). In december 2015 is er een indelingscriterium (IC) in titel II van het VLAREM vastgelegd voor PFOS en derivaten (bijlage 2.3.1 basismilieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater). Deze werd vastgelegd op de rapportagegrens. De rapportagegrens bedraagt op dit ogenblik overeenkomstig bijlage 4.2.5.2 van titel II van het VLAREM met betrekking tot de controle inrichting voor lozingen van afvalwaters 100 ng/l (= 0,1 µg/l). De parameter PFOS betreft een persistente, bioaccumuleerbare en toxische (PBT) stof, waarvoor maatregelen moeten getroffen worden met het oog op stopzetting of geleidelijke beëindiging van lozingen, emissies en verliezen. Gelet op de bepalingen van het Reductieprogramma gevaarlijke stoffen 2016-2021 van de Vlaamse Regering, moet de lozing van deze stof bijgevolg vermeden worden, of, indien de lozing niet kan

voorkomen worden, moet de laagst mogelijk haalbare concentratie nagestreefd worden. Hierbij moet het indelingscriterium, dat momenteel is ingesteld op 0,1 µg/l, als streefwaarde gehanteerd worden. Er wordt gevraagd om de lozingsnorm te verlenen voor een periode van 2 jaar, dit kan echter niet worden toegestaan. Als bijzondere lozingsnorm wordt bijgevolg voor PFOS 0,1 µg/l opgelegd tot 12 maanden na vergunningverlening.

Ook voor andere PFAS-verbindingen is actie vereist. Voor PFAS is er een nieuw Europees dossier in opmaak in het kader van de prioritaire stoffen waar de MKN worden berekend voor 24 PFAS-verbindingen. De basisaannahme is dat alle individuele PFAS bijdragen tot de totale PFAS-impact voor de routes secundaire vergiftiging binnen het aquatisch ecosysteem en secundaire vergiftiging van de mens via het opnemen van in het water levende organismen. De route secundaire vergiftiging van de mens via het opnemen van in het water levende organismen levert de strengste waarden op en gelden als algemene MKN voor de PFAS. Bij de toetsing van de MKN in water worden de individuele PFAS vergeleken met PFOA. Daarbij wordt rekening gehouden met de intrinsieke toxiciteit en de neiging tot bioaccumulatie. Zo kan voor elke individuele PFAS een herrekening gebeuren naar een veilige concentratie in water. Bij de eindevaluatie dienen de verhoudingen tussen de concentraties in water en de veilige concentratie van alle individuele PFAS opgeteld te worden. De som van deze verhoudingen mag niet groter dan 1 zijn.

Momenteel is er voor de meeste van de 24 PFAS-verbindingen die nominatief worden genoemd, een RPF (Relatieve Potentie Factor) bepaald die weergeeft hoe toxisch de verbinding is ten opzichte van PFOA. Voor de RBF (Relatieve Bioaccumulatie Factor) is een best mogelijke inschatting gebeurd. Momenteel wordt in oppervlaktewater voornamelijk PFOS gemeten. Wanneer we de huidige concentraties in oppervlaktewater vergelijken met de individuele jaargemiddelde ontwerpnorm voor PFOS (0,011 ng/l, gebaseerd op een RPF van 2 en RBF van 10) liggen deze overal in Vlaanderen ver boven de norm. Tussen 2017 en 2020 lagen de jaargemiddelde waarden tussen 0,253 ng/l en 21,75 ng/l. Concreet wil dat zeggen dat elke bijkomende lozing van PFAS zal leiden tot een druk die de draagkracht van het aquatische ecosysteem overschrijdt en de facto een achteruitgang van de toestand veroorzaakt. Ook voor PFAS die niet op de lijst van de 24 PFAS-verbindingen staan, kan deze redenering doorgetrokken worden. Uitsluiting of verdergaande zuivering dan BBT dringt zich dan ook op voor deze stoffen.

De parameter PFOA betreft een persistente en toxische (PT) stof. Ook voor deze stof wordt met de wijziging van 11 mei 2022, 0,1 µg/l als bijzondere lozingsnorm aangevraagd. De norm wordt aangevraagd voor 2 jaar maar kan niet worden toegestaan. Als bijzondere lozingsnorm wordt bijgevolg voor de parameter PFOA 0,1 µg/l opgelegd tot 12 maanden na vergunningverlening.

PFBS wordt erkend als een zeer persistente en zeer mobiele stof. PFBS is reeds wijdverspreid in het milieu en wordt gemeten in oppervlaktewaters, grondwaters, planten en vogels. PFBS wordt in het REACH programma beschouwd als een zeer zorgwekkende stof. Continue lozingen zullen als gevolg hebben dat de gehalten in het milieu van de persistente verbindingen zullen blijven stijgen tot niveaus die organismen ongeschikt maken voor consumptie en waarbij schadelijke effecten optreden. Over het algemeen zijn de C4-verbindingen minder bioaccumuleerbaar dan de verbindingen met langere C-ketens, maar de korte ketenverbindingen zijn meer mobiel en hun afbraak product is zeer persistent en toxisch voor mens en milieu. Alle C4-ketenverbindingen kunnen afbreken tot de zeer persistente C4-verbinding PFBS. Op termijn moet de lozing van dergelijke persistente stoffen vermeden worden. Het verwijderen van de C4-verbindingen uit afvalstromen (water en lucht) blijkt niet eenvoudig en vraagt specifieke technologische oplossingen die dringend moeten geïmplementeerd worden. De gewijzigde normaanvraag van 11 mei 2022 voor deze parameter bedraagt 0,1 µg/l. Er wordt een norm voor 24 maanden aangevraagd, dit kan niet worden toegestaan. Bijgevolg wordt 0,1 µg/l als bijzondere norm opgelegd tot 12 maanden na vergunningverlening.

Voor PFBA werd initieel in de oorspronkelijke aanvraag een lozingsnorm van 1 460 µg/l aangevraagd tot en met 31 december 2023, later aangepast naar 250 µg/l voor een jaar. Uit onderzoek blijkt dat het percolaat van de oude deponieën (reeds volgestort en afgedekt) op de site ('DPA' (fase 1, fase 2 en fase 3) en 'kleine valler') hoge concentraties PFBA bevat. Sinds 7 januari 2022 wordt geen percolaat meer geloosd. Er wordt gewezen op volgende bijzondere voorwaarde opgenomen in de omgevingsvergunning van 15 november 2019 met kenmerk OMV_2019074599. "Het percolaat van de industriële stortplaatsen fase 1, fase 2 en 3 mag niet geloosd worden.". Op het schema 'schematische waterbalans', dat nu in het huidige dossier is opgenomen in bijlage Q1 en overgenomen werd uit het project-MER van juni 2019 (PRMER-3096-GK), is er geen lozing van percolaat opgenomen, noch een lozing vanuit IndaChem Solids. Verder wordt er opgemerkt dat wanneer het percolaat concentraties PFAS bevat van meer dan 50 mg/kg, het dan onder de POP-verordening valt en dus een afvalstof betreft. PFOS valt onder de bepalingen van de POP-verordening, waarbij in het geval van een concentratie van >50 mg/kg irreversibele omzetting dan wel vernietiging via hoge temperatuurverbranding de enige toegelaten verwerkingsmogelijkheden zijn. Indaver stelde initieel in het dossier dat zij, volgens het voorzorgsprincipe, deze drempel hanteert voor alle PFAS stoffen als drempel om de afvalstof te behandelen overeenkomstig de voorschriften van deze verordening. Voor deze grenswaarde van 50 mg/kg moet dus niet alleen naar PFOS worden gekeken, maar naar de som van alle PFAS-stoffen in het afval. De waterzuiveringsinstallatie op de Indaver site is niet vergund als afvalverwerkingsinstallatie. In het voorliggende dossier zijn geen PFAS-lozingsanalyses van afvalwater zonder percolaat opgenomen. Tijdens de meest recente meting van 16 februari 2022, dit is een meting van het afvalwater waarbij er geen percolaat wordt geloosd, werd een concentratie voor PFBA van 270 µg/l gemeten. Tijdens de hoorzitting van 11 maart 2022 gaf Indaver aan deze norm te willen verlagen naar 250 µg/l. Met de wijziging van 11 mei 2022 wordt nu een norm aangevraagd van 20 µg/l. Er wordt opnieuw een norm voor een termijn van 2 jaar aangevraagd, deze termijn kan niet worden toegestaan (zie ook hoger). In het advies van de GOVC wordt voorgesteld om voor PFBA een lozingsnorm van 20 µg/l tot 12 maanden na vergunningverlening op te leggen. De aanvraag verantwoordt evenwel onvoldoende waarom een dergelijke hogere norm verantwoord zou zijn. In kader van de bescherming van het leefmilieu en onder meer het voorzorgsbeginsel is het evenwel aangewezen om voor PFBA, zoals voor de overige stoffen, 0,1 µg/l als bijzondere norm op te leggen tot 12 maanden na vergunningverlening.

Samenvattend worden volgende normen opgelegd voor de parameters waarvoor een bijstelling wordt gevraagd (voor een periode van 12 maanden):

Parameter	Eenheid	Norm
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/l	0,1
PFOA (perfluoroctaanzuur)	µg/l	0,1
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFHxS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFOS (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/l	0,1
6:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	0,1
8:2 diPAP (fluortelomeerfosfaat diester)	µg/l	0,1
8:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	0,1
HFPO-DA (hexafluorpropyleenoxidedimeerzuur)	µg/l	0,1
PFBA (perfluorobutaanzuur)	µg/l	0,1
PFHxDA (perfluorhexadecaanzuur)	µg/l	0,1

PFPeS (perfluorpentaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFTeDA (perfluortetradecaanzuur)	µg/l	0,1
PFOA (perfluorooctadecaanzuur)	µg/l	0,1
PFDA (perfluordecaanzuur)	µg/l	0,1
PFHpS (perfluorheptaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFUnDA (perfluorundecaanzuur)	µg/l	0,1

Voor de parameters PFPA (perfluorpentaanzuur) en PFHA (perfluorhexaanzuur), werden door de exploitant geen bijzondere lozingsnormen aangevraagd. Er wordt vanuit gegaan dat het hier gaat om een administratieve vergissing in de aanvraag. Vanuit het voorzorgsbeginsel en de bescherming van mens en milieu is het hoe dan ook voor deze parameters aangewezen om een verstrenging op te leggen. Ook voor PFPA en PFHA worden dus bijzondere lozingsnormen opgelegd conform artikel 72 van het omgevingsvergunningendecreet. Dit wordt opgenomen als bijzondere voorwaarde.

Parameter	Eenheid	Norm
PFPA (perfluorpentaanzuur)	µg/l	0,1
PFHA (perfluorhexaanzuur)	µg/l	0,1

Vervolgens is het belangrijk om er op te wijzen dat Indaver een GPBV-bedrijf is en moet voldoen aan de BBT-conclusies van de BREF's Afvalbehandeling én Afvalverbranding. Dit impliceert ook dat een beoordeling van de lozingsnormen niet als een losstaand gegeven kan bekeken worden. De essentie van GPBV is immers net de geïntegreerde benadering van alle milieu-aspecten. Onder verwijzing naar rechtspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen meent de aanvrager dan ook ten onrechte dat voorliggende bijstelling moet beperkt worden tot de lozingsnormen op zich. Onderstaande beoordeling en de daaruit volgende voorwaarden (zowel voor water als voor lucht) zijn onlosmakelijk verbonden met de bovenstaande problematiek en moeten dan ook mee opgenomen worden.

Indaver heeft een plan van aanpak opgemaakt om indicatieve PFAS-massabalansen op te stellen. Door de complexiteit van de vele processtromen en de grote variatie in de aangevoerde afvalstoffen geeft Indaver aan de massabalansen pas tegen eind 2023 te kunnen finaliseren. Er is ondertussen gestart met de eerste analyses voor relevante PFAS-verbindingen op een aantal deelstromen.

Indaver is een GPBV-bedrijf en valt onder de BREF Afvalbehandeling en de BREF Afvalverbranding. Dit betekent dat het bedrijf ten laatste tegen 17 augustus 2022 moet voldoen aan de bepalingen van hoofdstuk 3.14 'Afvalbehandeling' van titel III van het VLAREM. Er wordt gewezen op artikel 3.14.2.2.1 van titel III van het VLAREM waarin wordt opgelegd een milieubeheersysteem in te voeren en na te leven dat onder andere het volgende element omvat: *"een overzicht van afvalwater- en afgasstromen als vermeld in artikel 3.14.2.2.3"*. Artikel 3.14.2.2.3 van titel III van het VLAREM stelt dat er een overzicht moet opgesteld en actueel gehouden worden van de verschillende afvalwaterstromen. Het overzicht moet ter beschikking gehouden worden van de toezichthouder en de VMM. Dit overzicht omvat de volgende elementen met aangifte van:

- de informatie over de eigenschappen van het te behandelen afval en de afvalverwerkingsprocessen, met inbegrip van:
  - vereenvoudigde processtroomb diagrammen waaruit de herkomst van de emissies blijkt;
  - een beschrijving van de procesgeïntegreerde technieken en de afvalwater- of afgasbehandelingen, inclusief de prestaties ervan;
- informatie over de kenmerken van de afvalwaterstromen, zoals:

- de gemiddelde waarden en variabiliteit van debiet, pH, temperatuur en geleidbaarheid,
- de gemiddelde concentraties, vuilvrachten en variabiliteit van de verontreinigende stoffen in kwestie,
- de gegevens over de biologische verwijderbaarheid, vermeld in artikel 3.14.6.2 van dit besluit;
- de informatie over de kenmerken van de verschillende afgasstromen, zoals:
  - de gemiddelde waarden en variabiliteit van debiet en temperatuur;
  - de gemiddelde concentraties, massastromen en variabiliteit van de aanwezige verontreinigende stoffen;
  - de gegevens over ontvlambaarheid, laagste en hoogste explosiegrenswaarden en reactiviteit;
  - de aanwezigheid van andere stoffen die van invloed kunnen zijn op het afgasbehandelingssysteem of de veiligheid van de installatie

Dit wordt opgenomen in de voorwaarden.

Er wordt geoordeeld dat het geheel van installaties op de Indaver site een milieutechnische eenheid vormt en dat artikel 3 14 2 2 1 van titel III van het VLAREM op de hele site van toepassing is. In dit kader vragen we met betrekking tot PFAS:

- de specifieke acceptatiecriteria voor PFAS (voor storten, voor verbranden);
- het vastgelegde behandelingstraject voor elk van de PFAS-houdende deelstromen (via schema),
- de plaatsen waar de PFAS worden gemeten in het behandelingstraject (aan te duiden op schema);
- de verwijderingsefficiëntie van de verschillende PFAS in de eventuele deelstroombehandelingen en de eindzuivering.

Artikel 3 14 2 3 1 van titel III van het VLAREM stelt.

"Voor relevante emissies naar water, zoals vastgesteld in het overzicht van de afvalwaterstromen, vermeld in artikel 3.14.2.2.3, worden de belangrijkste procesparameters gemonitord op cruciale locaties, bijvoorbeeld aan de inlaat en uitlaat van de voorbehandeling, aan de inlaat van de eindbehandeling en aan het punt waar de emissie de installatie verlaat "

BBT 8 van de BREF Afvalverbranding stelt dat de BBT voor de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen die POP's bevatten, om na de ingebruikneming van de verbrandingsinstallatie en na elke wijziging die significante gevolgen voor het POP-gehalte van de uitgaande stromen kan hebben, het POP-gehalte van de uitgaande stromen (bijvoorbeeld slakken en bodemas, rookgas, afvalwater) te bepalen. Het is aangewezen deze BBT 8 van de BREF Afvalverbranding vervroegd van toepassing te stellen, ook vanaf 17 augustus 2022, conform de BREF Afvalbehandeling Dit wordt eveneens opgenomen in de voorwaarden

In dat kader worden PFAS-analyses gevraagd op de in- en effluenten van de fysicochemische waterzuivering. Ook PFAS-analyses worden opgelegd op alle deelstromen die naar de waterzuiveringsinstallatie gaan (vóór menging met andere deelstromen) conform het schema waterbalans zoals toegevoegd aan het aanvraagdossier (het effluent van elk van de 3 DTO's en het effluent van Indachem Liquids), maar ook op de deelstromen die volgens dit schema niet naar de waterzuivering gaan, zoals het percolaat van de stortplaatsen, (indien aanwezig) effluent van Indachem Solids en op de gegenereerde vliegassen en de residuen. De analyses gebeuren volgens de ontwerp WAC-methode en gebeuren wekelijks gedurende 12 maanden. De bevindingen van deze analyses worden in een rapport opgesteld met maatregelen om verdere verspreiding van PFAS naar de omgeving te beperken. Een eerste rapportering over deze analyses wordt tegen 17 augustus 2022

overgemaakt aan de afdeling GOP en de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving en aan de VMM.

Dit wordt opgenomen in de voorwaarden

Gelet op de lange doorlooptijd van de analyses (2 tot 4 weken) is het aangewezen dat Indaver in kader van een snellere anticipering inzake processturing en opvolging van de nageschakelde PFAS-nazuivering, voorziet in een eigen analysetoestel, tegen 17 augustus 2022. Dit wordt opgenomen in de voorwaarden

Er zijn zo'n 6 000 PFAS-verbindingen gekend, van deze gevaarlijke organofluorverbindingen staan er momenteel 12 opgelijst in bijlage 4.2 5 2 van titel II van het VLAREM. Deze beperkte set heeft bijgevolg een rapportagegrens in het VLAREM.

Zoals reeds vermeld, is Indaver van mening dat stoffen die momenteel niet in de WAC/IV/A/025 van de ontwerpversie van november 2021 zijn opgenomen en waarbij geen erkende meetmethode voor bestaat, niet kunnen opgenomen worden in een vergunning. Er wordt op gewezen dat de lozing van bedrijfsafvalwater volgens hoofdstuk 4 2 van titel II van het VLAREM geen stoffen mag bevatten met een gehalte dat rechtstreeks of onrechtstreeks schadelijk zou kunnen zijn voor de gezondheid van de mens, van de flora of de fauna. Conform het Reductieprogramma 2016-2021, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering, dient bij gebrek aan een indelingscriterium of rapportagegrens, elke gevaarlijke stof met een meetbare concentratie opgenomen te worden in de omgevingsvergunning zodat de vergunningverlenende overheid een beoordeling kan doen en desgevallend bijzondere lozingsnormen opgelegd kunnen worden. Het is aangewezen een bijzondere voorwaarde in de vergunning op te nemen voor de niet-nominatief in de vergunning genoemde stoffen zodat duidelijk is aan welke normen deze parameters getoetst dienen te worden. Deze voorwaarde wordt als volgt opgenomen. De exploitant is verplicht om verder werk te maken van een zo breed mogelijke karakterisatie van de gevaarlijke stoffen, inclusief PFAS, als vermeld in bijlage 2C bij titel II van het VLAREM in het afvalwater, zoals ook beschreven in artikel 3.9.2.2 van titel III van het VLAREM. Deze inventaris wordt binnen de zes maanden bezorgd aan de vergunningverlenende overheid, de afdelingen GOP en Handhaving van het Departement Omgeving en de VMM, en wordt vanaf dan actueel gehouden

Voor de in het bedrijfsafvalwater nog niet nominatief in de vergunning genoemde gevaarlijke stoffen, andere dan PFAS, als vermeld in bijlage 2C bij titel II van het VLAREM die op basis van deze nieuwe inzichten bijkomend gedetecteerd worden, wordt uiterlijk zes maanden na vaststelling een lozingsnorm aangevraagd.

Indien geen norm wordt aangevraagd, zijn de concentraties voor gevaarlijke stoffen als vermeld in bijlage 2C bij titel II van het VLAREM, andere dan PFAS, beperkt tot:

- het indelingscriterium, vermeld in de kolom "indelingscriterium GS (gevaarlijke stoffen)" van artikel 3 van bijlage 2 3 1 bij titel II van het VLAREM, als die hoger ligt dan de rapportagegrens;
- als een indelingscriterium ontbreekt: de PNEC-waarde als die hoger ligt dan de rapportagegrens;
- als een PNEC-waarde ontbreekt of als de PNEC-waarde lager ligt dan de rapportagegrens: de rapportagegrens;
- als een PNEC-waarde en een rapportagegrens ontbreken of als de PNEC-waarde lager ligt dan de bepalingsgrens: de bepalingsgrens.

Omwille van de wijdverspreide aanwezigheid van PFAS boven de concentraties die beschermend zijn voor mens en milieu, zijn de lozingsnormen van de niet nominatief in de vergunning genoemde PFAS-verbindingen met onmiddellijke ingang vastgesteld op de rapportagegrens, of bij ontstentenis daarvan, de bepalingsgrens

In het advies van 7 juni 2022 van de Rijkswaterstaat Zee en Delta (NL) wordt gesteld dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met de effecten van de lozing op benedenstroomse (natuur)gebieden, waaronder Nederlandse oppervlaktewateren. Voorts wordt gesteld dat uit hun berekeningen blijkt dat de laatste aangevraagde lozingsnormen zullen leiden tot een overschrijding van de oppervlaktewaternormen in de Westerschelde, met als gevolg dat de lozingsvraag onverenigbaar is met de beoogde waterkwaliteit. Hiernaast wordt gesteld dat het een overschrijding betreft van de Europese norm en dit zal leiden tot een achteruitgang van de chemische toestand van de Westerschelde, wat verboden is op grond van de Kaderrichtlijn Water. Er wordt geconcludeerd dat de aanvraag niet kan worden toegestaan op basis van het arrest (zaak C-461/13 of 'Wezer-arrest') van 1 juli 2015 van het Hof van Justitie van de Europese Unie. Voorts wordt in dit advies de vraag gesteld of BBT technieken worden toegepast.

De Kaderrichtlijn Water stelt dat het oppervlaktewater de goede toestand moet bereiken en dat er geen achteruitgang van die toestand mag zijn. Het Wezer-arrest van 1 juli 2015 van het Europees Hof van Justitie stelt dat de overheid de goedkeuring van een project of lozing moet weigeren wanneer deze de toestand van een waterlichaam doet achteruitgaan of het bereiken van de goede toestand van een waterlichaam in het gevaar brengt. Om te kunnen anticiperen op dit Wezer-arrest, werd een stappenplan uitgewerkt die het mogelijk maakt om op een uniforme wijze een antwoord te bieden op de vraag of een lozing een achteruitgang veroorzaakt van de waterkwaliteit of het bereiken van de goede toestand in het gedrang brengt. Het stappenplan vormt de invulling van een nieuwe impactbeoordeling van een lozing van bedrijfsafvalwater op de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater.

Voor PFAS kan de klassieke toets in het stappenplan gebeuren aan de wettelijke jaargemiddelde MKN. De toets aan de MAC (Maximum Allowable Concentration) is gelet op de PBT eigenschappen van PFOS minder relevant, secundaire doorvergiftiging is namelijk een veel groter probleem dan hun acute ecotoxiciteit. Uit de impactberekening blijkt dat het halen van de doelstelling voor PFOS niet gegarandeerd kan worden.

Aangezien er voor de andere PFAS parameters nog geen officiële norm is, worden deze stoffen nog niet onderworpen aan een klassieke toets. De redenering dat alle PFAS-verbindingen bijdragen tot de totale PFAS-impact en dus al groep moeten worden bekeken, wordt wel gevolgd. Wanneer de huidige concentraties in oppervlaktewater vergeleken worden met de individuele jaargemiddelde voorstelnorm voor PFOS, liggen deze overal in Vlaanderen ver boven de norm. Aangezien de PFAS als groep moeten beschouwd worden, wil dit concreet zeggen dat elke lozing van een individuele PFAS in een concentratie hoger dan deze van het ontvangende oppervlaktewater zal leiden tot een druk die de draagkracht van het aquatische ecosysteem overschrijdt en een achteruitgang van de toestand zal teweegbrengen. Ook voor PFAS die niet in de WAC staan, kan deze redenering doorgetrokken worden.

Zowel voor PFOS als voor alle andere PFAS geldt dat, gelet op de onaanvaardbare bijkomende druk, ze allemaal zo ver als mogelijk moeten gezuiverd worden. Wanneer in individuele aanvraagdossiers kan aangetoond worden dat dit niet haalbaar is, zal tijdens de vergunningsprocedure een bijkomende risico-afweging moeten gebeuren en kan eventueel tijdelijk een hogere lozingsnorm worden toegestaan, conform het handelingskader voor beperking van de PFAS blootstelling voor water.

De rekentool uit het stappenplan houdt geen rekening met de gemeenschappelijke druk van alle PFAS verbindingen, maar kan alleen berekenen wat de individuele bijdrage van de lozing is op de concentraties in het ontvangende oppervlaktewater. Voor alle overige PFAS-verbindingen geldt de redenering dat gelet op de onaanvaardbare bijkomende druk en de achteruitgang van de toestand die ze veroorzaken, ze niet in deze rekentool dienen ingevuld te worden.

Volgens titel II van het VLAREM mogen van de gevaarlijke stoffen als bedoeld in bijlage 2C, in concentraties hoger dan de indelingscriteria, vermeld in de kolom "indelingscriterium GS (gevaarlijke stoffen)" van artikel 3 van bijlage 2.3.1 [...], enkel die stoffen worden geloosd waarvoor in de omgevingsvergunning voor de exploitatie van de ingedeelde inrichting of activiteit emissiegrenswaarden zijn vastgesteld overeenkomstig het bepaalde in artikel 2.3.6.1. Bij ontstentenis van een indelingscriterium zijn de concentraties beperkt tot de rapportagegrens of tot de bepalingsgrens. Voor PFAS componenten betekent dit dat vandaag moet afgetoetst worden aan 0,1 µg/l voor elke individuele stof, zijnde de huidige rapportagegrens en dat deze waarde als streefwaarde gehanteerd moet worden. In de nabije toekomst zal de rapportagegrens nog verstrengen tot 0,02 µg/l voor de meeste PFAS. Concreet betekent dit dus dat de huidig geldende rapportagegrens van 0,1 µg/l juridisch gezien momenteel de laagst mogelijke lozingsnorm is die kan opgelegd worden. Beneden deze waarden is men immers niet verplicht deze stof in de vergunning te laten opnemen.

Voor PFBA werd nog geen lozingsnorm in de huidige vergunning (met kenmerk OMV_2019074599) opgenomen. Uit metingen blijkt echter dat er in het afvalwater hoge concentraties werden vastgesteld voor PFBA. Uit onderzoek blijkt dat het percolaat van de oude stortplaatsen (deponie 1&2) hoge concentraties PFBA bevat. Dit zijn stortplaatsen van historische opslag van PFBA houdend afval. Sinds 7 januari 2022 gaat het percolaat van deponie 1&2 niet meer naar de fysico-chemische waterzuivering, maar naar de DTO voor verbranding. Hierdoor wordt een belangrijke reductie van de PFAS emissies verwacht. Ook de 3M stromen (stabilisatiebodems) die verwerkt worden op Indachem Solids bleken een belangrijke bron van PFBA in de lozing. Hiervoor werd een aangepaste verwerking opgezet. De behandelde afvalstromen worden gestort in zoutcelcondities op de deponie, waardoor zij geen bijkomende PFBA belasting van de andere percolaten veroorzaken. Het percolaat van de zoutcel wordt finaal afgevoerd naar de DTO's. Deze recente maatregel zal tot reductie van PFAS emissies leiden. Voor PFBA wordt om bovenstaande redenen nog een tijdelijke hogere lozingsnorm van 20 µg/l tot 12 maanden na vergunningverlening toegestaan.

Het is duidelijk dat de lozingsnormen ervoor zorgt dat het halen van de MKN niet gegarandeerd wordt, omwille hiervan worden slechts tijdelijke lozingsnormen voor de PFAS parameters voor een termijn van 12 maanden toegestaan.

Inzake BBT kan verwezen worden naar de waterzuivering (fysicochemie met zandfilter) en de permanente actief koolfilter, die momenteel kunnen weerhouden worden als BBT technieken. Met betrekking tot BBT voor PFAS-verwijdering wordt momenteel verder onderzoek gevoerd en gewerkt aan een studie door VITO.

In de bijlage Q1 'Bijstelling van de milieuvoorwaarden uit de vergunning' wordt door Indaver een actieplan voor PFAS voorgesteld, waarbij twee sporen worden gevolgd. Daar waar in het eerste spoor wordt ingezet op de verbetering van de waterzuivering, wordt in spoor 2 ingezet op een brongerichte aanpak met onder andere de opmaak van massabalansen die meer inzicht kunnen geven in de manier waarop PFAS emissies tot stand komen en verder ingeperkt kunnen worden. Uit de schematische waterbalans blijkt dat de gaswassers van de 3 DTO's een mogelijke bron zijn van PFAS naar het afvalwater. Dit houdt verband met de vraag welke afbraakproducten van PFAS hun weg naar de atmosfeer vinden. Een geïntegreerde aanpak van zowel beperking van de uitstoot van PFAS naar water en lucht is nodig, waarbij dus naast de aanwezigheid van PFAS in afvalwater ook onderzoek naar de uitstoot van PFAS in de lucht wordt gevoerd.

In het kader van het Vlaamse PFAS actieplan werd een literatuuronderzoek uitgevoerd waaruit bleek dat ook luchtverontreiniging een relevante verspreidingsroute van PFAS kan zijn. PFAS kunnen in de lucht vrijkomen bij productie en gebruik, maar ook bij afvalverwerking en afvalverbranding. Voor het

meten van PFAS in de lucht, zowel in omgevingslucht als in geleide emissies (van de schouw) zijn er in Vlaanderen geen gevalideerde meetmethoden. De Vlaamse overheid gaf in 2021 de opdracht aan het referentielaboratorium VITO om gevalideerde meetmethoden te ontwikkelen. Uit overleg met VITO blijkt dat de meetmethode momenteel reeds voldoende op punt staan om metingen uit te voeren, die een goede indicatie geven van aanwezigheid van PFAS in afgassen. Er wordt verwacht dat de methode voor schouwemissies in het voorjaar van 2022 volledig op punt zal staan. De vraag stelt zich of PFAS die bij Indaver verwerkt worden, volledig worden vernietigd bij verbranding of volledig worden gecapteerd door nabehandeling van afgassen. De mate van vernietiging bij verbranding en het capteren van PFAS hebben een invloed op zowel lucht- als waterverontreiniging. Om een volledig beeld te krijgen van de mogelijke uitstoot van PFAS en het maximaal vermijden van deze uitstoot naar beide componenten (lucht en water) is het belangrijk dat PFAS zowel in afvalwater als afgassen gemeten wordt.

Indaver gaf opnieuw tijdens de hoorzitting van 14 juni 2022 aan dat lucht als compartiment geen onderdeel uitmaakt van de huidige bijstellingsprocedure. Het is echter belangrijk om het aspect lucht mee te nemen in de huidige beoordeling. De mate van naverbranding heeft namelijk een rechtstreekse impact op de concentraties van het lozingswater. Een onvolledige verbranding geeft meer concentraties in rookgassen, die afgewassen worden en op die manier terechtkomen in het lozingswater. PFAS in het afvalwater is voor een deel afkomstig uit de lucht compartiment. Bijgevolg is er een oorzakelijk verband in wat er in de rookgassen en het waswater zit. In dit dossier is de problematiek van de verontreiniging van water met PFAS duidelijk gekoppeld aan de problematiek van luchtverontreiniging met PFAS.

Indaver heeft intussen metingen laten uitvoeren in de schouw, waaruit blijkt dat er PFAS worden uitgestoten. Uit modelleringen blijkt dat de tijdelijke toetsingswaarde voor de 4 EFSA componenten niet zou worden overschreden. Bijkomend onderzoek is evenwel noodzakelijk om aan te tonen dat de gemeten waarden representatief zijn voor de gemiddelde situatie opdat een realistische jaarvracht bepaald kan worden. Omgevingsmetingen zijn nodig om de luchtmodelleringen te valideren en de impact op de omgeving beter in kaart te brengen. Er moet namelijk aangetoond worden dat er ook op langere termijn geen gevaar dreigt voor de omgeving.

Gelet op bovenstaande beoordeling is het belangrijk te herhalen en te benadrukken dat er een link is tussen de compartimenten water en lucht. Bijgevolg is het essentieel dat het verband inzake luchtemissies verder moet geevalueerd worden. De volgende voorwaarde wordt opgenomen in deze vergunning:

Aan de hand van emissie- en immissiemetingen én impactanalyses toont Indaver aan dat de gedetecteerde uitstoot in de atmosfeer van PFAS aanvaardbaar is voor de omgeving. Door het toxische en persistente karakter van sommige van de gedetecteerde PFAS, is het belangrijk dat de uitstoot naar de lucht wordt geminimaliseerd en dat hier onderzoek wordt naar verricht, waarbij mogelijke verschuiving van de verontreiniging naar andere milieucompartimenten of polluenten in overweging wordt genomen. Om dit aan te tonen legt Indaver uiterlijk tegen 1 september 2022 een onderzoeksplan ter goedkeuring voor aan de VMM, de afdeling GOP van het Departement Omgeving en het agentschap Zorg en Gezondheid.

Seleen (Se)

Tot 31 december 2021 gold een norm voor seleen totaal (Se t) van 0,08 mg/l, vanaf 1 januari 2022 werd de norm 0,03 mg/l tenzij uit een haalbaarheidsstudie blijkt dat dit niet haalbaar is. In de omgevingsvergunning van 15 november 2019 met kenmerk OMV_2019074599 is de volgende bijzondere voorwaarde opgelegd: *"Het bedrijf verricht onderzoek naar de herkomst van seleen in het afvalwater en de mogelijkheden om deze component (na reductie tot 4-waardig Se) centraal of decentraal verregaand te verwijderen. Dit onderzoek wordt gefinaliseerd tegen 30 juni 2021 en de*

resultaten worden bezorgd aan de VMM en de afdeling GOP (Milieu) van het departement Omgeving". Deze analyseresultaten zijn nu toegevoegd aan het huidige dossier.

Indaver stelde initieel dat gezien het aantal normoverschrijdingen (24%) van de norm van 0,03 mg/l, de gevraagde verstrenging naar 0,03 mg/l vanaf 1 januari 2022 niet haalbaar is. Wanneer de campagneresultaten uit de data gefilterd worden, wordt een 90-percentielwaarde bekomen van 94 µg/l. Dit doet volgens Indaver vermoeden dat de huidige lozingsnorm van 0,08 mg/l op dit moment kan behouden worden, maar niet verstrengd.

De aanwezigheid van seleen, en het optreden van piekconcentraties, is voornamelijk gekoppeld aan bepaalde bulkstromen die campagnewijs aangeleverd worden voor de bunker van de draaitrommelovens met een beperkt gehalte aan seleen, maar een hoog aanleveringsvolume. Voorbeelden van deze stromen zijn gronden, filterkoeken en slib. Aangezien Indaver de met seleen belaste afvalstoffen in kaart heeft gebracht, is het mogelijk om het aanvoer- en verwerkingsregime af te stemmen op de capaciteit van de waterzuivering, gezien deze limieten kent voor seleen-verwijdering. Een gecontroleerde aanvoer en verwerking van deze afvalstromen is de techniek die gehanteerd wordt om conform de lozingsnormen te opereren. Deze werkwijze is volgens Indaver overeenkomstig BBT-conclusies 1, 3, 9 en 11 van de BREF Waste Incineration. Deze werkwijze werd in juni 2021 geïnitieerd maar is nog in volle evaluatie. Sluitende conclusies met betrekking tot deze maatregel kunnen momenteel nog niet getrokken worden volgens Indaver wegens te korte implementatietijd. Er wordt verwacht dat de resultaten hiervan de volgende maanden zichtbaar zullen worden. In de veronderstelling dat hogervermelde maatregel erin zal slagen om deze pieken weg te werken, zal bij een aangepast verwerkingsregime nog steeds een concentratienorm van 0,08 mg/l noodzakelijk blijven volgens Indaver.

Momenteel zijn er geen bewezen technieken beschikbaar om deze concentratie verder terug te dringen volgens Indaver. Seleen komt in de waterstromen bij Indaver vooral voor onder de vorm van seleniet (Se(IV) , SeO_3^{2-}) en selenaat (Se(VI) , SeO_4^{2-}). Om deze oxyanionen te verwijderen, maakt Indaver gebruik van coagulatie met het coagulant FeCl_3 in serie met een zandfilter. Deze huidige verwijderingstechniek is minder efficiënt voor de verwijdering van selenaat. Indaver voerde in de periode 2018-2021 twee specifieke studies uit op maat van de site Antwerpen in samenwerking met KU Leuven. In het kader van de verwijdering van seleen in waterzuiveringsinstallaties werden in deze onderzoeken volgende pistes onderzocht.

- verwijdering via ijzertri-chloride (FeCl_3),
- verwijdering via nulwaardig ijzer;
- verwijdering via elektrocoagulatie

In de waterzuivering van Indaver worden stabiele colloïdale deeltjes gevormd, die zich niet laten verwijderen door bezinking. De dosering van ijzertri-chloride zorgt voor coagulatie waardoor de massa van deze deeltjes toeneemt en bezinking mogelijk wordt. Om de bezinking beter te laten verlopen, worden de gecoaguleerde deeltjes geflocculeerd door gebruik te maken van een polyelektrolyt. De verwijdering van seleniet en selenaat met FeCl_3 verloopt verschillend. Seleniet komt eerder in de groeiende vlok terecht, terwijl selenaat aan het oppervlak adsorbeert, wat moeilijker verloopt. Het is bekend dat sulfaat in competitie gaat met selenaat, aangezien beide moleculair gelijkend zijn. Sulfaat en selenaat interageren met het ijzerhydroxide dat gevormd wordt uit het FeCl_3 wanneer dit oplost. Er kan zich zowel chemisorptie voordoen aan het hydroxide-oppervlak, wat eerder het geval is voor selenaat, als fysische incorporatie in de gevormde hydroxidevlok, wat eerder het geval is voor seleniet. Vooral de adsorptiereacties zijn sterk pH-afhankelijk en gaan moeilijker door bij een hogere pH.

De strategie om nulwaardig ijzer toe te voegen, is om het aanwezige selenaat te reduceren naar seleniet. Hierna zou het seleniet efficiënter verwijderd kunnen worden met FeCl_3 . Uit de uitgevoerde experimenten kon geconcludeerd worden dat de toevoeging van nulwaardig ijzer geen verhoogde verwijdering van seleen bestendigt. Integendeel, aangezien de dosering van FeCl_3 reeds hoog is, zal de toevoeging van een bijkomende concentratie aan ijzer, resulteren in de vorming van een overmaat ferrihydrietcomplexen. Deze fijne vlokjes bezinken niet, wat resulteert in een verlaging van de verwijderingsefficiëntie.

In de literatuur wordt verwijdering van seleen via elektrocoagulatie naar voor geschoven als mogelijke oplossing. Dit is echter enkel aangetoond op laboschaal en er is geen ervaring van deze techniek op industriële schaal in de sector. Bijgevolg is het niet bewezen of dit haalbaar is voor de watermatrix te Indaver. Deze techniek kan daarom ook niet als BBT worden beschouwd volgens Indaver.

Indaver concludeert dat er geen bewezen technieken beschikbaar zijn om de concentratie seleen verder terug te dringen. Indaver onderzoekt momenteel wel de piste om met toepassing van Bariumchloride (BaCl_2) de seleenconcentraties nog verder terug te dringen. BaCl_2 capteert de aanwezige sulfaten in de waterstroom, waardoor de ijzerhydroxidevlokken door toevoeging van FeCl_3 beter beschikbaar zijn voor selenaat. Betere adsorptie van selenaat aan deze vlokken zorgt voor een toename in de verwijderingsefficiëntie met 50%. Hierbij zal nagegaan worden wat de meeste geschikte plaats in de waterzuivering is om deze dosering te implementeren en of het technisch mogelijk is om deze techniek in de bestaande zuiveringsinfrastructuur als definitieve en aanvullende zuivering in te schakelen. Deze in situ testen vragen de nodige tijd voor bevestiging, niet enkel voor wat het te behalen rendement betreft, maar vooral ook om na te gaan of dit technisch compatibel is met de bestaande infrastructuur (opblokking door slib, ...). Deze testperiode wordt geraamd op twee jaar volgens Indaver. Indaver stelt tegen eind 2023 een studie te zullen opleveren naar de technische haalbaarheid van het gebruik van BaCl_2 als aanvullende verwijderingstechnologie voor het reduceren van de seleenconcentraties in het afvalwater.

Bij de presentatie in het kader van de hoorzitting bij de GOVC van 11 maart 2022 bevestigt Indaver het engagement om verder onderzoek te doen naar de technische haalbaarheid van het gebruik van BaCl_2 als aanvullende verwijderingstechnologie voor het reduceren van seleenconcentraties in het afvalwater en dit aan te leveren voor 20 april 2023 en sluiten ze zich aan bij het advies van GOP om een norm van 0,08 mg/l aan te houden tot eind 2023. Met de wijziging van 11 mei 2022 en tijdens de hoorzitting van 14 juni 2022 wordt dit eveneens bevestigd in de aanvullende nota: *"Indaver gaat akkoord met het advies GOVC waarin de norm verstrengt 1 jaar na aflevering van vergunning en bijzondere voorwaarde tot uitvoeren studie ikv verdergaande verwijdering in de waterzuivering op basis van BaCl_2 ", en opgeladen presentatie: "Indaver sluit zich aan bij het voorgestelde advies (AGOP) om een norm van 0,08 mg/l aan te houden tot 31 12 2023"*

De aangevraagde lozingsnorm van 0,08 mg/l voor Se t wordt bijgevolg aanvaard voor een beperkte duur, gelet op het nog te voeren onderzoek naar het gebruik van BaCl_2 . De termijn wordt eveneens vastgesteld op 12 maand na de datum van deze vergunning. Daarna is een lozingsnorm van 0,03 mg/l van toepassing (conform de vergunning van 15 november 2019). Aanvullend wordt ook een bijzondere voorwaarde opgenomen omtrent het onderzoeken van de technische haalbaarheid van het gebruik van BaCl_2 als verwijderingstechnologie voor het reduceren van seleenconcentraties. Deze laatste voorwaarde vervangt de vroegere voorwaarde:

- *"Het bedrijf verricht onderzoek naar de herkomst van seleen in het afvalwater en de mogelijkheden om deze component (na reductie tot 4-waardig Se) centraal of decentraal verregaand te verwijderen. Dit onderzoek wordt gefinaliseerd tegen 30 juni 2021 en de resultaten worden bezorgd aan de VMM en de afdeling GOP (Milieu) van het departement Omgeving."*

In het advies van 7 juni 2022 van de Rijkswaterstaat Zee en Delta (NL) wordt gesteld dat de aangevraagde lozingsnorm voor Se t zorgt voor normoverschrijdingen in de Westerschelde. Hiernaast stellen ze dat voor deze parameter de lozingsnorm tot ten minste 1 µg/l moet worden teruggebracht.

Voor Se t blijkt uit het stappenplan dat de doelstellingen stroomopwaarts en de toetswaarde stroomafwaarts (na volledige verdunning) gehaald worden en dat er dus geen achteruitgang is. Het berekenen van een chronische mengzone in de dokken is echter weinig zinvol gelet op de mengzoneberekeningen in de rekentool vereenvoudigd zijn en gebaseerd zijn op klassiek stromende systemen. De dokken zijn dat absoluut niet. Bovendien wordt er op gewezen dat de MKN voor Se (opgelost) in Nederland op 0.052 µg/l ligt en dus in vergelijking met de MKN van 2 µg/l in Vlaanderen, ongeveer 40 keer strenger is. De vergunning wordt getoetst aan wetgeving in Vlaanderen. Indaver onderzoekt momenteel in kader van de verdergaande verwijdering in de waterzuivering de mogelijkheid om met toepassing van BaCl₂ de seleenconcentraties nog verder terug te dringen zoals hierboven beschreven. Bovendien wordt de lozingsnorm voor deze parameter 1 jaar na vergunningverlening verstrengd.

Tributyltin (TBT)

Indaver was vergund voor de lozing van 20 µg/l tributyltin (TBT) tot 1 januari 2022 in de omgevingsvergunning met kenmerk OMV_2019074599 van 15 november 2019. Het indelingscriterium voor tributyltin is 0,0002 µg/l. Een lozingsnorm van 20 µg/l is dus 100.000 keer het indelingscriterium. Het gaat hier om een fout in eenheden. Dit diende 20 ng te zijn. Indaver veronderstelt dat de huidige correcte norm 20 ng TBT-Sn/l is, in plaats van 20 µg TBT/l. Een correctie in de omgevingsvergunning werd initieel aangevraagd.

Hiernaast werd de volgende bijzondere voorwaarde opgelegd: *"Het bedrijf verricht onderzoek naar de herkomst van TBT in het afvalwater en de mogelijkheden om deze component centraal of decentraal verregaand te verwijderen. Dit onderzoek wordt gefinaliseerd tegen 30 juni 2021 en de resultaten worden bezorgd aan de VMM en de afdeling GOP (Milieu) van het departement Omgeving."* In tussentijd werd dan een tijdelijke bijzondere lozingsnorm opgelegd om Indaver de tijd te geven dit onderzoek te voeren en deze stof verder te reduceren, gelet op het feit dat TBT een prioritair gevaarlijke stof is. De resultaten van dit onderzoek zijn nu toegevoegd aan het huidige dossier.

Op basis van de herkomst en het gebruik van TBT, de analyse van het klantenbestand en analyseresultaten is Indaver overtuigd dat TBT niet of nauwelijks aanwezig is in het afvalaanbod. Daarnaast wordt TBT op relatief lage temperaturen vernietigd en treedt er, op hoge temperatuur die aan de afvalstoffen opgelegd wordt tijdens de verbranding, een volledige vernietiging op volgens Indaver. Indaver voerde hierover een specifieke studiesamenwerking uit met KU Leuven. TBT wordt thermisch vernietigd bij temperaturen vanaf 870°C. Gezien de trommeldroger bij Indaver opereert aan temperaturen hoger dan 1.000°C, wordt deze verwijderingstechniek als BBT bevonden volgens Indaver. Indien er zich toch nog sporen van TBT in het waswater van draaitrommelovens bevinden, kan dit behandeld worden via actief kool. De optimale pH en temperatuur voor deze behandeling zijn respectievelijk > 7,6 en circa 60°C. Bij het waswater van Indaver zijn deze waarden circa 8,0 en 50°C. Verder onderzoek naar bijkomende verwijdering bovenop actief kool wordt volgens Indaver niet noodzakelijk geacht en wordt uitdrukkelijk vermeld in bijlage Q1: *"gezien, uit bronnenonderzoek gebleken is dat er geen aanwijzingen zijn dat TBT in de aangevoerde afvalstoffen aanwezig is en er bovendien voldaan wordt aan de bedoelde lozingsnorm van 20 ng/L."*

Er wordt op gewezen dat de betreffende lozingsnorm reeds verlopen is sinds 1 januari 2022 en dat bijgevolg er geen sprake kan zijn van een 'correctie'.

In de oorspronkelijke aanvraag werd voor TBT een norm aangevraagd van 20 ng TBT-Sn/l. In de aanvullende nota van 11 mei 2022 en de presentatie tijdens de hoorzitting van 14 juni 2022 wordt het volgende gesteld: *"Indaver gaat niet akkoord met het advies GOVC. Op basis van de beschikbare data zien we dat TBT sporadisch aanwezig is in het lozingspunt boven indelingscriterium."* Bijgevolg geven ze aan dat er een nood is aan een lozingsnorm voor TBT van 2 ng/l (10 x IC) en wordt dit eveneens aangevraagd. Dit kan echter niet worden toegestaan. TBT is een prioritair gevaarlijke stof. daarvoor moeten conform artikel 1.2.2, eerste lid, 2°, van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, maatregelen getroffen worden met het oog op stopzetting of geleidelijke beëindiging van lozingen, emissies en verliezen. Indaver stelt in bijlage Q1 dat er geen aanwijzingen zijn dat TBT in de aangevoerde afvalstoffen aanwezig is (wat de bron van de gemeten concentraties TBT dan wel is, wordt niet expliciet vermeld), en acht verder onderzoek voor bijkomende verwijdering niet nodig.

Aangezien er sprake is van een prioritair gevaarlijke stof, er geen informatie is over mogelijke verontreinigingsbronnen en de aanvrager geen verder onderzoek doet naar een bijkomende verwijdering van deze stoffen uit het afvalwater, kan dan ook geen bijzondere lozingsnorm voor TBT verleend worden. Dit impliceert dat TBT voortaan niet mag worden geloosd in concentraties boven het indelingscriterium, zijnde 0,2 ng/l.

Bij de geactualiseerde voorwaarden kan dan ook de voorwaarde in verband met het onderzoek naar herkomst en verwijdering van TBT geschrapt worden.

Natuurtoets

Het projectgebied is gelegen op een afstand van minder dan 100 m ten aanzien van het VEN-gebied 'De Kuifeend' en van de speciale beschermingszone vogelrichtingsgebied (SBZ-V) 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde'. Verder is op circa 600 m afstand het SBZ-V 'De Kuifeend en Blokkersdijk' gelegen. Op circa 2,5 km afstand zijn de speciale beschermingszones (SBZ-H) 'Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitats' en 'Schelde- en Durmeestuarium van de Nederlandse grens tot Gent' en het VEN-gebied 'Slikken en schorren langs de Schelde' gelegen.

Het lozingspunt bevindt zich in de hoofdgracht van het Verlegd Schijn, net naast het pompstation Rode Weel. De lozing van de inrichting gebeurt in de Verlegde Schijns, waarvan het water meteen (< 100 m) via een pompstation wordt overgepompt naar het Kanaaldok en van daar via de sluisen naar de Schelde afstroomt.

In de oorspronkelijke aanvraag werd geen passende beoordeling en verscherpte natuurtoets toegevoegd, waaruit besloten werd dat het dossier onvoldoende informatie bevat opdat een betekenisvolle aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van de speciale beschermingszones en onvermijdbare schade aan het VEN-gebied uitgesloten konden worden. Tijdens de hoorzitting van de GOVC van 11 maart 2022 gaf de aanvrager aan dat de impact van de lozing als verwaarloosbaar kon worden beoordeeld en verwees hierbij naar het project-MER van 2019 (PRMER-3096-GK). Dit project-MER heeft echter geen betrekking op de gevraagde normen voor PFAS-componenten en de door de aanvrager voorgestelde lozingsnormen zijn niet gebaseerd op milieukwaliteitsnormen, maar zijn afgeleid van de beschikbare meetresultaten. Na toepassing van een administratieve lus werd, zoals gevraagd, een nota inzake de passende beoordeling en verscherpte natuurtoets toegevoegd op 11 mei 2022 op het Omgevingsloket. De mogelijke effecten van de aangevraagde lozingsnormen op de nabijgelegen SBZ-H, SBZ-V en VEN-gebieden, alsook in de Schelde worden bijgevolg in deze nota wel geëvalueerd.

De aangevraagde lozingsnormen voor PFAS worden in de passende beoordeling getoetst aan de kwaliteitsnormen voor directe toxiciteit voor waterorganismen en de kwaliteitsnormen voor secundaire vergiftiging door predatie van blootgestelde organismen. Aangezien geloosd wordt in de

Schelde en dit brak water is met wisselend zoutgehalte, worden de normen voor zout/overgangswater gebruikt. De concentraties die in de Schelde overblijven na verdunning van het afvalwater worden berekend gebaseerd op het vergunde debiet van 4.800 m³/dag. Gebaseerd op de huidige gemeten waarden voor PFAS in de Schelde, werd het aandeel van de bijdrage van de lozing van Indaver berekend. Deze varieert per parameter van 0% tot 6,69% (zie p. 38 van de passende beoordeling). De bijdrage van de inrichting tot het bereiken van de MKN's die een impact hebben op de aangemelde soorten en habitats (estuaria, slikken en schorren) in de aangemelde omringende beschermde gebieden ligt zeer laag. Voor de meeste parameters ligt de bijdrage van de Indaver-lozing lager dan 1%; voor 3 parameters (PFOS, PFUnDA en PFDA) ligt de bijdrage tussen 1,91% en 6,69% van de MKN. Deze bijdragen worden voor een evaluatie op de waterkwaliteit als verwaarloosbaar beschouwd (< 10%) volgens de evaluatiemethodes die VMM voorschrijft.

In de passende beoordeling worden de (directe) effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de betrokken SBZ's besproken (zie o.m. p. 38-40). Op grond van deze bespreking/beoordeling kan worden geconcludeerd dat het voorwerp van de aanvraag géén significant effect zal hebben in de zin van artikel 36ter van het Natuurdecreet.

De impact van de lozing op SBZ in de omgeving en de VEN-gebieden gebeurt ook op een meer indirecte manier, doordat soorten uit deze SBZ (vogels, vleermuizen, insecten) prooien eten die leven in de oppervlaktewateren die in contact staan met het lozingspunt. Voor deze soorten zijn geen directe ecotoxiciteitsstudies uitgevoerd met betrekking tot PFAS. In een draft document van het JRC (Joint Research Center) van de Europese Commissie wordt een overzicht gegeven van de huidige kennis met betrekking tot de chronische toxiciteit van PFOA, PFOS, PFBS en PFHxA. De toxische effecten die ten gevolge van deze stoffen optreden, worden slechts vastgesteld bij concentraties die enkele ordes van grootte hoger liggen dan de effluentconcentraties en de MKN. Ook de LOEC (laagst geobserveerde effect concentratie) en NOEC (geen geobserveerde effect concentratie) waarden liggen voor deze stoffen hoger dan de effluentconcentraties en de MKN. De bijdrage van Indaver aan de MKN ligt voor de twee stoffen die in de Schelde reeds de MKN overschrijden (PFOS en PFBS) op respectievelijk 2,6% en 1,2%. Dit aandeel is berekend op basis van de aangevraagde normen. Aangezien de normen die momenteel van toepassing zijn voor de lozing van de aanvrager hoger liggen, is de huidige bijdrage het bereiken van de MKN hoger en zal het aandeel van de bijdrage van de lozing aan de MKN in de gewenste toestand dalen. Aangezien de MKN voor PFOS en PFBS reeds overschreden is en deze stoffen nauwelijks afbreken in het natuurlijke milieu, is een verdere afbouw van de lozingsnormen noodzakelijk, waarbij de vuilvracht op het systeem zal dalen, en kunnen de lozingsnormen voor een beperkte periode van 12 maanden toegestaan worden. De volgende voorwaarden worden bijgevolg opgenomen:

- gedurende de looptijd van de vergunning doet de aanvrager verder onderzoek en inspanningen om de vuilvracht in de lozing voor PFAS verder te beperken. Een analyse van de afvalstromen op aanwezigheid van PFAS, zowel inkomende afvalstromen als tijdens de verwerking en bij de lozing wordt opgemaakt. Deze analyse moet bijdragen tot een identificatie van cruciale stappen in en een optimalisatie van het gehele verwerkingsproces;
- de aanvrager stelt een stappenplan op om de eigen bijdrage aan de MKN van de ontvangende waterloop verder af te bouwen.

Wat seleen betreft, wordt in de Schelde de MKN van 2 µg/l niet bereikt. De vastgestelde waarden liggen daar onder de detectielimiet. De maximale bijdrage van de aangevraagde lozingsnorm tot het bereiken van de MKN is 1,8%. Gelet op de beperkte bijdrage van deze lozing aan het bereiken van de MKN, is de impact op de aanwezige SBZ en VEN-gebieden voor deze parameter verwaarloosbaar.

Wat TBT betreft, wordt in de Schelde de MKN van 0,2 ng/l reeds overschreden (vastgestelde concentratie van 1 ng/l). De aangevraagde lozingsnorm bedraagt 100 keer de MKN, namelijk 0,002

µg/l De maximale bijdrage van de aangevraagde lozingsnorm tot het bereiken van de MKN is 0,5% Gelet op de beperkte bijdrage van deze lozing aan het bereiken van de MKN, is de impact van deze parameter op de aanwezige SBZ en VEN-gebieden verwaarloosbaar.

Conclusie

Er kan worden vastgesteld dat middels naleving van de voorwaarden, de vergunningsplichtige activiteit geen onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het gebied van het VEN zal veroorzaken, noch een betekenisvolle aantasting impliceert voor de instandhoudingsdoelstellingen van de speciale beschermingszones.

Actualisatie van de milieuvoorwaarden

Conform artikel 106 van het Omgevingsvergunningsbesluit moet de beslissing over het verzoek tot bijstelling van de in de omgevingsvergunning opgelegde milieuvoorwaarden de geactualiseerde vergunningstoestand vermelden

De voorwaarden die deel uitmaken van deze bijstelling worden aangepast. De overige opgelegde bijzondere milieuvoorwaarden zijn nog actueel en moeten niet worden aangepast

BEZWAREN OPENBAAR ONDERZOEK

De bezwaren uit beide openbare onderzoeken handelen voornamelijk omtrent de bezorgdheid en vrees voor PFOS en PFAS met betrekking tot gezondheidseffecten en effecten op natuurgebieden. Hiernaast zijn er onduidelijkheden over de processen die Indaver momenteel hanteert. De bezwaren uit het openbaar onderzoek kunnen bijgevolg als volgt worden beantwoord:

- Gelet op de bezorgdheid en de onzekerheid die gepaard gaat met de gevraagde lozingsnormen inzake PFAS/PFOS, worden de aangevraagde lozingsnormen onder voorwaarden toegestaan voor een beperkte termijn van 1 jaar.
- Om meer duidelijkheid te krijgen over de processen worden voorwaarden opgenomen met betrekking tot:
  - een inventaris van de afvalstromen;
  - een overzicht van de acceptatiecriteria, behandelingstraject en verwijderingsefficiëntie van PFAS;
  - PFAS-analyses;
  - metingen van luchtemissies
  - verbrandingstemperatuuranalyse.
- De voorgestelde rapporten in de voorwaarden dienen ook ter beschikking gesteld te worden aan de juiste overheidsinstanties opdat de processen geevalueerd kunnen worden.
- Inzake de hinder voor natuur wordt verwezen naar bovenstaande beoordeling, waaruit blijkt dat de hinder en effecten op natuur aanvaardbaar worden geacht
- Een omgevingsvergunningsaanvraag moet getoetst worden aan de in Vlaanderen van toepassing zijnde wetgeving. Verwijzingen naar wetgeving gehanteerd in andere landen zijn in dit kader niet relevant
- Het openbaar onderzoek en de procedure zijn correct verlopen, de documenten met de wijziging van 11 mei 2022 werden ter beschikking gesteld door de bevoegde instantie, namelijk stad Antwerpen.

Er kan bijgevolg gesteld worden dat de bezwaren deels gegrond worden verklaard en voldoende ondervangen worden door het opnemen van voorwaarden.

ALGEMENE CONCLUSIE: deels voorwaardelijk gunstig

De hinder en de effecten op mens en milieu en de risico's voor de externe veiligheid, veroorzaakt door het gevraagde verzoek, kunnen mits naleving van de vergunningsvoorwaarden tot een aanvaardbaar niveau worden beperkt, behoudens wat het volgende onderdeel van de aanvraag betreft. de verlenging van parameter TBT als bijzondere lozingsnorm wordt niet verleend

Het verzoek tot bijstelling van de bijzondere milieuvorwaarden kan deels worden ingewilligd.

**BESLUIT VAN DE VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING,
OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME,**

Artikel 1. Het door de nv Indaver, Poldervliet 5, 2030 Antwerpen ingediende verzoek tot bijstelling van de bijzondere milieuvoorwaarden voor de inrichting met inrichtingsnummer 20170905-0030, vergund op naam van de nv Indaver, gelegen te Poldervlietweg 5, 2030 Antwerpen, wordt deels ingewilligd.

Art. 2. De bijzondere voorwaarde 13, zoals opgelegd in het ministerieel besluit OMV_2019074599 van 15 november 2019, die stelt dat.

“De lozing van bedrijfsafvalwater via de waterzuiveringsinstallatie in het Verlegd Schijn voldoet, naast aan de algemene lozingsvoorwaarden oppervlaktewater en de sectorale lozingsvoorwaarden afvalverbrandingsinstallaties, aan de volgende bijzondere voorwaarden:

<i>Parameter</i>	<i>Eenheid</i>	<i>Norm</i>
NPOC	mg/l	40
ZS	mg/l	60 tot 31/12/2021 30 vanaf 1/1/2022
CZV	mg/l	125 zonder hergebruik AMORAS-water 150 met hergebruik AMORAS-water
Pt	mg/l	2
Nt	mg/l	40 zonder hergebruik AMORAS-water tot 31/12/2022 60 met hergebruik AMORAS-water tot 31/12/2022
Vrije chloor	mg/l	0,5
Fenolindex	mg/l	0,3
Totaal anorganisch gebonden fluoride	mg/l	9
Chloriden	mg/l	20.000
NO ₂ -N	mg/l	2
Sulfaten	mg/l	2.000
Totaal cyanide	µg/l	100
As	µg/l	50
B	mg/l	50
Ba	µg/l	700
Be	µg/l	0,3
Cd	µg/l	10 tot 31/12/2020 8 vanaf 1/1/2021 0,8 vanaf 1/1/2023
Co	µg/l	6
Cr	mg/l	0,1
Cu	mg/l	0,1
Mn	mg/l	1
Mo	mg/l	1,5
Ni	mg/l	0,09
Pb	mg/l	0,06

Sb	mg/l	0,5
Se	mg/l	0,08 tot 31/12/2021 0,03 vanaf 1/1/2022, tenzij uit een haalbaarheidsstudie blijkt dat dit niet haalbaar is
Tl	µg/l	20 tot 31/12/2022 2 vanaf 1/1/2023
V	mg/l	0,015
Zn	mg/l	0,5
Hg	µg/l	5 tot 31/12/2022 0,15 vanaf 1/1/2023
Dichloormethaan	µg/l	50
Som (o+m+p) xylenen	µg/l	10
Dibroomchloormethaan	µg/l	2,5
Broomdichloormethaan	µg/l	2,5
Tribroommethaan (bromoform)	µg/l	2,5
Minerale olie	mg/l	/ (vervangen door TCE extraheerbare apolaire KWS)
PFPA (perfluorpentaanzuur)	µg/l	10
PFHA (perfluorhexaanzuur)	µg/l	20
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/l	1,8 tot 31/12/2021
PFOA (perfluoroctaanzuur)	µg/l	3,5 tot 31/12/2021
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/l	20 tot 31/12/2021
PFHS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/l	2 tot 31/12/2021
PFOS (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/l	6 tot 31/12/2021
Acrylonitrile	µg/l	10
Organofosforpesticiden	µg/l	1
AMPA (aminomethylfosfonzuur, afbraakproduct van glyfosaat)	µg/l	7
TBT	µg/l	20 tot 1/1/2022 + onderzoek
α+β hexachloorcyclohexaan	µg/l	0,6 tot 30/6/2021 0,02* (PGS) vanaf 1/7/2021

* zolang de lozingsnorm onder de rapportagegrens ligt, geldt de rapportagegrens als norm

- Vanaf 1 januari 2021 geldt aan de uitgang van IndaChem Liquids een norm van 60 mg N/l.
- Vanaf 1 januari 2021 mag het filtraat van de slibpersing draaitrommelovens niet meer geloosd worden.
- De correlatiefactor CZV/TOC wordt opnieuw bepaald door een erkend deskundige wanneer er een ingrijpende wijziging wordt doorgevoerd in de afvalwatersamenstelling ten opzichte van de laatste bepaling van de correlatiefactor CZV/TOC. Een bijkomende of wegvallende stroom met een bijdrage van 15% of meer van de totale TOC-vuilvracht wordt hierbij als ingrijpende wijziging beschouwd. De correlatiefactor, die van toepassing is, wordt voldoende gemotiveerd steeds ter beschikking van de toezichthoudende overheid gehouden
- Bij inzet van AMORAS-influent wordt de correlatiefactor opnieuw bepaald zodra de afname van het AMORAS-water operationeel is. De start van de afname van het AMORAS-water wordt gemeld aan de VMM en aan de afdeling GOP (Milieu) en de afdeling Handhaving van het departement Omgeving.
- Het percolaat van de industriële stortplaatsen fase 1, fase 2 en 3 mag niet geloosd worden.
- Het bedrijf verricht onderzoek naar de herkomst van seleen in het afvalwater en de mogelijkheden om deze component (na reductie tot 4-waardig Se) centraal of decentraal verregaand te verwijderen. Dit onderzoek wordt gefinaliseerd tegen 30 juni 2021 en de

resultaten worden bezorgd aan de VMM en de afdeling GOP (Milieu) van het departement Omgeving.

- Het bedrijf verricht onderzoek naar de herkomst van TBT in het afvalwater en de mogelijkheden om deze component centraal of decentraal verregaand te verwijderen. Dit onderzoek wordt gefinaliseerd tegen 30 juni 2021 en de resultaten worden bezorgd aan de VMM en de afdeling GOP (Milieu) van het departement Omgeving.

wordt als volgt bijgesteld:

1. De lozingsnormen

Parameter	Eenheid	Norm
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/l	1,8 tot 31/12/2021
PFOA (perfluoroctaanzuur)	µg/l	3,5 tot 31/12/2021
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/l	20 tot 31/12/2021
PFHS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/l	2 tot 31/12/2021
PFOS (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/l	6 tot 31/12/2021

worden vervangen door

Parameter	Eenheid	Norm
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/l	0,1
PFOA (perfluoroctaanzuur)	µg/l	0,1
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFHxS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFOS (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/l	0,1
6:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	0,1
8:2 diPAP (fluortelomeerfosfaat diester)	µg/l	0,1
8:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	0,1
HFPO-DA (hexafluorpropyleenoxidedimeerzuur)	µg/l	0,1
PFBA (perfluorobutaanzuur)	µg/l	0,1
PFHxDA (perfluorhexadecaanzuur)	µg/l	0,1
PFPeS (perfluorpentaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFTeDA (perfluortetradecaanzuur)	µg/l	0,1
PFODA (perfluoroctadecaanzuur)	µg/l	0,1
PFDA (perfluordecaanzuur)	µg/l	0,1
PFHpS (perfluorheptaansulfonzuur)	µg/l	0,1
PFUnDA (perfluorundecaanzuur)	µg/l	0,1

Deze normen zijn geldig voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning.

2. De lozingsnorm

Parameter	Eenheid	Norm
Se	mg/l	0,08 tot 31/12/2021

		0,03 vanaf 1/1/2022, tenzij uit een haalbaarheidsstudie blijkt dat dit niet haalbaar is
--	--	---

wordt vervangen door

Parameter	Eenheid	Norm
Se	mg/l	0,08 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning 0,03 daarna

3. De lozingsnorm voor TBT wordt geschrapt.

?

4. De volgende voorwaarden worden geschrapt:

- *Het bedrijf verricht onderzoek naar de herkomst van seleen in het afvalwater en de mogelijkheden om deze component (na reductie tot 4-waardig Se) centraal of decentraal verregaand te verwijderen. Dit onderzoek wordt gefinaliseerd tegen 30 juni 2021 en de resultaten worden bezorgd aan de VMM en de afdeling GOP (Milieu) van het departement Omgeving.*
- *Het bedrijf verricht onderzoek naar de herkomst van TBT in het afvalwater en de mogelijkheden om deze component centraal of decentraal verregaand te verwijderen. Dit onderzoek wordt gefinaliseerd tegen 30 juni 2021 en de resultaten worden bezorgd aan de VMM en de afdeling GOP (Milieu) van het departement Omgeving.*

5. De volgende bijzondere voorwaarden worden bijkomend opgelegd:

- Er wordt tegen 17 augustus 2022 een inventaris opgesteld van al de verschillende afvalwaterstromen met aangifte van:
  - informatie over de eigenschappen van het te behandelen afval en de afvalverwerkingsprocessen;
  - informatie over de kenmerken van de afvalwaterstromen.

Deze inventaris wordt daarna actueel gehouden en wordt ter beschikking gehouden van de toezichthouder en de VMM.

- Specifiek met betrekking tot PFAS wordt tegen 17 augustus 2022 een overzicht gemaakt van:
  - de specifieke acceptatiecriteria voor PFAS voor de verschillende verwerkingsroutes;
  - het vastgelegde behandelingstraject voor elk van de PFAS-houdende deelstromen (aan de hand van een schema);
  - de plaatsen waar de PFAS worden gemeten in het behandelingstraject (aan te duiden op schema);
  - de verwijderingsefficiëntie van de verschillende PFAS in de eventuele deelstroombehandelingen en de eindzuivering.
- PFAS-analyses worden uitgevoerd op de in- en effluënten van de fysicochemische waterzuivering. Ook worden er PFAS-analyses (individuele + groepsparameter AOF (Adsorbeerbare Organische Fluoriden)) uitgevoerd op alle deelstromen die naar de WZI gaan (vóór menging met andere deelstromen) conform het schema waterbalans, zoals toegevoegd aan het aanvraagdossier (het effluent van elk van de 3 DTO's en het effluent van Indachem Liquids), maar ook op de deelstromen die volgens dit schema niet naar de waterzuivering gaan, zoals het percolaat van de stortplaatsen, (indien aanwezig) effluent van Indachem Solids en op de gegenereerde vliegassen en de residuen. De analyses gebeuren volgens de ontwerp WAC-methode en gebeuren wekelijks gedurende 12 maanden. Gelet op het beperkte pakket aan meetbare PFAS-componenten via LCMS worden er, naast de specifieke PFAS componenten, ook metingen met AOF uitgevoerd op cruciale deelstromen en in het effluent volgens de genormeerde DIN norm. De bevindingen van deze analyses worden in een rapport

gegoten, met maatregelen om verdere verspreiding van PFAS naar de omgeving te beperken. Ook de inventaris van al de afvalwaterstromen en het gevraagde overzicht met betrekking tot PFAS (zie vorige bijzondere voorwaarden) worden toegevoegd aan dit rapport. Een eerste rapportering wordt tegen 17 augustus 2022 overgemaakt aan de VMM, de afdeling GOP en de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving.

- Er wordt voorzien in een eigen analysetoestel voor PFAS tegen 17 augustus 2022.
- Gedurende de looptijd van de vergunning doet de aanvrager verder onderzoek en inspanningen om de vuilvracht in de lozing voor PFAS verder te beperken. Een analyse van de afvalstromen op aanwezigheid van PFAS, zowel inkomende afvalstromen als tijdens de verwerking en bij de lozing wordt opgemaakt. Deze analyse moet bijdragen tot een identificatie van cruciale stappen in en een optimalisatie van het gehele verwerkingsproces.
- De aanvrager stelt een stappenplan op om de eigen bijdrage aan de MKN van de ontvangende waterloop verder af te bouwen.
- De exploitant is verplicht om verder werk te maken van een zo breed mogelijke karakterisatie van de gevaarlijke stoffen, inclusief PFAS als vermeld in bijlage 2C bij titel II van het VLAREM in het afvalwater, zoals ook beschreven in artikel 3.9.2.2 van titel III van het VLAREM. Deze inventaris wordt binnen de zes maanden bezorgd aan de vergunningverlenende overheid, de afdelingen GOP en Handhaving van het Departement Omgeving en de VMM, en wordt vanaf dan actueel gehouden.

Voor de in het bedrijfsafvalwater nog niet nominatief in de vergunning genoemde gevaarlijke stoffen, andere dan PFAS, als vermeld in bijlage 2C bij titel II van het VLAREM die op basis van deze nieuwe inzichten bijkomend gedetecteerd worden, wordt uiterlijk zes maanden na vaststelling een lozingsnorm aangevraagd.

Indien geen norm wordt aangevraagd, zijn de concentraties voor gevaarlijke stoffen als vermeld in bijlage 2C bij titel II van het VLAREM, andere dan PFAS, beperkt tot:

- het indelingscriterium, vermeld in de kolom "indelingscriterium GS (gevaarlijke stoffen)" van artikel 3 van bijlage 2.3.1 bij titel II van het VLAREM, als die hoger ligt dan de rapportagegrens;
- als een indelingscriterium ontbreekt: de PNEC-waarde als die hoger ligt dan de rapportagegrens;
- als een PNEC-waarde ontbreekt of als de PNEC-waarde lager ligt dan de rapportagegrens: de rapportagegrens;
- als een PNEC-waarde en een rapportagegrens ontbreken of als de PNEC-waarde lager ligt dan de bepalingsgrens: de bepalingsgrens.

Omwille van de wijdverspreide aanwezigheid van PFAS boven de concentraties die beschermend zijn voor mens en milieu, zijn de lozingsnormen van de niet nominatief in de vergunning genoemde PFAS-verbindingen met onmiddellijke ingang vastgesteld op de rapportagegrens, of bij ontstentenis daarvan, de bepalingsgrens.

- Aan de hand van emissie- en immissiemetingen én impactanalyses toont Indaver aan dat de gedetecteerde uitstoot in de atmosfeer van PFAS aanvaardbaar is voor de omgeving. Door het toxische en persistente karakter van sommige van de gedetecteerde PFAS, is het belangrijk dat de uitstoot naar de lucht wordt geminimaliseerd en dat hier onderzoek wordt naar verricht, waarbij mogelijke verschuiving van de verontreiniging naar andere

milieucompartimenten of polluenten in overweging wordt genomen. Om dit aan te tonen legt Indaver uiterlijk tegen 1 september 2022 een onderzoeksplan ter goedkeuring voor aan de VMM, de afdeling GOP van het Departement Omgeving en het agentschap Zorg en Gezondheid.

- De gecontroleerde aanvoer en verwerking van de met Se belaste afvalstroom wordt verder geevalueerd. Tevens verricht het bedrijf onderzoek naar de technische haalbaarheid van het gebruik van BaCl₂ als aanvullende verwijderingstechnologie voor het reduceren van de seleenconcentraties in het afvalwater. Dit onderzoek wordt gefinaliseerd tegen 20 april 2023 en de resultaten worden bezorgd aan de VMM en de afdeling GOP (Milieu) van het Departement Omgeving.
- Voor de parameters PFPA (perfluoropentaaanuur) en PFHA (perflorhexaanzuur) worden volgende bijzondere lozingsnormen opgelegd conform artikel 72 van het omgevingsvergunningendecreet. Dit wordt opgenomen als bijzondere voorwaarde voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning

Parameter	Eenheid	Norm
PFPA (perfluoropentaaanuur)	µg/l	0,1
PFHA (perflorhexaanzuur)	µg/l	0,1

Art. 3. Geactualiseerde vergunningsvoorwaarden:

1. Onmiddellijk na het verlenen van de vergunning geldt een daggemiddelde luchtemissiegrenswaarde voor NO_x van 180 mg/Nm³ voor de drie draaitrommelovens. Deze emissiegrenswaarden heeft betrekking op een referentiezuurstofgehalte van 11%
2. Vanaf 1 januari 2023 geldt een daggemiddelde luchtemissiegrenswaarde voor NO_x van 150 mg/Nm³ voor de drie draaitrommelovens. Deze emissiegrenswaarden heeft betrekking op een referentiezuurstofgehalte van 11%.
3. Vanaf 1 januari 2030 geldt een daggemiddelde luchtemissiegrenswaarde voor NO_x van 100 mg/Nm³ voor de drie draaitrommelovens. Deze emissiegrenswaarden heeft betrekking op een referentiezuurstofgehalte van 11%
4. De aanvraag tot wijziging van de milieuvoorwaarden met toepassing van artikel 5.2.1.2, §3 van titel II van het VLAREM wordt toegestaan. De afvalstoffenaanvoer mag 24 uur op 24 uur plaatsvinden.
5. De aanvraag tot wijziging van de milieuvoorwaarden met toepassing van artikel 5.2.1.5, §5 van titel II van het VLAREM wordt toegestaan. Er moet geen groenscherm worden aangelegd ter hoogte van de noord- en oostkant van de inrichting.
6. De aanvraag tot wijziging van de milieuvoorwaarden met toepassing van artikel 5.2.3.bis.1 11 §1-5 van titel II van het VLAREM wordt toegestaan. Voor op- en afstook van de verbrandingsinstallaties, voorafgaandelijk aan afvalvoeding, kan gebruik gemaakt worden van vloeibare/gasvormige afvalstoffen die voldoen aan volgende samenstellingscriteria

Parameter	Grenswaarde
Kalorische waarde	25 MJ/kg

Asrest	2%
Cl - totaal	2%
S-totaal	3%
PCB	50 mg/kg
PCDD/PCDF	15 µg/kg TEQ
Antimoon	200 mg/kg
Arseen	200 mg/kg
Lood	1.000 mg/kg
Cadmium	70 mg/kg
Chroom	1.000 mg/kg
Cobalt	200 mg/kg
Koper	1.000 mg/kg
Mangaan	200 mg/kg
Nikkel	1.000 mg/kg
Kwik	200 mg/kg
Vanadium	200 mg/kg
Thallium	200 mg/kg
Zink	1.000 mg/kg

Hierbij is de in dienst name van de volledige rookgasreiniging verplicht. Er mogen zich geen andere afvalstoffen meer in de installatie bevinden. De emissies van de stoffen in de afgassen en de procesparameters waarvoor conform artikel 5.2 3bis.1.26. §1 van titel II van het VLAREM een continue meetverplichting geldt, worden ook tijdens de opstart en het stilleggen van de installaties continu gemeten. Deze emissies worden gerapporteerd bij het gemeten zuurstofgehalte.

7. De aanvraag tot wijziging van de milieuvorwaarden met toepassing van artikel 5.2.3bis1 11 §6 van titel II van het VLAREM wordt toegestaan
In afwijking van artikel 5.2 3bis1.11. §2 van titel II van het VLAREM mag de minimum verbrandingstemperatuur in de naverbrandingskamer van de draaitrommelovens 1, 2 en 3 (DTO1, DTO2 en DTO3) verlaagd worden van 1.100°C naar 950°C wanneer gevaarlijk afval met een gehalte van meer dan 1% gehalogeneerde organische stoffen, uitgedrukt in chloor, wordt verbrand
In artikel 5 2 3bis1.11. §5, 1° en 2° van titel II van het VLAREM mag de temperatuur van 1.100°C vervangen worden door 950°C.
8. De aanvraag tot wijziging van de milieuvorwaarden met toepassing van artikel 5.2.4 1 10 §4, 1° en artikel 5.2.4.1.10. §5, 1° van titel II van het VLAREM wordt toegestaan. Volgende grenswaarden voor uitloging zijn van toepassing op de deponie DPA 3V, op basis van de uitgevoerde risicoanalyse zoals opgelegd in artikel 5 2 4.1.6. §2 van titel II van het VLAREM:
  - a) Pb: 150 mg/kg DS;
  - b) As: 75 mg/kg DS,
  - c) TDS: 300.000 mg/kg DS;
  - d) Mo: 90 mg/kg DS,
  - e) Se: 21 mg/kg DS;
  - f) Sb: 15 mg/kg DS,
  - g) Hg ten gevolge van de recyclage van gasontladingslampen: 6 mg/kg DS (voor andere kwikhoudende afvalstoffen blijft de VLAREM-norm van 2 mg/kg DS behouden);
  - h) TOC: >6% DS mits voor DOC een waarde van 1.000 mg/kg DS niet wordt overschreden
 Hierbij worden volgende principes toegepast.

- concept van zoutcel: ingeval van discontinue, eenmalige (bv. projectgebonden) stromen;
- concept van risicoanalyse met uitzondering van het lozen van percolaat in de havendokken of de Schelde: ingeval van continue stromen.

9. De aanvraag tot wijziging van de milieuvorwaarden met toepassing van artikel 5.2.4.1.10, §4, 2° van titel II van het VLAREM wordt toegestaan. De volgende specifieke grenswaarden zijn van toepassing voor de uitloging van metalen in voorbehandelde afvalstoffen onder monolitische structuur:

METALEN ⁽¹⁾	
PARAMETERS	UITLOOGBAARHEID ⁽²⁾ (in mg/m ²)
Arseen (As)	270
Cadmium (Cd)	11
Chroom (Cr)	550
Koper (Cu)	250
Kwik (Hg)	8
Lood (Pb)	600
Molybdeen	900
Nikkel (Ni)	150
Zink (Zn)	900

(1) De concentratie geldt voor het metaal en de verbindingen ervan uitgedrukt als metaal.

(2) Uitloogbaarheid bepaald met behulp van de standtest volgens NEN 7345.

Het eindproduct onder monolitische structuur wordt op een categorie 1-stortplaats voor gevaarlijke afvalstoffen gestort, met toepassing van zoutcelcondities.

10. De aanvraag tot wijziging van de milieuvorwaarden met toepassing van artikel 5.2.4.4.5, §4 van titel II van het VLAREM wordt toegestaan. Percolaatwater of ander bedrijfsintern water mag gebruikt worden ter stofbestrijding. De toepassing van percolaatwater in het kader van stofbestrijding gebeurt enkel op de werfwegen en op het stortfront binnen de deponie en bij acceptatie van stuivende afvalstoffen of droog weer.
11. De aanvraag tot wijziging van de milieuvorwaarden met toepassing van artikel 5.2.3bis.1.26, §5 van titel II van het VLAREM wordt toegestaan. De discontinue meting van HF gebeurt met een frequentie van éénmaal per drie maanden. De metingen worden uitgevoerd op ogenblikken dat er effectief freonen verbrand worden.
12. De aanvraag tot wijziging van de milieuvorwaarden met toepassing van artikel 5.2.2.5.2, §3 van titel II van het VLAREM wordt toegestaan. Voor de opslag van gevaarlijke vloeibare afvalstoffen volstaat een inkuiping met een opvangcapaciteit die minstens voldoet aan de vereisten volgens de bepalingen van hoofdstuk 5.17 van titel II van het VLAREM.
13. De lozing van bedrijfsafvalwater via de waterzuiveringsinstallatie in het Verlegd Schijn voldoet, naast aan de algemene lozingsvoorwaarden oppervlaktewater en de sectorale lozingsvoorwaarden afvalverbrandingsinstallaties, aan de volgende bijzondere voorwaarden:

Parameter	Eenheid	Norm
NPOC	mg/l	40
ZS	mg/l	60 tot 31/12/2021 30 vanaf 1/1/2022

CZV	mg/l	125 zonder hergebruik AMORAS-water 150 met hergebruik AMORAS-water
Pt	mg/l	2
Nt	mg/l	40 zonder hergebruik AMORAS-water tot 31/12/2022 60 met hergebruik AMORAS-water tot 31/12/2022
Vrije chloor	mg/l	0,5
Fenolindex	mg/l	0,3
Totaal anorganisch gebonden fluoride	mg/l	9
Chloriden	mg/l	20.000
NO ₂ -N	mg/l	2
Sulfaten	mg/l	2 000
Totaal cyanide	µg/l	100
As	µg/l	50
B	mg/l	50
Ba	µg/l	700
Be	µg/l	0,3
Cd	µg/l	10 tot 31/12/2020 8 vanaf 1/1/2021 0,8 vanaf 1/1/2023
Co	µg/l	6
Cr	mg/l	0,1
Cu	mg/l	0,1
Mn	mg/l	1
Mo	mg/l	1,5
Ni	mg/l	0,09
Pb	mg/l	0,06
Sb	mg/l	0,5
Se	mg/l	0,08 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning 0,03 daarna
Tl	µg/l	20 tot 31/12/2022 2 vanaf 1/1/2023
V	mg/l	0,015
Zn	mg/l	0,5
Hg	µg/l	5 tot 31/12/2022 0,15 vanaf 1/1/2023
Dichloormethaan	µg/l	50
Som (o+m+p) xylenen	µg/l	10
Dibroomchloormethaan	µg/l	2,5
Broomdichloormethaan	µg/l	2,5
Tribroommethaan (bromoform)	µg/l	2,5
Minerale olie	mg/l	/ (vervangen door TCE extraheerbare apolaire KWS)
PFFA (perfluorpentaanzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFHA (perfluorhexaanzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning

PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFOA (perfluoroctaanzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFHxS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFOS (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
6:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
8:2 diPAP (fluortelomeerfosfaat diester)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
8:2 FTS (fluortelomeersulfonzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
HFPO-DA (hexafluorpropyleenoxidedimeerzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFBA (perfluorobutaanzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFHxDA (perfluorhexadecaanzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFPeS (perfluorpentaansulfonzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFTeDA (perfluortetradecaanzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFODA (perfluoroctadecaanzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFDA (perfluordecaanzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFHpS (perfluorheptaansulfonzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
PFUnDA (perfluorundecaanzuur)	µg/l	0,1 voor een periode van 12 maanden, na de datum van deze vergunning
Acrylonitrile	µg/l	10
Organofosforpesticiden	µg/l	1
AMPA (aminomethylfosfonzuur, afbraakproduct van glyfosaat)	µg/l	7
α+β hexachloorcyclohexaan	µg/l	0,6 tot 30/6/2021 0,02* (PGS) vanaf 1/7/2021

* zolang de lozingsnorm onder de rapportagegrens ligt, geldt de rapportagegrens als norm.

- Vanaf 1 januari 2021 geldt aan de uitgang van IndaChem Liquids een norm van 60 mg N/l.
- Vanaf 1 januari 2021 mag het filtraat van de slijpersing draaitrommelovens niet meer geloosd worden.
- De correlatiefactor CZV/TOC wordt opnieuw bepaald door een erkend deskundige wanneer er een ingrijpende wijziging wordt doorgevoerd in de afvalwatersamenstelling ten opzichte van de laatste bepaling van de correlatiefactor CZV/TOC. Een bijkomende of wegvallende stroom met een bijdrage van 15% of meer van de totale TOC-vuilvracht wordt hierbij als ingrijpende wijziging beschouwd. De correlatiefactor, die van toepassing is,

- wordt voldoende gemotiveerd steeds ter beschikking van de toezichthoudende overheid gehouden.
- Bij inzet van AMORAS-influent wordt de correlatiefactor opnieuw bepaald zodra de afname van het AMORAS-water operationeel is. De start van de afname van het AMORAS-water wordt gemeld aan de VMM en aan de afdeling GOP (Milieu) en de afdeling Handhaving van het departement Omgeving.
  - Het percolaat van de industriële stortplaatsen fase 1, fase 2 en 3 mag niet geloosd worden.
14. De regenwaterafvoer wordt na afwerking van de deponie geoptimaliseerd zodanig dat maximaal kan ingezet worden op hergebruik op de eigen installaties (voornamelijk door Indaver)
  15. In toepassing van artikel 5.53.4.1, §2 van titel II van het VLAREM zijn er minstens twee peilputten aanwezig met een filter in het Quartair (HCOV 0100) of de Pleistoceen en Pliocene Aquifer (HCOV 0230) en minstens twee met een filter in het Zand van Berchem (HCOV 0254)
  16. Jaarlijks wordt elke peilfilter en elke pompfilter geanalyseerd op geleidbaarheid, chloriden en VOC. De resultaten worden aanvullend aan de te rapporteren parameters conform artikel 5.53.4.7 van titel II van het VLAREM overgemaakt via het Integraal Milieujaarverslag (IMJV).
  17. Uiterlijk 2 jaar voor het verstrijken van de periode van 20 jaar na het verlenen van de omgevingsvergunning van onbepaalde duur worden de gegevens zoals bepaald in artikel 5.53.6.3.2 van titel II van het VLAREM voor de voorbije 18 jaar beschreven en geevalueerd. De gegevens worden overgemaakt aan de afdeling van de Vlaamse Milieumaatschappij, bevoegd voor grondwater, aan het Agentschap voor Natuur en Bos en aan de afdeling GOP (Milieu) van het departement Omgeving.
  18. Uiterlijk 2 jaar voor het verstrijken van de periode van 20 jaar na het verlenen van de omgevingsvergunning van onbepaalde duur wordt een actualisatie van de hydrogeologische studie overgemaakt met minimaal de gegevens zoals bepaald in het Addendum 'Hydrogeologische studie' van bijlage 2 van het Omgevingsvergunningsbesluit. De studie wordt overgemaakt aan de afdeling van de Vlaamse Milieumaatschappij, bevoegd voor grondwater, aan het Agentschap voor Natuur en Bos en aan de afdeling GOP (Milieu) van het departement Omgeving.
  19. Het advies van de nv Fluxys Belgium van 13 augustus 2019 wordt nageleefd.
  20. Binnen een termijn van 2 jaar wordt een studie uitgevoerd. De studie wordt opgesteld in samenwerking met een erkend MER-deskundige in de discipline lucht en wordt bezorgd aan de afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten (GOP) van het departement Omgeving ([5.1.2e]@vlaanderen.be) en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) ([5.1.2e]@vlaanderen.be). De studie bevat tenminste de volgende elementen:
    - Een overzicht van de emissiepunten en de kenmerken van de verschillende afgasstromen met specifieke aandacht voor de emissie van NO_x, NH₃ en SO_x (concentraties en vrachten);
    - Een analyse van de mogelijke impact op de natuurlijke kenmerken van de nabijgelegen speciale beschermingszone(s) en de mogelijke effecten op nabijgelegen VEN-gebieden;
    - Indien een relevante impact verwacht wordt, een onderzoek naar de mogelijkheid om de totale emissie van de parameters NO_x, NH₃ en SO_x binnen de installatie verder te reduceren. Ook technieken die verdergaan dan BBT moeten mee onderzocht worden indien de lokale milieukwaliteitsnormen dit vereisen;

- Een plan van aanpak om betekenisvolle effecten voor de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone(s) en VEN-gebieden uit te sluiten. Dit plan bevat onder meer een lijst van geselecteerde bijkomende maatregelen met vermelding van randvoorwaarden, om de nodige reducties te verwezenlijken, en een beschrijving over hoe men dit op een geïntegreerde wijze in de bedrijfsvoering wenst te implementeren.
21. De gecontroleerde aanvoer en verwerking van de met Se belaste afvalstofstromen wordt verder geevalueerd. Tevens verricht het bedrijf onderzoek naar de technische haalbaarheid van het gebruik van BaCl₂ als aanvullende verwijderingstechnologie voor het reduceren van de seleenconcentraties in het afvalwater. Dit onderzoek wordt gefinaliseerd tegen 20 april 2023 en de resultaten worden bezorgd aan de VMM en de afdeling GOP (Milieu) van het Departement Omgeving.
22. Er wordt een inventaris opgesteld tegen 17 augustus 2022, dat actueel wordt gehouden van al de verschillende afvalwaterstromen met aangifte van:
- informatie over de eigenschappen van het te behandelen afval en de afvalverwerkingsprocessen;
  - informatie over de kenmerken van de afvalwaterstromen.
- Het overzicht wordt ter beschikking gehouden van de toezichthouder en de VMM.
23. Specifiek met betrekking tot PFAS wordt tegen 17 augustus 2022, een overzicht opgemaakt van:
- de specifieke acceptatiecriteria voor PFAS voor de verschillende verwerkingsroutes;
  - het vastgelegde behandelingstraject voor elk van de PFAS-houdende deelstromen (aan de hand van een schema);
  - de plaatsen waar de PFAS worden gemeten in het behandelingstraject (aan te duiden op schema);
  - de verwijderingsefficiëntie van de verschillende PFAS in de eventuele deelstroombehandelingen en de eindzuivering.
24. PFAS-analyses worden uitgevoerd op de in- en effluenten van de fysicochemische waterzuivering. Ook worden er PFAS-analyses (individuele + groepsparameter AOF (Adsorbeerbare Organische Fluoriden)) uitgevoerd op alle deelstromen die naar de WZI gaan (vóór menging met andere deelstromen) conform het schema waterbalans, zoals toegevoegd aan het aanvraagdossier (het effluent van elk van de 3 DTO's en het effluent van Indachem Liquids), maar ook op de deelstromen die volgens dit schema niet naar de waterzuivering gaan, zoals het percolaat van de stortplaatsen, (indien aanwezig) effluent van Indachem Solids en op de gegenereerde vliegassen en de residuen. De analyses gebeuren volgens de ontwerp WAC-methode en gebeuren wekelijks gedurende 12 maanden. Gelet op het beperkte pakket aan meetbare PFAS-componenten via LCMS worden er, naast de specifieke PFAS componenten, ook metingen met AOF uitgevoerd op cruciale deelstromen en in het effluent volgens de genormeerde DIN norm. De bevindingen van deze analyses worden in een rapport gegoten, met maatregelen om verdere verspreiding van PFAS naar de omgeving te beperken. Ook de inventaris van al de afvalwaterstromen en het gevraagde overzicht met betrekking tot PFAS (zie vorige bijzondere voorwaarden) worden toegevoegd aan dit rapport. Een eerste rapportering over deze analyses wordt tegen 17 augustus 2022 overgemaakt aan de VMM, de afdeling GOP en de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving.
25. Er wordt voorzien in een eigen analysetoestel voor PFAS tegen 17 augustus 2022.

26. Gedurende de looptijd van de vergunning doet de aanvrager verder onderzoek en inspanningen om de vuilvracht in de lozing voor PFAS verder te beperken. Een analyse van de afvalstromen op aanwezigheid van PFAS, zowel inkomende afvalstromen als tijdens de verwerking en bij de lozing wordt opgemaakt. Deze analyse moet bijdragen tot een identificatie van cruciale stappen in en een optimalisatie van het gehele verwerkingsproces
27. De aanvrager stelt een stappenplan op om de eigen bijdrage aan de MKN van de ontvangende waterloop verder af te bouwen
28. De exploitant is verplicht om verder werk te maken van een zo breed mogelijke karakterisatie van de gevaarlijke stoffen, inclusief PFAS als vermeld in bijlage 2C bij titel II van het VLAREM in het afvalwater, zoals ook beschreven in artikel 3.9.2.2 van titel III van het VLAREM. Deze inventaris wordt binnen de zes maanden bezorgd aan de vergunningverlenende overheid, de afdelingen GOP en Handhaving van het Departement Omgeving en de VMM, en wordt vanaf dan actueel gehouden

Voor de in het bedrijfsafvalwater nog niet nominatief in de vergunning genoemde gevaarlijke stoffen, andere dan PFAS, als vermeld in bijlage 2C bij titel II van het VLAREM die op basis van deze nieuwe inzichten bijkomend gedetecteerd worden, wordt uiterlijk zes maanden na vaststelling een lozingsnorm aangevraagd.

Indien geen norm wordt aangevraagd, zijn de concentraties voor gevaarlijke stoffen als vermeld in bijlage 2C bij titel II van het VLAREM, andere dan PFAS, beperkt tot:

- het indelingscriterium, vermeld in de kolom "indelingscriterium GS (gevaarlijke stoffen)" van artikel 3 van bijlage 2 3.1 bij titel II van het VLAREM, als die hoger ligt dan de rapportagegrens;
- als een indelingscriterium ontbreekt: de PNEC-waarde als die hoger ligt dan de rapportagegrens;
- als een PNEC-waarde ontbreekt of als de PNEC-waarde lager ligt dan de rapportagegrens: de rapportagegrens;
- als een PNEC-waarde en een rapportagegrens ontbreken of als de PNEC-waarde lager ligt dan de bepalingsgrens: de bepalingsgrens.

Omwille van de wijdverspreide aanwezigheid van PFAS boven de concentraties die beschermend zijn voor mens en milieu, zijn de lozingsnormen van de niet nominatief in de vergunning genoemde PFAS-verbindingen met onmiddellijke ingang vastgesteld op de rapportagegrens, of bij ontstentenis daarvan, de bepalingsgrens

29. Aan de hand van emissie- en immissiemetingen én impactanalyses toont Indaver aan dat de gedetecteerde uitstoot in de atmosfeer van PFAS aanvaardbaar is voor de omgeving. Door het toxische en persistente karakter van sommige van de gedetecteerde PFAS, is het belangrijk dat de uitstoot naar de lucht wordt geminimaliseerd en dat hier onderzoek wordt naar verricht, waarbij mogelijke verschuiving van de verontreiniging naar andere milieucompartmenten of pollutanten in overweging wordt genomen. Om dit aan te tonen legt Indaver uiterlijk tegen 1 september 2022 een onderzoeksplan ter goedkeuring voor aan de VMM, de afdeling GOP van het Departement Omgeving en het agentschap Zorg en Gezondheid.

Brussel,

18 JUNI 2022

Vlaams minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

5.1.2e

Zuhal DEMIR

U kan tegen deze beslissing een verzoekschrift tot vernietiging indienen bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

U heeft hiervoor een vervaltermijn van 45 dagen die ingaat de dag na de betekening van deze beslissing.

Het verzoekschrift moet per beveiligde zending worden ingediend. Dit betekent:

1. hetzij via het digitaal loket van de Vlaamse Bestuursrechtscolleges
<https://www.dbrc.be/digitaal-loket-van-de-vlaamse-bestuursrechtscolleges>
2. hetzij per aangetekende brief gericht aan:
Raad voor Vergunningsbetwistingen
p/a Dienst van de Bestuursrechtscolleges
Koning Albert II-laan 35 bus 81
1030 Brussel
3. hetzij door neerlegging ter griffie op het hierboven vermelde adres.

Als u voor een analoge indiening kiest (2. en 3.) moet:

- het verzoekschrift in vijfvoud worden ingediend, namelijk één origineel en vier afschriften (fotokopies of een digitale kopie);
- gelijktijdig met de indiening van het verzoekschrift, een afschrift van het verzoekschrift ter informatie aan de verwerende partij worden gestuurd (dit is de overheid die de beslissing genomen heeft).

Het verzoekschrift moet in ieder geval minstens de volgende gegevens bevatten:

- de naam, de hoedanigheid, de woonplaats of de zetel van de verzoekende partij, de gekozen woonplaats in België, een telefoonnummer en een e-mailadres;
- de naam en het adres van de verweerder;
- het voorwerp van het beroep of bezwaar;
- een uiteenzetting van de feiten en de ingeroepen middelen;
- een omschrijving van het belang van de verzoeker
- een inventaris van de overtuigingsstukken.

U bent een rolrecht verschuldigd van

- 200 euro bij het indienen van een verzoekschrift tot vernietiging;
- 100 euro bij het indienen van een verzoekschrift tot schorsing of tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid.

Gelijktijdig met de indiening van het verzoekschrift moet u het bewijs bezorgen dat een overschrijvingsopdracht is gegeven of dat een storting is uitgevoerd tot betaling van het rolrecht.

De procedure voor de Raad van Vergunningsbetwistingen wordt geregeld in het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning en het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse Bestuursrechtscolleges.

Meer uitleg vindt u op de website van de Raad voor Vergunningsbetwistingen (<http://www.dbrc.be/vergunningsbetwistingen>)

To: [5.1.2e] (BS) [5.1.2e]@rws.nl
Cc: [5.1.2e] - HBJZ [5.1.2e]@minienw.nl; [5.1.2e] (CD) [5.1.2e]@rws.nl; [5.1.2e]
[5.1.2e] - DGWB [5.1.2e]@minienw.nl
From: [5.1.2e] [5.1.2e] - HBJZ
Sent: Tue 7/12/2022 1:25:34 PM
Subject: FW: AKKOORD FW: Beslisnota bezwaarprocedure Indaver (002)
Received: Tue 7/12/2022 1:25:35 PM
[Beslisnota bezwaarprocedure Indaver.docx](#)

Allen,

Bij deze akkoord HBJZ op de nota.

Groet

[5.1.2e] [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] (BS) <[5.1.2e]@rws.nl>

Verzonden: dinsdag 12 juli 2022 13:50

Aan: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - HBJZ <[5.1.2e]@minienw.nl>

CC: [5.1.2e] (CD) <[5.1.2e]@rws.nl>

Onderwerp: RE: Beslisnota bezwaarprocedure Indaver (002)

Thx allen!

Deze versie kan gebruikt worden voor DGWB en HBJZ akkoord.

Graag een reply per mail met akkoord z.s.m.

Die zet in dan in CM erbij

Groet

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: dinsdag 12 juli 2022 13:44

Aan: [5.1.2e] (BS) <[5.1.2e]@rws.nl>

Onderwerp: Beslisnota bezwaarprocedure Indaver (002)

De gele zin loopt niet zo lekker voor de rest ok.

To: [5.1.2e] - DGWB [5.1.2e]@minienw.nl; [5.1.2e] - HBJZ [5.1.2e]@minienw.nl
From: [5.1.2e] - DGWB
Sent: Tue 7/12/2022 1:30:30 PM
Subject: RE: Beslisnota bezwaarprocedure Indaver
Received: Tue 7/12/2022 1:30:31 PM

Wat mij betreft prima zo.

Van: [5.1.2e] - DGWB

Verzonden: dinsdag 12 juli 2022 13:56

Aan: [5.1.2e] - DGWB ; [5.1.2e] - HBJZ

Onderwerp: Beslisnota bezwaarprocedure Indaver

Urgentie: Hoog

[5.1.2e],

Hierbij de nota voor de minister kun jij er ZSM naar kijken dan kan hij daarna richting [5.1.2e]

@ [5.1.2e], kun jij hem voorleggen aan [5.1.2e] en zijn reactie naar mij sturen?

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e]

[5.1.2e]

Afdeling Waterketen en stoffen

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

(Directie Water en Bodem DGWB)

Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag

Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag

M 06 - [5.1.2e]

[5.1.2e]@minienw.nl

**Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat**

Een leefbaar, bereikbaar en veilig Nederland.

Van: [5.1.2e] (BS) <[5.1.2e]@rws.nl>

Verzonden: dinsdag 12 juli 2022 13:50

Aan: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - HBJZ <[5.1.2e]@minienw.nl>

CC: [5.1.2e] (CD) <[5.1.2e]@rws.nl>

Onderwerp: RE: Beslisnota bezwaarprocedure Indaver (002)

Thx allen!

Deze versie kan gebruikt worden voor DGWB en HBJZ akkoord.

Graag een reply per mail met akkoord z.s.m.

Die zet in dan in CM erbij

Groet

[5.1.2e]

To: [5.1.2e] BS([5.1.2e]@rws.nl]
From: [5.1.2e] - DGWB
Sent: Tue 7/12/2022 4:30:06 PM
Subject: RE: aangepasteversie nav mail Vlaamse advocaat
Received: Tue 7/12/2022 4:30:29 PM

Goedenavond [5.1.2e]
[5.1.2e] is akkoord met de nota. Mocht het nodig zijn dan heb ik de bevestiging in CM manager als daarom gevraagd wordt.

buiten verzoek

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Afdeling Waterketen en stoffen

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

(Directie Water en Bodem DGWB)

Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag

Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag

M 5.1.2e

5.1.2e @minienw.nl

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Een leefbaar, bereikbaar en veilig Nederland.

Van: 5.1.2e (BS) <5.1.2e@rws.nl>

Verzonden: dinsdag 12 juli 2022 15:31

Aan: 5.1.2e - HBJZ <5.1.2e@minienw.nl>

CC: 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - HBJZ <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e
5.1.2e (CD) <5.1.2e@rws.nl>

Onderwerp: aangepasteversie nav mail Vlaamse advocaat

5.1.2e,

N.a.v. een mail begin middag van de Vlaamse jurist komt naar voren dat de details die gisteren besproken zijn met haar mbt UDN-procedure niet juist zijn.

Conclusie in overleg met 5.1.2e is, dat de boodschap en het gevraagde besluit hetzelfde blijft, zonder de details over de UDN-procedure op te nemen in de nota.

Concreet betekent dit dat nota zonder deze details verder kan.

(Ik heb de betreffenden details geel gemarkeerd, die gaan er dus uit dus).

De discussie over deze details is wel noodzakelijk voor het beroep zelf, dus wordt vanmiddag weer opgepakt.

Graag nogmaals een akkoord hierbij,

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

DG Rijkswaterstaat, Bestuursstaf

Dir. Omgeving, Communicatie en Strategie

Mobiel: +31 6 5.1.2e

E-mail: 5.1.2e@rws.nl

wo 13 jul.

Mark, de nota over Indaver die vanochtend in de dagstart aangekondigd is, staat inmiddels in je parafeerapp. Deze heeft relevantie voor het gesprek met minister Demir:

5.1.2a

12:38 ✓✓

5.1.2a

5.1.2a

12:39 ✓✓

Minister

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Stoffen en Waterketen

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

5.1.2e

M +31(0)6 5.1.2e
5.1.2e @minienw.nl

Datum

13 juli 2022

Kenmerk

gespreksnota

Bilateraal gesprek met de Vlaamse minister Demir op
13 juli om 14:00 - 14:30

Aanleiding en doel

Sinds de zomer is er in toenemende mate aandacht voor de aanwezigheid van PFAS in de Westerschelde. Het is belangrijk dat u op twee onderwerpen in gesprek gaat met minister Demir. Het informeren over de stand van zaken bij de Hedwigepolder en het voornemen om een 'UDN-procedure' te starten bij Indaver.

Resultaten

Informeren minister Demir. Eventueel afspraken maken over verder contact op beide onderwerpen.

Voorgestelde bespreekpunten en advies:

1. Indaver

In februari en begin juni 2022 bent u geïnformeerd over de reactie van RWS op een vergunningaanvraag voor Indaver. U besloot eerder om beroep in te stellen tegen de uiteindelijk verleende vergunning. De Landsadvocaat zal dat beroepsschrift binnenkort (uiterlijk begin augustus) indienen bij de Belgische bestuursrechter.

U ontvangt parallel een beslisnota vanuit Rijkswaterstaat over het vervolgtraject met de keuze om naast dit beroep ook een 'UDN-procedure' te starten (in het Nederlands recht: een voorlopige voorziening).

Indien u ervoor kiest om deze procedure (conform ons en het advies van de landsadvocaat) in gang te zetten zal de landsadvocaat naar verwachting op korte termijn (1-2 dagen) een verzoekschrift indienen bij de Belgische bestuursrechter om de 'UDN-procedure' te starten. Dit met als doel om de normoverschrijdende lozingen op de Westerschelde door Indaver te stoppen en in elk geval op korte termijn concrete maatregelen te nemen. Wat Nederland betreft zijn er op dit moment goede redenen om juridische stappen te nemen. Het is daarom belangrijk om elkaar vooraf te informeren. De inhoudelijke argumentatie uit de beslisnota van RWS is overgenomen in de toelichting.

2. Werkzaamheden Hedwigepolder

Op 17 mei jl. heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen die oproept om de resultaten van lopende onderzoeken af te wachten en vast te stellen dat er geen negatieve effecten zullen optreden voor natuurontwikkeling en gezondheid als straks Westerscheldewater de Hedwigepolder instroomt. De motie is met een Kamerbrief van 20 juli uitgevoerd. In deze brief staan de resultaten van elf onderzoeken benoemd. De minister voor Natuur en Stikstof concludeert dat er geen effecten zijn voor de planning van de ontpoldering. Op 5 juli jl. heeft de Tweede Kamer wederom een motie met dezelfde strekking aangenomen. Na goedkeuring van de MR heeft de minister voor Natuur en Stikstof op 12 juli mede namens u de Tweede Kamer een brief gestuurd, waarin zij aangeeft de motie niet uit te kunnen voeren, omdat alle onderzoeken al zijn uitgevoerd. Dit betekent dat de werkzaamheden rond het afgraven van de zeedijk conform planning kunnen worden gerealiseerd. Dit najaar zal dan water gecontroleerd de polder instromen.

3. Eventueel: EFSA vervolgtraject

Gisteren is de offerte-uitvraag aan het RIVM gestuurd voor het brede EFSA vervolgtraject. In dit onderzoekstraject dat drie jaar gaat duren (en na de zomer zal starten) gaat IenW samen met VWS en LNV onderzoeken op welke manier we PFAS binnenkrijgen en hoe ze in het milieu terechtkomen, welke handelingsperspectieven er zijn om de aanwezigheid van PFAS te verlagen en een stuk monitoring naar de effectiviteit van de gekozen maatregelen. Na de zomer zal een brede workshop georganiseerd worden om het programma verder in te vullen. We zullen Vlaanderen daar ook bij uitnodigen.

Spreekpunten Indaver:

5.1.2a

Spreekpunten Hedwigepolder:

5.1.2a

Eventueel Spreekpunten EFSA vervolgtraject:

5.1.2a

5.1.2e

5.1.2e

Toelichting:

Waarom adviseert RWS en de landsadvocaat om een voorlopige voorziening aan te vragen (UDN-procedure in Vlaanderen):

Uit de analyse van de vergunning komt naar voren dat op een aantal punten procedures (op basis van Europese regelgeving) niet zijn gevolgd en informatie ontbreekt:

- Vlaanderen heeft niet de (in de Europese regelgeving) voorgeschreven procedures gevolgd om Nederland te consulteren en heeft ook verzuimd de grensoverschrijdende milieugevolgen in kaart te brengen;
- De opgelegde lozingseis leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor de Nederlandse waterkwaliteit (wat o.a. leidt tot schending van de Kaderrichtlijn Water door Nederland);
- De in de vergunning gehanteerde lozingseis van 0,1 µg/l is gebaseerd op een analysemethode. Er wordt geconstateerd dat nauwkeurigere analysemethoden beschikbaar zijn en die in Nederland gehanteerd worden (0,05 -0,001 µg/l);
- In de vergunning is opgenomen dat Indaver in 2019 de toelating heeft gekregen om af te wijken van de verbrandingstemperatuur van hun ovens (van 1.100°C naar 950°C). Deze daling heeft als resultaat dat de CO₂-verbranding van de installaties verbetert, maar de PFAS verbranding verslechtert en er zodoende wellicht meer PFAS in de lozingen aanwezig zal zijn;
- Bovenstaande roept vragen op m.b.t. het besluit om afval van Chemours naar Indaver te brengen. Dit besluit is mede gebaseerd op de aanname dat Indaver een van de weinige installaties in Europa is die geschikt is voor verwerking van (ook Nederlands) PFAS-houdend afval;
- In het besluit ontbreekt de onderbouwing voor de wijze waarop Indaver kan voldoen aan de gestelde lozingseisen. Nederland is van mening dat er maatregelen beschikbaar zijn voor het terugdringen van de PFAS-lozingen;

Pas in augustus moet Indaver volgens de vergunning aangeven welke aanvullende maatregelen mogelijk zijn. Onzeker is wat daar uit komt en of dat leidt tot het nemen van aanvullende, laat staan afdoende maatregelen

do 14 jul.

U

Mark, de nota over Indaver die vanochtend in de dagstart aangekondigd is, staat inmiddels in je parafeerapp. Deze heeft relevantie voor...

Mark, nav stafbespreking:

5.1.2a

5.1.2a

is het handig om dit even op de nota over de UDN-procedure Indaver aan te geven. Bijv.

5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

14:08 ✓✓

Mark Harbers

Heb ik al gedaan!

14:08

456074

0008

To: 5.1.2e (WVL) 5.1.2e @rws.nl; 5.1.2e - DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e
(5.1.2e) - DGMI 5.1.2e @minienw.nl
From: 5.1.2e - DGWB
Sent: Thur 7/14/2022 9:01:37 AM
Subject: RE: Indaver Vlaanderen
Received: Thur 7/14/2022 9:01:38 AM

Goedemorgen 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e,

Dank voor de reacties. Dit helpt enorm. Volgens mij heb ik voor zo wel een antwoord voor vanmiddag. Ik hou jullie op de hoogte van de voortgang.

Hiernaast wil ik voorkomen dat er onduidelijkheid blijft bestaan over de temperatuur. De temperatuur is verlaagd van 1100 graden naar 950 graden. Met een besluit uit 2019.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Afdeling Waterketen en stoffen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
(Directie Water en Bodem DGWB)
Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag

M 06 - 5.1.2e
5.1.2e @minienw.nl

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Een leefbaar, bereikbaar en veilig Nederland.

LinkedIn

Van: 5.1.2e (WVL) 5.1.2e @rws.nl>
Verzonden: donderdag 14 juli 2022 09:03
Aan: 5.1.2e - DGMI 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI 5.1.2e @minienw.nl>;
5.1.2e - DGWB 5.1.2e @minienw.nl>
Onderwerp: RE: Indaver Vlaanderen

Ha,

In rood een eerste aanvulling op de antwoorden. Alles zonder het opzoeken van de bronnen of het 100% juist is. Moet nu in een overleg.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e DGMI 5.1.2e @minienw.nl>
Verzonden: woensdag 13 juli 2022 17:50
Aan: 5.1.2e DGMI 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e - DGWB 5.1.2e @minienw.nl>;
5.1.2e (WVL) 5.1.2e @rws.nl>
Onderwerp: RE: Indaver Vlaanderen
Urgentie: Hoog

Hartelijk dank 5.1.2e.

@5.1.2e 5.1.2e wees nog op typfout: vroeger verbrandde Indaver niet op 1000 oC zoals hieronder staat maar op 1100 oC. Dit moet kloppen, volgt uit eisen voor verbranding van gevaarlijk afval.

@5.1.2e zie hieronder aanvullend én corrigerend (mbt de PFAS verbranding) de groene tekst van 5.1.2e.

Groeten,

5.1.2e

447437

0009

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: woensdag 13 juli 2022 17:42

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] (WVL) <[5.1.2e]@rws.nl>

Onderwerp: RE: Indaver Vlaanderen

Urgentie: Hoog

Dag [5.1.2e], ik zet dit ook even door naar [5.1.2e]idd, die hier beter zicht op heeft. Zie onder in groen nog wat toevoeging van mijn zijde.

Groet

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: woensdag 13 juli 2022 17:08

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: FW: Indaver Vlaanderen

Hoi [5.1.2e],

Zie hieronder spoedvraag van DGWB voor Staf minister morgenmiddag (tijd heb ik nagevraagd).

[5.1.2e] vraagt mij om vragen 1 en 2 waarop ik antwoord met voorbehoud heb gegeven ook aan jou voor te leggen.

Is er bijstelling/aanvulling nodig?

Bij RWS WVL zit kennis hierover, zowel NLse afhankelijkheid van Indaver Antwerpen als mate van vernietiging PFAS bij bepaalde verbrandingstemperaturen (RIVM studie opgeleverd via [5.1.2e] meen ik).

Groeten,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI

Verzonden: woensdag 13 juli 2022 16:45

Aan: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Indaver Vlaanderen

Hallo [5.1.2e],

Zoals afgesproken een eerste reactie van mij, in jouw mail hieronder getyp, met het voorbehoud dat ik niet in de positie ben om deze antwoorden te geven. Gezien de Staf bespreking morgenmiddag toch een provisorisch antwoord opgesteld. Ik mail dit tegelijk aan [5.1.2e] voor als zij nader wil aangeven wat wel/niet zonder bepaalde navraag in de bespreking ingebracht kan worden. In de antwoorden doe ik ook suggesties voor navraag.

Groeten,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: woensdag 13 juli 2022 16:05

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: Indaver Vlaanderen

Urgentie: Hoog

Goedemiddag [5.1.2e]

Hierbij de drie vragen. Kun jij daar jou eerste visie op geven? Morgen wil de minister het in de staf bespreken. Dat is om 13:15 uur.

1. Indien de afzetroute voor PFAS houdend afval zou vervallen naar Vlaanderen (Indaver) wat zou dit dan betekenen voor Nederland?

Voor hoge-temperatuur verbranding van gevaarlijk afval zijn afvalverwerkers in Nederland afhankelijk van (een klein aantal) bedrijven in het (nabije) buitenland. Indaver Antwerpen is een belangrijke. Ik weet ook van een installatie in N-Duitsland. Ik heb niet gehoord van een tweede in België. In NL hebben we die installaties niet zelf (behalve installaties die alleen voor teerhoudend asfalt worden gebruikt). Wordt de weg naar Indaver Antwerpen afgesneden, dan zal een aantal NLse verwerkers hun gevaarlijk afval niet kwijt kunnen tot een nieuwe eindverwerker is gecontracteerd (bijv. in Duitsland). Zeer waarschijnlijk betaalt men dan de hoofdprijs qua inname tarief. Veel consternatie in afvalbranche te verwachten. Enige mate van kwantificering van het probleem, als dat nodig is, kan misschien komen van RWS WVL, incl. het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen LMA).

De capaciteit voor de verwerking van gevaarlijk afval in NL is idd zeer beperkt. Over 2018 werd 580 kton afval ter verbranding geëxporteerd uit Nederland. Het overgrote deel daarvan betrof gevaarlijk (chemisch) afval, zuiveringsslib en Specifiek Ziekenhuisafval. Het merendeel ging naar België (362 kton). Verder werd er naar Duitsland (54 kton) en Noorwegen (40 kton) geëxporteerd. Als België wegvalt, valt de met afstand belangrijkste afzetroute weg van deze stroom. Dit is overigens niet allemaal PFAS-houdend waarschijnlijk. In het geval België is een groot deel ook ziekenhuisafval. Volgens mij gaat maar beperkt hoeveelheid van ziekenhuisafval naar het buitenland, zover ik weet alleen overschot van ZAVIN.

Of dit afval wat eerst naar Indaver nu in NL verbrand magf worden, zal ook afhangen van de vergunningen van de AVI's in NL.

2. Indaver heeft de temperatuur van de verbranding teruggebracht van 1000 graden naar 950 graden. Is er iets te zeggen over het effect hiervan op de verwijdering van PFAS? Als dit echt zo is dat de temperatuur verlaagd is, vraag ik me af hoe dat past binnen de eisen die er gelden voor verbranding van gevaarlijk afval. Dat is volgens mij op EU niveau geregeld. Lijkt me een goed punt om na te vragen bij de OVAM.

50 oC verschil valt mee, ik dacht dat je aan tfn zei dat oorspronkelijke T hoger dan 1000 graden was. Maar elke 10 oC scheelt. Ik heb een studie van RIVM zien langskomen (opdracht van RWS WVL, beleidsverantwoordelijk bij DLCE is 5.1.2a) waarin werd geconcludeerd dat zelfs bij de ca. 800 oC (zeg ik uit mijn hoofd) die bij NLse AVI's wordt bereikt al vergaande afbraak van PFAS te verwachten is (niet tot CO2 en HF maar tot tussenverbrandings-producten, kleine fluorkoolwaterstoffen). Maar behalve temperatuur is ook *verblijftijd* in de hete zone van de oven van belang voor mate van vernietiging PFAS. Alleen Indaver en diens vergunningverlener kennen de exacte procescondities, de vraag zou eigenlijk aan hen gesteld moeten worden. In elk geval kan ik niet stellen dat 950 oC te laag is voor vergaande vernietiging van PFAS. Vergaand is niet 100%. Er blijft iets over, waar gaat dat naar toe? Dan kan 1000 of 950 oC verschil maken.

Uit gesprekken met Zavin weet ik dat daar een temp. Van 1000C gedurende 2 sec (dit is de wettelijke plicht) wordt bereikt. Dat is genoeg voor het decontamineren van ziekenhuisafval, maar niet genoeg voor het volledig afbreken van PFAS zodat er geen PFAS structuur meer overblijft. Dat krijgen ze daar niet voor elkaar. Hoe dit bij AVR Rijnmond, HVC Alkmaar en ARN zit weet ik niet precies (andere NL installaties die gevaarlijk afval mogen verwerken).

Dat rapport van het RIVM ging over de aanwezigheid van PFAS in CO2 teruggewonnen bij AVI's. RIVM concludeerde dat (alleen van toepassing op productieproces bij AVR: "Op basis van de gemaakte inschattingen is in theorie niet te verwachten, dat er PFAS-concentraties in het gewonnen kooldioxide aanwezig zullen zijn. Het netto-effect van alle opéénvolgende fasen van het bedrijfsproces van AVR-Duiven zoals de verbranding, de rookgasreiniging, de kooldioxide-afvang, -zuivering en -winning veronderstelt, dat aantoonbare PFAS-concentraties in het gewonnen kooldioxide niet zeer waarschijnlijk is." Op basis van de conclusie van het RIVM kan aangenomen worden dat, als er nog PFAS aanwezig is in de CO2, dit dermate weinig is dat dit niet tot risico's leidt voor de menselijke gezondheid en het milieu.

Het rapport concludeert niet dat er geen PFAS aanwezig kan zijn, maar stelt alleen dat er geen verhoogd risico bestaat bij toepassing CO2. @5.1.2a klopt toch? Klopt, maar dit is voor PFAS in teruggewonnen CO2, daar zit een extra processtappen in van afvangen van CO2 en zuivering.

De procescondities bij AVR zijn anders dan bij de AVI's die gevaarlijk afval mogen verwerken, de temperatuur zal lager zijn, minimaal 850 graden celcius. In het rapport van RIVM staat als het goed is wel iets over de effecten van verschil in temperatuur, het is in de orde dat bij 850 graden in 2 seconden 99% afbraak is, dus nog 1% PFAS moleculen en bij 950 graden 99,9% afbraak. Maar dit is uit mijn geheugen, moet nagezocht worden.

Even over wat er na verbranding overblijft aan PFAS moleculen.

Dit is meer van wat ik in gesprekken met RIVM deskundigen heb gehoord en wat niet (of beperkt) in het rapport staat. Het klan ook deels om vermoedens gaan die nog niet voldoende wetenschappelijk onderbouwd zijn.

Als PFAS een AVI ingaat zal het eerst vervluchtigen en grote moleculen breken dan af. In de verbranding zal eerst de het deel van de koolstofketen afbreken dat de specifieke eigenschappen/benaming geeft, zoals OH groepen ed. Daarna wordt de koolstofketen steeds korter. Dat is ook de reden dat de verwachting van RIVM is dat na verbranding er vooral PFC's overblijven (CF4 en C2F6).

Qua gevaarseigenschappen zijn het waarschijnlijk de middellange ketens die echt risico's geven. De korte ketens zullen cellen weer relatief makkelijk kunnen verlaten en de lange ketens komen cellen niet in. Dus ketens van C6-C8 zijn waarschijnlijk het meest risicovol voor de gezondheid.

3. Kan er vanuit Nederland of Vlaanderen een verbod worden opgelegd op de export/import van PFAS houden afval van Nederland naar Vlaanderen? (dus specifiek tussen die twee landen waarbij de stromen uit andere landen wel kunnen doorlopen)

Dit kan het best aan de ILT worden gevraagd, betreft de Eur. verordening overbrenging afvalstoffen (EVOA). ILT is NLs bevoegd gezag daarvoor.

Mijn begrip vd EVOA: bevoegd gezag Vlaanderen (OVAM) kan toestemming weigeren, maar binnen de gronden die de EVOA voor weigering biedt. Toepasselijkheid van de aangevoerde grond(en) kan betwist worden, de mogelijke juridische geschilprocedures zal ILT kunnen aangeven, maar misschien belangrijker is dat ook zonder te weigeren de import ook door veel moeilijke vragen te stellen door een bevoegd gezag (in dit geval OVAM/VLA) getraineed kan worden. Dat kan vele maanden/jaar tijd kosten, tijd waarin afval zich bij de ontdoener ophoopt.

Voor morgen bij de staf is een eerste inschatting voldoende. De vraag kan we komen om dit verder uit te zoeken en daar hebben we dan even wat meer tijd voor nodig lijkt me.

Super bedankt alvast voor je hulp

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Afdeling Waterketen en stoffen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
(Directie Water en Bodem DGWB)

Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag

M 06- 5.1.2e
5.1.2e @minienw.nl

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Een leefbaar, bereikbaar en veilig Nederland.

To: [redacted] 5.1.2e - DGMI [redacted] 5.1.2e @minienw.nl; [redacted] 5.1.2e -
DGMI [redacted] 5.1.2e @minienw.nl
From: [redacted] 5.1.2e - DGMI
Sent: Thur 7/14/2022 12:09:14 PM
Subject: FW: Weigeren NLs afval? RE: Indaver Vlaanderen
Received: Thur 7/14/2022 12:09:15 PM

Ter informatie hieronder de lijn die voor de Staf minister wordt meegegeven, na aanvullende input van [redacted] 5.1.2e en RWS CD collega [redacted] 5.1.2e.

Groeten,

[redacted] 5.1.2e

Van: [redacted] 5.1.2e (CD) <[redacted] 5.1.2e @rws.nl>

Verzonden: donderdag 14 juli 2022 12:39

Aan: [redacted] 5.1.2e - DGWB <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>

CC: [redacted] 5.1.2e (BS) <[redacted] 5.1.2e @rws.nl>; [redacted] 5.1.2e - HBJZ <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl> [redacted] 5.1.2e
[redacted] 5.1.2e DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>

Onderwerp: RE: Weigeren NLs afval? RE: Indaver Vlaanderen

Ik besprak dit net nog met even [redacted] 5.1.2e telefonisch en heel plat geslagen is het dan naar onze mening:

- landen kunnen hun afvalverwerkingscapaciteit inderdaad reserveren voor eigen gebruik
- daarvoor bestaat een juridische grondslag
- maar dat moet dan wel goed gemotiveerd kunnen worden (dus met een beroep op noodzakelijke zelfvoorziening).
- De juridische stappen die NL zet zijn geen houdbare argumentatie om van de juridische mogelijkheid gebruik te maken
- bovendien kan een dergelijke maatregel niet enkel jegens Nederlands afval worden opgelegd, maar geldt dan voor alle buitenlandse afval
- tegen een dergelijke maatregel kunnen bedrijven die daar last van ondervinden, rechtsmiddelen aanwenden
- bij een slechte argumentatie vanuit Vlaanderen, zal de maatregel waarschijnlijk door de rechter onderuit gehaald worden
- dat laat onverlet dat het een hoop gedoe kan opleveren voor Nederlandse bedrijven

Groet, [redacted] 5.1.2e

Van: [redacted] 5.1.2e - HBJZ <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>

Verzonden: donderdag 14 juli 2022 11:51

Aan: [redacted] 5.1.2e (CD) <[redacted] 5.1.2e @rws.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGWB <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl> [redacted] 5.1.2e
[redacted] 5.1.2e DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>

Onderwerp: Weigeren NLs afval? RE: Indaver Vlaanderen

Hallo [redacted] 5.1.2e, [redacted] 5.1.2e en [redacted] 5.1.2e

Op de valreep voor mijn vakantie en gelet op de haast en nu ik niet weet of er al iemand anders bij HBJZ naar kijkt:

Zoals [redacted] 5.1.2e al aangeeft zitten we hier in de EVOA (Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen).

Hierin is uitputtend geregeld wat NL (ILT) en België (OVAM) moeten doen bij kennisgevingen voor de export van afval.

Het gaat hier om export voor verwijdering (de verbrandingsinstallatie van Indaver heeft geen R1-status (nuttige toepassing) maar gewoon de D10 (verwijdering).

We zitten dus in art 11 EVOA.

Hierin zijn uitputtend de gronden opgenomen voor NL en België om bezwaar te maken tegen export/import (dus de overbrenging te weigeren)

Kort en goed zie ik juridisch gezien wel mogelijkheden voor Demir om het afval tegen te houden.

Voor verwijdering geldt namelijk het beginsel van zelfvoorziening (voor nuttige toepassing niet).

Met name op grond van de g-grond (evt in combinatie met de a-grond) van art 11 EVOA zou België bezwaar kunnen maken op grond van het feit dat NL zelf de plicht heeft het eigen afval op te ruimen, daarvoor had moeten zorgen voor voldoende verbrandingscapaciteit en dat de installatie van Indaver in eerste instantie bedoeld is om het afval uit België te verwerken.

[redacted] 5.1.2a

[redacted] 5.1.2a

[redacted] 5.1.2a

[redacted] 5.1.2a

[redacted] 5.1.2a

Tegen een weigering (EVOA-bezwaar) staat namelijk beroep open op de rechter. In dit geval dus in België.
Let wel: het is niet NL (als land/lidstaat) dat naar de rechter kan gaan maar het bedrijf (de kennisgever) dat wil exporteren/importeren. Dat kan de producent van het afval zijn maar ook de inzamelaar of de verwerker. Ook Indaver zelf dus.

Zoals ^{5.1.2e} al aangeeft zal dit hoe dan ook leiden tot een hoop gedoe en onrust.

Maar de vraag is of Demir juridisch iets kan doen om het tegen te houden moet ik met ja beantwoorden. Heel kort: beroep doen op zelfvoorziening.

Overigens: ook de ILT kan bezwaar maken en dus een kennisgeving weigeren. De kaarten voor de ILT liggen veel sterker. Omdat het standpunt van lenW is dat er strijd is met de **POP-verordening**, nu het PFAS-afval door de temperatuurverlaging niet onomkeerbaar wordt vernietigd of verwijderd kan beroep worden gedaan op de g-grond van art 11. Standpunt lenW is ook dat de verwerking niet conform **BBT** is, en daarvoor biedt de h-grond een weigeringsmogelijkheid.

ILT is uiteraard een onderdeel van lenW en voert EVOA in mandaat namens de Stas uit. Maar voor ILT gelden op grond van de aanwijzingen voor de rijksinspecties ook bijzonderheden om de onafhankelijkheid te garanderen.

Hoe dan ook moet de minister weten hoe de ILT aankijkt tegen de kwestie.

Nog een opmerking over de verlaging van de verbrandingstemperatuur. Dit staat hierover in de vergunning van Indaver:

Indaver kreeg reeds de toelating om af te wijken van de verbrandingstemperatuur van hun ovens, waarbij de daling van de temperatuur van 1.100°C naar 950°C werd toegestaan. Deze daling heeft als resultaat dat de CO2-verbranding van de installaties verbetert, maar de PFAS-verbranding verslechtert, aangezien PFAS-ketens op lagere temperatuur niet voldoende afgebroken worden om niet meer schadelijk te zijn voor mens en natuur; Op 950°C worden PFAS-ketens niet of slechts gedeeltelijk afgebroken, dit resulteert bijgevolg in de vrijgave van kortere PFAS-ketens en F-gassen. Zelfs bij een hogere verbrandingstemperatuur worden deze ketens onvolledig afgebroken en bestaat het risico op het vrijkomen van schadelijke bijproducten. Er moet meer onderzoek gedaan worden naar het verbranden van PFAS en het vrijkomen van F-gassen; Om PFAS stoffen te verbranden is een temperatuur van 2.000°C nodig, er zijn nog onduidelijkheden en gebreken over de optimale temperaturen in de aanvraag,

Gr ^{5.1.2e}2e

Van: ^{5.1.2e} (CD) <^{5.1.2e}@rws.nl>

Verzonden: woensdag 13 juli 2022 20:51

Aan: ^{5.1.2e} - HBJZ <^{5.1.2e}@minienw.nl>

Onderwerp: FW: Indaver Vlaanderen

Ha ^{5.1.2e},

Ik heb graag voor staf morgen nog even juridische input op een puntje. Vermoed dat vraag aan de orde komt of Demir zomaar NL-afval kan weigeren bij Indaver. ^{5.1.2a}

^{5.1.2e} doet hieromtrent een uitvraag. Zie onder. Hoe zit het juridisch? Vrije markt, dus dat kan helemaal niet, zou ik zeggen. Alleen als er iets mis is met NL-afval. Toch?

Groet, ^{5.1.2e}

Van: ^{5.1.2e} - DGWB <^{5.1.2e}@minienw.nl>

Datum: woensdag 13 jul. 2022 8:00 PM

Aan: ^{5.1.2e} (CD) <^{5.1.2e}@rws.nl>

Onderwerp: FW: Indaver Vlaanderen

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Datum: woensdag 13 jul. 2022 5:02 PM

Aan: 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>, 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Indaver Vlaanderen

Ik zet antwoord op vraag 1 en 2 nog bij taakveld collega 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e uit.
Hoe laat is de Staf morgenmiddag?

5.1.2e

Van: 5.1.2e DGWB <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: woensdag 13 juli 2022 16:51

Aan: 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Indaver Vlaanderen

5.1.2e

Super bedankt voor je snelle antwoord. Ik heb een typefout gemaakt zie ik. Het is van 1100 graden naar 950 graden. Zal het antwoord niet veranderen als ik het zo zie. Dank voor de hulp ik hou je op de hoogte.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Afdeling Waterketen en stoffen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
(Directie Water en Bodem DGWB)

Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag

M 5.1.2e
5.1.2e@minienw.nl

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Een leefbaar, bereikbaar en veilig Nederland.

LinkedIn

Van: 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: woensdag 13 juli 2022 16:45

Aan: 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Indaver Vlaanderen

Hallo 5.1.2e

Zoals afgesproken een eerste reactie van mij, in jouw mail hieronder getyp, met het voorbehoud dat ik niet in de positie ben om deze antwoorden te geven. Gezien de Staf bespreking morgenmiddag toch een provisorisch antwoord opgesteld. Ik mail dit tegelijk aan 5.1.2e voor als zij nader wil aangeven wat wel/niet zonder bepaalde navraag in de bespreking ingebracht kan worden. In de antwoorden doe ik ook suggesties voor navraag.

Groeten,

5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGWB 5.1.2e @minienw.nl>

Verzonden: woensdag 13 juli 2022 16:05

Aan: 5.1.2e DGMI 5.1.2e minienw.nl>

Onderwerp: Indaver Vlaanderen

Urgentie: Hoog

Goedemiddag 5.1.2e

Hierbij de drie vragen. Kun jij daar jou eerste visie op geven? Morgen wil de minister het in de staf bespreken. Dat is om 13:15 uur.

1. Indien de afzetroute voor PFAS houdend afval zou vervallen naar Vlaanderen (Indaver) wat zou dit dan betekenen voor Nederland?

Voor hoge-temperatuur verbranding van gevaarlijk afval zijn afvalverwerkers in Nederland afhankelijk van (een klein aantal) bedrijven in het (nabije) buitenland. Indaver Antwerpen is een belangrijke. Ik weet ook van een installatie in N-Duitsland. Ik heb niet gehoord van een tweede in België. In NL hebben we die installaties niet zelf (behalve installaties die alleen voor teerhoudend asfalt worden gebruikt). Wordt de weg naar Indaver Antwerpen afgesneden, dan zal een aantal NLse verwerkers hun gevaarlijk afval niet kwijt kunnen tot een nieuwe eindverwerker is gecontracteerd (bijv. in Duitsland). Zeer waarschijnlijk betaalt men dan de hoofdprijs qua inname tarief. Veel consternatie in afvalbranche te verwachten. Enige mate van kwantificering van het probleem, als dat nodig is, kan misschien komen van RWS WVL, incl. het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen LMA).

2. Indaver heeft de temperatuur van de verbranding teruggebracht van 1000 graden naar 950 graden. Is er iets te zeggen over het effect hiervan op de verwijdering van PFAS?

50 oC verschil valt mee, ik dacht dat je aan tfn zei dat oorspronkelijke T hoger dan 1000 graden was. Maar elke 10 oC scheelt. Ik heb een studie van RIVM zien langskomen (opdracht van RWS WVL, beleidsverantwoordelijk bij DLCE is 5.1.2e waarin werd geconcludeerd dat zelfs bij de ca. 800 oC (zeg ik uit mijn hoofd) die bij NLse AVI's wordt bereikt al vergaande afbraak van PFAS te verwachten is (niet tot CO2 en HF maar tot tussenverbrandings-producten, kleine fluorkoolwaterstoffen). Maar behalve temperatuur is ook *verblijftijd* in de hete zone van de oven van belang voor mate van vernietiging PFAS. Alleen Indaver en diens vergunningverlener kennen de exacte procescondities, de vraag zou eigenlijk aan hen gesteld moeten worden. In elk geval kan ik niet stellen dat 950 oC te laag is voor vergaande vernietiging van PFAS. Vergaand is niet 100%. Er blijft iets over, waar gaat dat naar toe? Dan kan 1000 of 950 oC verschil maken.

3. Kan er vanuit Nederland of Vlaanderen een verbod worden opgelegd op de export/import van PFAS houdend afval van Nederland naar Vlaanderen? (dus specifiek tussen die twee landen waarbij de stromen uit andere landen wel kunnen doorlopen)

Dit kan het best aan de ILT worden gevraagd, betreft de Eur. verordening overbrenging afvalstoffen (EVOA). ILT is NLs bevoegd gezag daarvoor.

Mijn begrip vd EVOA: bevoegd gezag Vlaanderen (OVAM) kan toestemming weigeren, maar binnen de gronden die de EVOA voor weigering biedt. Toepasselijkheid van de aangevoerde grond(en) kan betwist worden, de mogelijke juridische geschilprocedures zal ILT kunnen aangeven, 5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

Voor morgen bij de staf is een eerste inschatting voldoende. De vraag kan we komen om dit verder uit te zoeken en daar hebben we dan even wat meer tijd voor nodig lijkt me.

Super bedankt alvast voor je hulp

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Afdeling Waterketen en stoffen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
(Directie Water en Bodem DGWB)
Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag

M 5.1.2e
5.1.2e @minienw.nl

**Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat**

Een leefbaar, bereikbaar en veilig Nederland.

*****

To: 5.1.2e (BS) 5.1.2e @rws.nl 5.1.2e (BS) 5.1.2e @rws.nl; 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e
(5.1.2e) - HBJZ 5.1.2e @minienw.nl 5.1.2e BS 5.1.2e @rws.nl; 5.1.2e) -
DGWB 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e DGWB 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e
DGWB 5.1.2e @minienw.nl
Cc: 5.1.2e DCO 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e 5.1.2e) -
DCO 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e DBO 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e
DBO 5.1.2e @minienw.nl
From: 5.1.2e) - DBO
Sent: Thur 7/14/2022 4:13:38 PM
Subject: Retour M - M(ccS) Beslisnota Procedure n.a.v. vergunning Indaver (PFAS-lozingen Westerschelde)
Received: Thur 7/14/2022 4:13:42 PM
[HEDEN M\(ccS\) Beslisnota Procedure n.a.v. vergunning Indaver \(PFAS-lozingen Westerschelde\).tr5](#)
[OPM M 01 Beslisnota bezwaarprocedure Indaver.pdf](#)

Beste collega's,

De minister heeft deze nota gelezen en is niet akkoord met de start van de speedprocedure, zoals ook mondeling aangegeven in de staf wil hij bij nader inzien toch geen juridische procedures starten tegen de vergunning, zie ook zijn opmerking op de nota:

" Conform bespreking in de staf juridische procedure niet doorzetten en afspraken maken met Vlaanderen over de benutting van het jaar waarvoor de vergunning geldt om nadere striktere afspraken te maken, in te zetten op goede handhaving en monitoring/meting en verkenning van maatregelen die Indaver kan/moet nemen om PFAS uitstoot verder naar beneden te krijgen."

In de staf is dit ook met hem besproken, afgesproken is dat 5.1.2e dit meldt aan de Vlaamse collega's, en dat er een brief wordt voorbereid richting Vlaanderen over het belang van goede handhaving op de verstrekte vergunning, te verzenden na het reces.

De nota hoeft daarmee niet in aangepaste vorm opnieuw aan de minister te worden voorgelegd, de rondzendmap zal door DBO worden afgesloten.

Vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Directie Bestuursondersteuning
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Rijnstraat 8 | Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

T 070 5.1.2e
M 06
E 5.1.2e @minienw.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 5.1.2i @minienm.nl <5.1.2i @minienm.nl>

Verzonden: donderdag 14 juli 2022 16:14

Aan: 5.1.2i 5.1.2i @minienw.nl

Onderwerp: RONDZENDMAP-2022/9275 Er is een door u voltooide recordactie ongedaan gemaakt, HEDEN M(ccS) Beslisnota Procedure n.a.v. vergunning Indaver (PFAS-lozingen Westerschelde)

Opmerking:

"donderdag 14 juli 2022 om 13:49:05 (GMT+02:00) Harbers, Mark:"

RecordActie afgekeurd vanuit de eParafeer app:

Zoals besproken in de staf DGWB en aangegeven op de nota

To: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e] @minienw.nl [5.1.2e] DGMI [5.1.2e] @minienw.nl]; [5.1.2e]
[5.1.2e] DGMI [5.1.2e] @minienw.nl]; [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e] @minienw.nl]
Cc: [5.1.2e] DGMI [5.1.2e] @minienw.nl]
From: [5.1.2e] - DGMI
Sent: Tue 7/19/2022 10:49:45 AM
Subject: RE: Chemours
Received: Tue 7/19/2022 10:49:00 AM
FW: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Ha,

Zoiust gebeld door [5.1.2e] (DGWB). Had ook me [5.1.2e] gesproken, maar [5.1.2e] had hem [buiten verzoek] naar mij doorverwezen.
[5.1.2e] gaf aan dat het gesprek tussen M en S inmiddels gepland is voor maandag 22 aug tussen 11:00-11:45 (zie bijgevoegde mail). [5.1.2e] wilde graag weten wie vanuit DLCE betrokken is bij voorbereiding. Hij had het erover de voorbereiding graag in gezamenlijkheid te willen oppakken. Hij belt ook O&M [5.1.2e] vanmiddag.
[5.1.2e] [5.1.2e], ik plan voor morgen een overlegje tussen 13:00-14:00, goed?

Groet,
[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: dinsdag 19 juli 2022 11:23
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e]
[5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
CC: [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: Chemours

[5.1.2e], ik denk dat dit misschien te maken heeft met [5.1.2a] over Vlaanderen en hun mogelijkheden om verwerking van ons afval te weigeren?

[5.1.2e] Ik zou even checken bij [5.1.2e] WOM.

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Datum: maandag 18 jul. 2022 5:29 PM
Aan: [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e]
[5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Kopi [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: Chemours

Hoi [5.1.2e]

Redelijke vage mail inderdaad: roept een hoop vragen bij mij op. Tot dusver ben ik niet betrokken geweest bij discussies over chemours. [5.1.2e] wellicht wel, [buiten verzoek] Wel ben ik aangehaakt op het 'PFAS in afval', vooral in relatie tot recycling. Lijkt mij goed om deze week een afspraak te hebben. Lukt woensdag of donderdag voor jou?

Groet,
[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: maandag 18 juli 2022 16:38
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e]
[5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
CC: [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: FW: Chemours

Ha 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e,

Zie onderstaand – nogal vaag – verzoek over Chemours. In welke mate zijn we al betrokken bij de discussie rond dit bedrijf? Zullen we later deze week even bespreken hoe we ons kunnen organiseren, in samenwerking met de O&M collega's?

Groeten,
5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: maandag 18 juli 2022 16:30

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: FW: Chemours

Ha 5.1.2e en 5.1.2e

Ik stuur deze mail van 5.1.2e even door. Zag dat afspraak al gepland is met M en S.

5.1.2e, ik zal jouw naam aan 5.1.2e doorgeven vanuit OenM, zoals besproken in het DT actua.

5.1.2e wie kan meedenken vanuit DLCE. 5.1.2e?

Groeten,
5.1.2e

Van: 5.1.2e DGWB <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: maandag 18 juli 2022 10:18

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

CC: 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>;

5.1.2e - DBO <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DBO <5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: Chemours

H 5.1.2e

Als gemeld tijdens de BSR: Minister wil met Stas eind augustus een verdiepend gesprek over Chemours.

Hierbij ingaan op:

- Stukje historie
- Actuele situatie rond Dordrecht en wat er nu geloosd wordt via lucht en water
- Afvalsituatie: wat voor afval, waarom verwerkt in Vlaanderen, alternatieven?

5.1.2e en 5.1.2e trekken dit bij ons, wie kunnen dat vanuit jouw directie de komende weken voorbereiden?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Mailen buiten werktijd mag, maar is zelden nodig. Reageer wanneer het passend is voor jou.

To: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl; [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl; [5.1.2e]
[5.1.2e] DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
Cc: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl; [5.1.2e] -
DGMI [5.1.2e]@minienw.nl; [5.1.2e] ([5.1.2e]@rivm.nl) [5.1.2e]@rivm.nl; [5.1.2e]
DGMI [5.1.2e]@minienw.nl; [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl [5.1.2e]
From: [5.1.2e] - DGMI
Sent: Wed 7/20/2022 1:07:19 PM
Subject: RE: Chemours
Received: Wed 7/20/2022 1:07:20 PM

Beste allemaal,
Samenvattend geef ik dan door aan [5.1.2e] dat [5.1.2e] eerste aanspreekpunt zijn voor DGWB; en stemmen jullie dan waar
nodig af met [5.1.2e] en [5.1.2e]?!
Neem aan zo ok?!
Gr [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: woensdag 20 juli 2022 13:47
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl> [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e]
[5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
CC: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI
<[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] ([5.1.2e]@rivm.nl) <[5.1.2e]@rivm.nl> [5.1.2e]
[5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: Chemours

Hallo,

Ik heb een opzetje voor onze inbreng gemaakt [5.1.2e] buiten verzoek. Onze inbreng voor het overleg op (inmiddels) 23
augustus wordt geleverd door [5.1.2e]. Hij is tot 29 juli bereikbaar, [5.1.2e] buiten verzoek. Communicatie in die periode kan via
mij [5.1.2e] buiten verzoek

Groet, [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: woensdag 20 juli 2022 13:28
Aan: [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
CC: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI
<[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: Chemours

[5.1.2e]

Ik had al aan [5.1.2e] doorgegeven, gezien de vakantieperiode, is [5.1.2e] vanuit O&M (PFAS restrictie en beroepsprocedure GenX) eerste
aanspreekpunt.

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e]

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directie Omgevingsveiligheid en Milieurisico's
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag |
Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

M + 31 ([5.1.2e]
[5.1.2e]@minienw.nl
www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

NB: deze mail kunt u ook buiten werktijd ontvangen.
Reactie is dan vanzelfsprekend niet gelijk nodig!

Van: 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>
Verzonden: woensdag 20 juli 2022 13:15
Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>
CC: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>
Onderwerp: RE: Chemours

Ha 5.1.2e,

Ja vanuit DLCE kunnen 5.1.2e en 5.1.2e meedenken, vanuit gevaarlijk afval en PFAS perspectief. Ze horen graag wat er precies van ze verwacht wordt.

Groeten,
5.1.2e

5.1.2e

M 06 - 5.1.2e
E 5.1.2e@minienw.nl

Van: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>
Verzonden: maandag 18 juli 2022 16:30
Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>
Onderwerp: FW: Chemours

Ha 5.1.2e en 5.1.2e

Ik stuur deze mail van 5.1.2e even door. Zag dat afspraak al gepland is met M en S.
5.1.2e, ik zal jouw naam aan 5.1.2e doorgeven vanuit OenM, zoals besproken in het DT actua.
5.1.2e wie kan meedenken vanuit DLCE. 5.1.2e?

Groeten,
5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>
Verzonden: maandag 18 juli 2022 10:18
Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>
CC: 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>;
5.1.2e DBO <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DBO <5.1.2e@minienw.nl>
Onderwerp: Chemours

H 5.1.2e

Als gemeld tijdens de BSR: Minister wil met Stas eind augustus een verdiepend gesprek over Chemours.
Hierbij ingaan op:

- Stukje historie
- Actuele situatie rond Dordrecht en wat er nu geloozd wordt via lucht en water
- Afvalsituatie: wat voor afval, waarom verwerkt in Vlaanderen, alternatieven ?

5.1.2e en 5.1.2e trekken dit bij ons, wie kunnen dat vanuit jouw directie de komende weken voorbereiden?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Mailen buiten werktijd mag, maar is zelden nodig. Reageer wanneer het passend is voor jou.

To: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl]
From: [5.1.2e] DGMI
Sent: Thur 7/21/2022 12:40:49 PM
Subject: EVOA bij ILT
Received: Thur 7/21/2022 12:40:50 PM

Hoi [5.1.2e],

Bevoegd gezag EVOA :

[5.1.2e] [5.1.2e]@ilent.nl +31 [5.1.2e] [5.1.2e]

Functionele postbus (voor EVOA-documenten etc): [5.1.2i]@ilent.nl

Eventuele achtervang: [5.1.2e]

Als ik het goed heb is [5.1.2e] van [5.1.2e] en [5.1.2e], dus van ILT Netwerken. Netwerken staat inderdaad aan de lat voor contacten van ILT met "buitenwereld", inclusief departement. Als het goed is, schakelt [5.1.2e] ILT-EVOA [5.1.2e] en collega's) in zodra dat nodig is.

Ik zou een concrete vraag over het al dan niet kunnen toestaan van een specifiek afvaltransport bij ons bevoegd gezag laten -> ILT-EVOA. Daar is dat bevoegd gezag immers voor aangewezen! Mochten de daarvoor benodigde juridische kaders op dit moment ontoereikend zijn, dan horen we (ik dus ook 💎) dat graag en dan kunnen / willen / moeten we meedenken. Heel belangrijk wordt dan consistentie van aanpak / beleid en mogelijke precedentwerking.

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e]

To: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl; [5.1.2e] -
DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
From: [5.1.2e] (WVL)
Sent: Mon 7/25/2022 12:53:10 PM
Subject: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB
Received: Mon 7/25/2022 12:53:14 PM
[Uitvoer PFAS afvalstoffen Chemours 2020.xlsx](#)

Goedemiddag [5.1.2e] en [5.1.2e],

Bijgevoegd het bijgewerkte bestand met stromen PFAS die naar het buitenland gebracht worden. We hebben het er niet over gehad tijdens ons overleg, maar alle stromen afvalwater of slib met PFAS worden verbrand. Er wordt bij geen enkele overbrenging getracht de afvalstroom te recycleren.

Groet,
[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: donderdag 21 juli 2022 14:31

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] (WVL) <[5.1.2e]@rws.nl>

Onderwerp: FW: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Hoi [5.1.2e] en [5.1.2e],

Bijgevoegd een eerste aanzet voor de bespreking PFAS die gepland staat voor 23 augustus. Naar ik begrijp mikt [5.1.2e] om volgende week een eerste conceptpresentatie af te hebben ([5.1.2e] buiten verzoek). Goed als wij dan de DLCE inbreng dan al scherp hebben.

Document begint overigens eerst met de inbreng van O&M op hun onderdeel. Vanaf tweede pagina begint DLCE inbreng.

Groetjes,
[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: woensdag 20 juli 2022 14:31

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI

<[5.1.2e]@minienw.nl>

CC: [5.1.2e] ([5.1.2e]@rivm.nl) <[5.1.2e]@rivm.nl>; [5.1.2e] - DGWB

<[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: FW: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Hoi [5.1.2e] en [5.1.2e],

Ik begrijp dat jullie de inbreng vanuit DLCE verzorgen voor bijeenkomst met M/S.

Bijgaand een eerste opzet voor inbreng vanuit O&M.

Groet, [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] <[5.1.2e]@rivm.nl>

Verzonden: woensdag 20 juli 2022 08:32

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

CC: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Beste [5.1.2e] en [5.1.2e],

De korte beschrijving van de inbreng lijkt me prima. Op onderdelen kan er natuurlijk meer worden gezegd. Chemours heeft (zeer) uitgebreid gereageerd in de consultatie die we vorige jaar voor de PFAS restrictie hebben georganiseerd.

Ik zal de meeting in mijn agenda zetten.

buiten verzoek

buiten verzoek

@ 5.1.2e tot 29 juli kan ik meedenken/helpen in de voorbereiding waar nodig.

5.1.2e

5.1.2e

+31.6 5.1.2e

From: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Sent: dinsdag 19 juli 2022 17:23

To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl> 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Cc: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>

Subject: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

5.1.2e coördineert. Het lijkt me goed dat jullie onderling even kijken wie het beste kan gaan. Aangezien de focus ligt op het bedrijf Chemours, lijkt me 5.1.2e het meest voor de hand liggend omdat hij de historie het beste kent. Als inbreng, met de aanvulling van 5.1.2e en de focus iets meer op Chemours denk ik aan:

Algemeen (zit misschien ook in presentatie 5.1.2e of 5.1.2e 5.1.2e)

-
-
-
-
-

5.2.1 en 5.1.2.i

Chemours

-
-
-

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

Restrictie

-
-
-
-
-

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.1.2e, 5.1.2e, graag jullie reacties.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Verzonden: dinsdag 19 juli 2022 09:45

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>;
5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>;
5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Onderwerp: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Ha 5.1.2e,

Ik zou hier nog aan toevoegen:

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.1.2e

+31.6 5.1.2e

From: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Sent: dinsdag 19 juli 2022 09:29

To: 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>;
5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl> 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @rivm.nl>

Subject: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Van ons lijkt me het beste dat 5.1.2e of 5.1.2e aansluit.

Ik denk dat de lijn moet zijn:

Ten aanzien van op de markt brengen van stoffen:

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

Ten aanzien van emissies:

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

Zo iets?

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: dinsdag 19 juli 2022 08:17

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e
5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e (5.1.2e@rivm.nl)
<5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e@rivm.nl

Onderwerp: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Hoi 5.1.2e,

Ik ben hier zelf ook niet bij. Mijn betrokkenheid bij P-fas en Chemour is marginaal.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: maandag 18 juli 2022 18:04

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2e DGMI
<5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e
(5.1.2e@rivm.nl) <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e@rivm.nl

Onderwerp: FW: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Hoi,

Dit overleg is heel nuttig maar ik ben er niet bij. We moeten snel doorgeven wie er bij kan zijn. Ik vermoed sowieso 5.1.2e en die kent de hele historie. Van ons uit vooral belangrijk duidelijk te maken wat we doen met de PFAS-restrictie, wat daar wel mee kan en wat daar niet mee kan (zoals lozingsnormen vastleggen).

Ook moeten we afstemmen met DLCE wat we in gaan brengen. Van die kant lijkt het me goed iets over PFAS in afval en meldingenbesluit te noemen maar ook mogelijkheden IED te bekijken.

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2i 5.1.2i@minienw.nl>

Verzonden: maandag 18 juli 2022 16:19

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI
<5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI
<5.1.2e@minienw.nl>

CC: 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2i 5.1.2i@minienw.nl 5.1.2i
5.1.2i@minienw.nl; 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e
DGMI <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e
5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e

DGWB <[redacted] 5.1.2e [redacted]@minienw.nl> - DGWB <[redacted] 5.1.2e [redacted]@minienw.nl>; [redacted] 5.1.2l
<[redacted] 5.1.2l [redacted]@minienw.nl>

Onderwerp: FW: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Dag allemaal (collega's van DGWB in de cc meegenomen),

Zie het bericht hieronder vanuit het secretariaat van de Stas.

Aanleveren van de voorbereiding: donderdag 11/8 bij dgMI | maandag 15/8 bij DBO/Stas.

Ik verneem graag wie er bij dit gesprek aanwezig zullen zijn.

Groet,

[redacted] 5.1.2e

Van: [redacted] 5.1.2l [redacted] 5.1.2l [redacted]@minienw.nl>

Verzonden: maandag 18 juli 2022 14:56

Aan: [redacted] 5.1.2l [redacted] 5.1.2l [redacted]@minienw.nl>; [redacted] 5.1.2l [redacted] 5.1.2l [redacted]@minienw.nl> [redacted] 5.1.2e [redacted] - DBO
<[redacted] 5.1.2e [redacted]@minienw.nl> [redacted] 5.1.2l [redacted] 5.1.2e [redacted]@minienw.nl> [redacted] 5.1.2e [redacted] - DGMI
<[redacted] 5.1.2e [redacted]@minienw.nl> [redacted] 5.1.2l [redacted] 5.1.2l [redacted]@minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted] - DGMI
<[redacted] 5.1.2e [redacted]@minienw.nl> [redacted] 5.1.2l [redacted] 5.1.2l [redacted]@frd.shsdir.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted] - DGWB
<[redacted] 5.1.2e [redacted]@minienw.nl>; [redacted] 5.1.2l [redacted] 5.1.2l [redacted]@minienw.nl> [redacted] 5.1.2e [redacted] DGWB <[redacted] 5.1.2e [redacted]@minienw.nl>
CC: [redacted] 5.1.2l [redacted]@minienw.nl>

Onderwerp: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Beste collega's,

Het volgende is gepland in de agenda van de minister en staatssecretaris:

- **Overleg:** Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB
Doel: M en S inhoudelijk bijpraten over de historie van de PFAS-problematiek rond Chemours (Dordrecht), gemaakte afspraken over vergunningen, lozingen en afval en de afvalverwijdering van PFAS-houdend afval naar Vlaanderen.
Datum: maandag 22 augustus van 11.00-11.45u
Locatie: Webex (link volgt)

Graag voorbereiden en doorgeven aan betrokkenen!

Met vriendelijke groet,

[redacted] 5.1.2e

Secretariaat Staatssecretaris V.L.W.A Heijnen

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

T 070 [redacted] 5.1.2e
E [redacted] 5.1.2l [redacted]@minienw.nl
W www.rijksoverheid.nl/ienw

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

To: 5.1.2e (WVL) 5.1.2e @rws.nl; 5.1.2e - DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e (WVL) 5.1.2e @rws.nl
From: 5.1.2e - DGMI
Sent: Wed 7/27/2022 2:43:17 PM
Subject: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB
Received: Wed 7/27/2022 2:43:00 PM
[Aanzet reactie DLCE - PFAS gesprek MS - 5.1.2e locx](#)
[Presentatie 23 augustus - DLCE 5.1.2e pptx](#)

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Thanks voor de input en het meelezen. Ik heb jullie input verwerkt. Volgens mij is het stuk zo inmiddels redelijk compleet.

Morgen hebben 5.1.2e en ik nog een overlegje met de ILT over het onderdeel 'EVOA', en bespreken we ook direct hoe we onze stukken op elkaar kunnen laten aansluiten.

Daarna zal 5.1.2e nog meelezen. Mogelijk komt n.a.v. gesprek ILT en lezing 5.1.2e dus nog een aangepaste versie bij jullie langs.

Groetjes,

5.1.2e

5.1.2e (WVL) < 5.1.2e @rws.nl>

Verzonden: dinsdag 26 juli 2022 17:54

Aan: 5.1.2e - DGMI < 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI
< 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e (WVL) < 5.1.2e @rws.nl>

Onderwerp: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Hallo 5.1.2e,

5.1.2e en ik hebben naar de aanzet gekeken en al een eerste reactie gegeven. Ook in de presentatie hebben we enkele opmerkingen en toevoegingen.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGMI < 5.1.2e @minienw.nl>

Verzonden: maandag 25 juli 2022 17:06

Aan: 5.1.2e - DGMI < 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e 5.1.2e (WVL) < 5.1.2e @rws.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e (WVL) < 5.1.2e @rws.nl>

Onderwerp: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Ha allen,

Hierbij de aangepaste notitie + een eerste aanzet voor presentatiesheets. De DLCE sheets starten op sheets 11.

Heel fijn als jullie er z.s.m. een blik op kunnen werpen. De deadline voor aanlevering bij DGWB is namelijk redelijk krap (vrijdag a.s.), en ik wil nog voldoende tijd houden om de input goed te verwerken.

Woensdag of donderdag heb ik overigens een overlegje in met de ILT over EVOA onderdelen (5.1.2e) of een van zijn collega's). Als iemand wil aanhaken, dan hoor ik dat graag!

Groetjes,

5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGMI < 5.1.2e @minienw.nl>

Verzonden: maandag 25 juli 2022 14:05

Aan: 5.1.2e - DGMI < 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e (WVL) < 5.1.2e @rws.nl>

Onderwerp: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Hierbij mijn opmerkingen. Ik heb het vooral een beetje omgegooid zodat het qua opbouw wat logischer loopt.

Groet

5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: donderdag 21 juli 2022 14:31

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e (WVL) <5.1.2e@rws.nl>

Onderwerp: FW: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Bijgevoegd een eerste aanzet voor de bespreking PFAS die gepland staat voor 23 augustus. Naar ik begrijp mikt 5.1.2e om volgende week een eerste conceptpresentatie af te hebben (gezien vakanties hoop collega's). Goed als wij dan de DLCE inbreng dan al scherp hebben.

Document begint overigens eerst met de inbreng van O&M op hun onderdeel. Vanaf tweede pagina begint DLCE inbreng.

Groetjes,

5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: woensdag 20 juli 2022 14:31

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI

<5.1.2e@minienw.nl>

CC: 5.1.2e (5.1.2e@rivm.nl) <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e - DGWB

<5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: FW: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Ik begrijp dat jullie de inbreng vanuit DLCE verzorgen voor bijeenkomst met M/S.

Bijgaand een eerste opzet voor inbreng vanuit O&M.

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Verzonden: woensdag 20 juli 2022 08:32

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

CC: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Beste 5.1.2e en 5.1.2e,

De korte beschrijving van de inbreng lijkt me prima. Op onderdelen kan er natuurlijk meer worden gezegd. Chemours heeft (zeer) uitgebreid gereageerd in de consultatie die we vorige jaar voor de PFAS restrictie hebben georganiseerd.

Ik zal de meeting in mijn agenda zetten

buiten verzoek

buiten verzoek

@5.1.2e tot 29 juli kan ik meedenken/helpen in de voorbereiding waar nodig.

5.1.2e

5.1.2e

+31.6 5.1.2e

From: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Sent: dinsdag 19 juli 2022 17:23

To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Cc: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>

Subject: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Ho 5.1.2e en 5.1.2e,

5.1.2e coördineert. Het lijkt me goed dat jullie onderling even kijken wie het beste kan gaan. Aangezien de focus ligt op het bedrijf Chemours, lijkt me 5.1.2e het meest voor de hand liggend omdat hij de historie het beste kent. Als inbreng, met de aanvulling van 5.1.2e en de focus iets meer op Chemours denk ik aan:

Algemeen (zit misschien ook in presentatie 5.1.2e of 5.1.2e 5.1.2e)

5.2.1 en 5.1.2.i

Chemours

5.2.1 en 5.1.2.i

Restrictie

5.2.1 en 5.1.2.i

5.1.2e, 5.1.2e, graag jullie reacties.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Verzonden: dinsdag 19 juli 2022 09:45

Aan: 5.1.2e) - DGMI <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>;
5.1.2e) - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>;

5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Onderwerp: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Ha 5.1.2e,

Ik zou hier nog aan toevoegen:

• 5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.1.2e
+31.6 5.1.2e

From: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Sent: dinsdag 19 juli 2022 09:29

To: 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>;
5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl> 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e@rivm.nl>

Subject: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Van ons lijkt me het beste dat 5.1.2e of 5.1.2e aansluit.

Ik denk dat de lijn moet zijn:

Ten aanzien van op de markt brengen van stoffen:

5.2.1 en 5.1.2.i

Ten aanzien van emissies:

• 5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

Zo iets?

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: dinsdag 19 juli 2022 08:17

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e
5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e (5.1.2e@rivm.nl)
<5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e@rivm.nl

Onderwerp: RE: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Hoi 5.1.2e,

Ik ben hier zelf ook niet bij. Mijn betrokkenheid bij P-fas en Chemour is marginaal.

Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: maandag 18 juli 2022 18:04

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2e DGMI
<5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e
(5.1.2e@rivm.nl) <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e@rivm.nl

Onderwerp: FW: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Hoi,

Dit overleg is heel nuttig maar ik ben er niet bij. We moeten snel doorgeven wie er bij kan zijn. Ik vermoed sowieso 5.1.2e en die kent de hele historie. Van ons uit vooral belangrijk duidelijk te maken wat we doen met de PFAS-restrictie, wat daar wel mee kan en wat daar niet mee kan (zoals lozingsnormen vastleggen).

Ook moeten we afstemmen met DLCE wat we in gaan brengen. Van die kant lijkt het me goed iets over PFAS in afval en meldingenbesluit te noemen maar ook mogelijkheden IED te bekijken.

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2i@minienw.nl

Verzonden: maandag 18 juli 2022 16:19

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI
<5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI
<5.1.2e@minienw.nl>

CC: 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2i 5.1.2i@minienw.nl 5.1.2i
5.1.2i@minienw.nl 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2e
DGMI <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2e
5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2e DGMI <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2e
DGWB <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2e DGWB <5.1.2e@minienw.nl> 5.1.2i
<5.1.2i@minienw.nl>

Onderwerp: FW: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Dag allemaal (collega's van DGWB in de cc meegenomen),

Zie het bericht hieronder vanuit het secretariaat van de Stas.

Aanleveren van de voorbereiding: donderdag 11/8 bij dgMI | maandag 15/8 bij DBO/Stas.

Ik verneem graag wie er bij dit gesprek aanwezig zullen zijn.

Groet
5.1.2e

Van: 5.1.2i@minienw.nl

Verzonden: maandag 18 juli 2022 14:56

Aan: 5.1.2i @minienw.nl> 5.1.2i @minienw.nl> 5.1.2e DBO
<5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2i 5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2e - DGMI
<5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2i @minienw.nl> 5.1.2e DGMI
<5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2i @frd.shsdir.nl> 5.1.2e DGWB
<5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2i @minienw.nl>; 5.1.2e DGWB <5.1.2e @minienw.nl>
CC 5.1.2i 5.1.2i @minienw.nl>

Onderwerp: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Beste collega's,

Het volgende is gepland in de agenda van de minister en staatssecretaris:

- **Overleg:** Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Doel: M en S inhoudelijk bijpraten over de historie van de PFAS-problematiek rond Chemours (Dordrecht), gemaakte afspraken over vergunningen, lozingen en afval en de afvalverwijdering van PFAS-houdend afval naar Vlaanderen.

Datum: maandag 22 augustus van 11.00-11.45u

Locatie: Webex (link volgt)

Graag voorbereiden en doorgeven aan betrokkenen!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Secretariaat Staatssecretaris V.L.W.A Heijnen

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

T 070- 5.1.2e
E 5.1.2i @minienw.nl
W www.rijksoverheid.nl/ienw

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are

requested to inform the sender and delete the message. RIVM **accepts** no liability for damage of any kind resulting from **the risks** inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

To: [5.1.2e] - ILT[5.1.2e]@ILenT.nl]
From: [5.1.2e] - DGMI
Sent: Wed 7/27/2022 2:44:52 PM
Subject: FW: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB
Received: Wed 7/27/2022 2:44:00 PM
[Aanzet reactie DLCE - PFAS gesprek MS - \[5.1.2e\].docx](#)
[Presentatie 23 augustus - DLCE - \[5.1.2e\].pptx](#)

Hoi [5.1.2e]

Hierbij ook alvast de conceptversie voor het Factsheet en de presentatie vanuit DLCE. De DLCE sheets beginnen vanaf sheet 11. DLCE inbreng voor factsheet start op pagina 2.

Groetjes en tot morgen,

[5.1.2e]

To: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl]
From: [5.1.2e] - DGMI
Sent: Thur 7/28/2022 2:24:11 PM
Subject: RE: Presentatie DLCE en ILT Samengevoegd
Received: Thur 7/28/2022 2:24:15 PM
[Presentatie 23 augustus - DLCE + ILT - \[5.1.2e\] pptx](#)

....poging 2

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: donderdag 28 juli 2022 15:21
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: Presentatie DLCE en ILT Samengevoegd

Is dat de opmerking op sheet 12? Ik zie daar namelijk een opmerking en een halve zin staan, is denk ik niet helemaal goed doorgekomen via de mail...! Zie nu dit:

5.2.1 en 5.1.2.l

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: donderdag 28 juli 2022 15:17
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: Presentatie DLCE en ILT Samengevoegd

Ha [5.1.2e], dit is al veel duidelijker. Ik heb nog 1 opmerking toegevoegd waar je wellicht nu niets mee hoeft maar wel interessant om te weten denk ik.

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: donderdag 28 juli 2022 13:49

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: Presentatie DLCE en ILT Samengevoegd

Ha [5.1.2e],

Ik zou de pres nog even aan je opsturen voordat ik het aan de ILT opstuur, zie bijgevoegd!
Heb vooral de volgorde aangepast, en een aantal slides samengevoegd. Vraag alleen of ILT nog een paar andere plaatjes heeft, nu 3x zelfde plaatje van twee vrachtauto's.

Groetjes,

[5.1.2e]

To: 5.1.2e - DGMI[5.1.2e@minienw.nl]
Cc: 5.1.2e - DGMI[5.1.2e@minienw.nl]
From: 5.1.2e - DGMI
Sent: Thur 7/28/2022 3:24:38 PM
Subject: Meelezen gevraagd: conceptinbreng DLCE voor gesprek M&S over Chemours
Received: Thur 7/28/2022 3:24:00 PM
[20220728 - Aanzet Factsheet gesprek M&S - Chemours - DLCE.docx](#)
[Presentatie 23 augustus - DLCE + ILT -concept.pptx](#)

Hoi 5.1.2e,

Zoals afgelopen dinsdag besproken, ontvang je nog voor aanvang van je reces de conceptinbreng DLCE voor het gesprek tussen de M&S over Chemours en diens afval dat gepland staat voor eind augustus. Al met al is het plan twee documenten de lijn in te doen: 1) een factsheet; en 2) een powerpoint presentatie.

Bijgevoegd in ieder geval de conceptinbreng van DLCE voor deze 2 document. De inbreng voor de PowerPointpresentatie is in gezamenlijkheid met de ILT opgesteld, omdat de onderwerpen nogal in elkaar verlengde liggen. Het was nog niet mogelijk de factsheet in gezamenlijkheid op te stellen omdat de ILT deze nog voor zijn onderwerp moet opstellen.

Ik hoor graag of je nog suggesties/vragen hebt.

Dank alvast voor het meelezen!

Groet,

5.1.2e

5.1.2e

.....
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directoraat Generaal Milieu en Internationaal
Directie Duurzame Leefomgeving & Circulaire Economie
Taakveld Kaders afvalstoffenbeheer in een Circulaire Economie
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20901 | 250 0EX | Den Haag

.....
T +31 5.1.2e
5.1.2e@minienw.nl
.....

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e) - ILT 5.1.2e @ILenT.nl; 5.1.2e
ILT 5.1.2e @ILenT.nl
Cc: 5.1.2e) - DGMI 5.1.2e @minienw.nl
From: 5.1.2e) - DGMI
Sent: Thur 7/28/2022 3:31:39 PM
Subject: RE: Presentatie - gesprek M&S - Chemours & Afval
Received: Thur 7/28/2022 3:31:00 PM
[Presentatie 23 augustus - DLCE + ILT -concept.pptx](#)

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e

Bijgevoegd de aangepaste presentatie! Heb deze nu uitgezet richting 5.1.2e 5.1.2e). Zal input vanuit haar uiteraard in overleg met jullie verwerken.

Groetjes,
5.1.2e

Van: 5.1.2e) - DGMI
Verzonden: donderdag 28 juli 2022 14:43
Aan: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e) - ILT <5.1.2e @ILenT.nl> 5.1.2e) - ILT
<5.1.2e @ILenT.nl>
Cc: 5.1.2e) - DGMI <5.1.2e @minienw.nl>
Onderwerp: Presentatie - gesprek M&S - Chemours & Afval

Ha 5.1.2e en 5.1.2e

Zoals besproken bijgevoegd de samengevoegde ppt! Hoor graag of het zo voor jullie in orde is.

Groet,
5.1.2e

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
5.1.2e

.....
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directoraat Generaal Milieu en Internationaal
Directie Duurzame Leefomgeving & Circulaire Economie
Taakveld Kaders afvalstoffenbeheer in een Circulaire Economie
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20901 | 250 0EX | Den Haag

.....
T +31 5.1.2e
5.1.2e @minienw.nl
.....

Aan: Minister IenW
Staatssecretaris IenW

Bestuurskern
Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Stoffen en Waterketen

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

5.1.2e
5.1.2e

M +31(0)6 5.1.2e
5.1.2e @minienw.nl

nota

Themasessie Chemours PFAS

Inleiding

Op dinsdag 23 augustus is op verzoek van de minister tussen 11:15 en 12:00 uur een themasessie gepland over Chemours/PFAS, waar u beiden aan zult deelnemen. Dit naar aanleiding van het gesprek tussen minister Harbers en minister Demir van Vlaanderen.

Doel bijeenkomst

Het doel van de bijeenkomst is om de vragen die u heeft in het dossier Chemours/PFAS te beantwoorden en het handelingsperspectief te verkennen. Voorafgaand aan de bijeenkomst kunt u de bijgevoegde diapresentatie doornemen. Daarin wordt het beleid rond de PFAS stoffengroep toegelicht. Aan de hand van een overzicht van de ontwikkelingen bij Chemours vanaf circa 2015 vindt u de actuele ontwikkelingen en de beleidsopgaven, waar ook de situatie bij 3M wordt belicht. Daarnaast wordt in de presentatie ingegaan op de verwerking van afval met PFAS, met name het vrijkomende afval bij Chemours in Dordrecht en de handelingsperspectieven voor diens verdere verwerking.

Omdat dit raakt aan u beider portefeuilles (restrictie- en afvalbeleid voor de staatssecretaris, water voor de minister), bent u hier beiden voor uitgenodigd. Daarnaast zullen aanwezig zijn:

- 5.1.2e
- 5.1.2e (DGWB)
- 5.1.2e (DGMI)
- 5.1.2e (DGMI)
- 5.1.2e (DGWB)
- 5.1.2e (GMI)
- 5.1.2e (ILT)

Chemische stoffen in de leefomgeving

Chemische stoffen kunnen een risico vormen voor mens en milieu. De inzet op het voorkomen en beheersen van die risico's vindt in samenhang plaats vanuit verschillende beleidsdomeinen (van zowel DGWB als DGMI). De meeste regels voor chemische stoffen zijn gebaseerd op Europese wetgeving, in verband met de internationale markt en het feit dat stoffen in het milieu zich niet aan landsgrenzen houden. Op dit moment staat één groep stoffen vol in de politiek en maatschappelijke aandacht: PFAS.

Bevoegdheden in het PFAS-dossier

U heeft beiden met PFAS te maken. De staatssecretaris is verantwoordelijk voor het beleid rond het op de markt brengen van chemische stoffen, ZZS-

Datum
29 juli 2022

emissiebeleid, circulaire economie (incl. afvalbeleid), luchtkwaliteit en bodemkwaliteit. De minister heeft waterkwaliteit in zijn portefeuille. Een verdere toelichting vindt u in de factsheet *PFAS bevoegdheden* in de bijlage.

Bestuurskern
Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Stoffen en Waterketen

Datum
29 juli 2022

5.1.2e
5.1.2e

Enkele afkortingen

De **Kaderrichtlijn Water (KRW)** waarborgt de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater. Voor PFOS (één van de soorten PFAS) is een kwaliteitsdoelstelling van 0,65 ng/l opgenomen, die in 2027 behaald moet zijn. Deze doelstelling is Europees bepaald. De kaderrichtlijn water is in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd middels m.n. de Waterwet.

REACH is een Europese verordening over de productie van en handel in chemische stoffen. Het beschrijft waar bedrijven en overheden zich aan moeten houden. REACH staat voor: Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen. Onder deze verordening wordt een verbod op PFAS voorbereid.

De **Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA)** heeft in september 2020 een opinie gepubliceerd, waarin de gezondheidkundige grenswaarden naar beneden zijn bijgesteld.

Het **Europees Chemicaliën Agentschap (ECHA)** is de uitvoeringsorganisatie van de Europese Commissie voor REACH en verschillende andere wetgevingen over chemische stoffen. Restrictievoorstellen worden door twee wetenschappelijke comités van ECHA beoordeeld. Ook zijn zij verantwoordelijk voor de Europese lijst van 'substances of very high concern'.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) zijn stoffen die gevaarlijk zijn voor mens en milieu omdat ze bijvoorbeeld de voortplanting belemmeren, kankerverwekkend zijn of zich in de voedselketen ophopen. De identificatie van ZZS volgt uit criteria die zijn vastgelegd in artikel 57 van de REACH-verordening. Voor ZZS-emissies naar lucht en water geldt een minimalisatieplicht. Van sommige stoffen is nog niet met zekerheid te zeggen of ze wel of niet een Zeer Zorgwekkende Stof zijn. Deze worden door het RIVM informeel aangeduid als potentieel ZZS (**pZZS**), als handreiking naar bedrijven en bevoegde gezagen. Enkele PFAS zijn al gekwalificeerd als ZZS; alle overige PFAS zijn pZZS.

Persistente organische verontreinigende stoffen (POPs) zijn onder het Verdrag van Stockholm als zeer persistent en bio accumulerende aangemerkte stoffen. Het Verdrag van Stockholm is op Europees niveau geïmplementeerd in de POP-Verordening. De POP-Verordening verbiedt het vervaardigen en gebruik van als POP aangemerkte stoffen. Ook kent het verplichtingen voor de verwerking van afvalstoffen die vervuild zijn met die POPs. Voor afvalstoffen kent de POP-verordening verplichting voor één POP (PFOS). Binnenkort wordt hier zeer waarschijnlijk PFOA en PFHxS aan toegevoegd.

PFOS (perfluorooctaansulfonzuur) is één van de oudste soorten PFAS (sinds 1949 door 3M geproduceerd). PFOS is vanaf 2006 verboden in de EU en valt sinds 2010 onder de verordening voor persistente organische verontreinigingen (POP). PFOS is echter alom in het milieu aanwezig. Onder bepaalde omstandigheden kunnen andere PFAS zich in PFOS omzetten (de zogenaamde 'precursoren').

PFOA (perfluorooctaanzuur) is één van de soorten PFAS. PFOA zijn vanaf juli 2020 in Europa verboden in consumentenproducten.

GenX is één van de soorten PFAS. Deze PFAS is in 2005 ontwikkeld en vanaf 2012 door Chemours in Dordrecht toegepast ter vervanging van PFOA.

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Stoffen en Waterketen

Datum

29 juli 2022

To: 5.1.2i 5.1.2i @minienw.nl
Cc: 5.1.2e) - DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e) - DGMI 5.1.2e @minienw.nl;
5.1.2e) - DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2i 5.1.2i @minienw.nl
From: 5.1.2e) - DGMI
Sent: Fri 7/29/2022 10:38:19 AM
Subject: FW: VERPLAATST: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB
Received: Fri 7/29/2022 10:38:20 AM

Ha 5.1.2e en 5.1.2e
Ik denk dat het handig is om ivm aanwezigheid voorlopig de afspraak in agenda te (laten) zetten van 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e. 5.1.2e wil misschien ook nog iemand van haar er bij. 5.1.2e, kun je volgende week naam doorgeven?
Tzt zal dan even gekeken moeten worden wie er daadwerkelijk bij is (keuze maken) want is anders wel erg veel ;-).
Maar dan staat het in ieder geval in de goede agenda's.
Gr 5.1.2e

Van: 5.1.2i 5.1.2i @minienw.nl
Verzonden: woensdag 20 juli 2022 12:46
Aan: 5.1.2e) - DGMI <5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e) - DGMI
<5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e) - DGMI <5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e) - DGMI
<5.1.2e @minienw.nl>
CC: 5.1.2e DGMI <5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2i 5.1.2i @minienw.nl 5.1.2i
5.1.2i @minienw.nl; 5.1.2e DGMI <5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e
DGMI <5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e DGMI <5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2e
DGMI <5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2e - DGMI <5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e
DGMI <5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2e DBO <5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2e DGWB
<5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2e DGWB <5.1.2e @minienw.nl>
Onderwerp: FW: VERPLAATST: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Dag allemaal,
Zie het bericht hieronder.
Gr, 5.1.2e

Van: 5.1.2i @minienw.nl
Verzonden: woensdag 20 juli 2022 11:39
Aan: 5.1.2i @minienw.nl; 5.1.2i 5.1.2i @minienw.nl 5.1.2e DBO
<5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2i @minienw.nl 5.1.2e DGMI
<5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2i @minienw.nl; 5.1.2e DGMI
<5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2i @frd.shsdir.nl> 5.1.2e DGWB
<5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2i @minienw.nl>; 5.1.2e DGWB <5.1.2e @minienw.nl>;
5.1.2i @minienw.nl>
CC: 5.1.2i @minienw.nl
Onderwerp: VERPLAATST: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Beste collega's,

Onderstaande aanpassingen in het **groen** zijn doorgevoerd in de agenda van de minister en staatssecretaris:

- Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB **5.1.2e sluit ook aan!**

Doel: M en S inhoudelijk bijpraten over de historie van de PFAS-problematiek rond Chemours (Dordrecht), gemaakte afspraken over vergunningen, lozingen en afval en de afvalverwijdering van PFAS-houdend afval naar Vlaanderen.
Datum: ~~maandag 22 augustus van 11.00-11.45u~~ **dinsdag 23 augustus van 11.15-12.00u**
Locatie: ~~Webex (link volgt)~~ **Maaszaal**

Graag doorgeven aan betrokkenen. Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

T 070 5.1.2e
E 5.1.2e @minienw.nl
W www.rijksoverheid.nl/ienw

Van: 5.1.2i @minienw.nl

Verzonden: maandag 18 juli 2022 16:19

Aan: 5.1.2e) - DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e) - DGMI 5.1.2e @minienw.nl;
5.1.2e) - DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e) - DGMI 5.1.2e @minienw.nl
CC: 5.1.2e DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2i @minienw.nl; 5.1.2i
5.1.2i @minienw.nl; 5.1.2e DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e
DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e
5.1.2e DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e DGWB
5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e DGWB 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2i @minienw.nl

Onderwerp: FW: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Dag allemaal (collega's van DGWB in de cc meegenomen),

Zie het bericht hieronder vanuit het secretariaat van de Stas.

Aanleveren van de voorbereiding: donderdag 11/8 bij dgMI | maandag 15/8 bij DBO/Stas.

Ik verneem graag wie er bij dit gesprek aanwezig zullen zijn.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2i @minienw.nl>

Verzonden: maandag 18 juli 2022 14:56

Aan: 5.1.2i @minienw.nl> 5.1.2i @minienw.nl> 5.1.2e DBO
< 5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2i @minienw.nl>; 5.1.2e DGMI
< 5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2i @minienw.nl> 5.1.2e DGMI
< 5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2i @frd.shsdir.nl> 5.1.2e DGWB
< 5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2i @minienw.nl> 5.1.2e DGWB < 5.1.2e @minienw.nl>
CC: 5.1.2i @minienw.nl>

Onderwerp: NIEUW GEPLAND: Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Beste collega's,

Het volgende is gepland in de agenda van de minister en staatssecretaris:

- **Overleg:** Bespreking PFAS-problematiek met M, S, DGMI & DGWB

Doel: M en S inhoudelijk bijpraten over de historie van de PFAS-problematiek rond Chemours (Dordrecht), gemaakte afspraken over vergunningen, lozingen en afval en de afvalverwijdering van PFAS-houdend afval naar Vlaanderen.

Datum: maandag 22 augustus van 11.00-11.45u

Locatie: Webex (link volgt)

Graag voorbereiden en doorgeven aan betrokkenen!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

T 070- 5.1.2e
E 5.1.2e@minienw.nl
W www.rijksoverheid.nl/ienw

To: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
From: [5.1.2e] - DGMI
Sent: Fri 7/29/2022 10:53:24 AM
Subject: RE: Meelezen gevraagd: conceptinbreng DLCE voor gesprek M&S over Chemours
Received: Fri 7/29/2022 10:53:00 AM

Super! Zal het zo aan [5.1.2e] opsturen. Vooruitlopend daarop had ik haar al even kort gebeld vanochtend. Ze gaf aan dat ze verwacht dat deze vraag vanuit M/S gaat komen. Dus ik heb aangegeven dit op te pakken en nog uit te zoeken in hoeverre we hier informatie over kunnen krijgen. Wel erbij aangegeven dat het gevoelig kan liggen bij de AVI's. Daarop gaf ze aan dat dat ook een antwoord is..!

Ik stuur zo het mailtje aan [5.1.2e] met jou in CC!

Groetjes,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 29 juli 2022 11:49

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Meelezen gevraagd: conceptinbreng DLCE voor gesprek M&S over Chemours

Dag [5.1.2e], prima om het zo te doen. Ik denk ook dat [5.2.1 en 5.1.2.i] [5.1.2e] noemde

[5.2.1 en 5.1.2.i]

[5.2.1 en 5.1.2.i]

buiten verzoek

Groet

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 29 juli 2022 10:25

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Meelezen gevraagd: conceptinbreng DLCE voor gesprek M&S over Chemours

Hoi [5.1.2e],

Wilde onderstaande aan [5.1.2e] opsturen ter antwoord. Jij nog aanvullingen? Naar mijn weet nooit aan VA gevraagd of PFAS houdend afval daar verwerkt. Ik bel [5.1.2e] er voor de zekerheid nog eventjes over. Geef overigens bij [5.1.2e] aan dat ze mijn naam doorgeeft voor de presentatie, [buiten verzoek]

Groetjes,

[5.1.2e]

Hoi [5.1.2e],

[5.2.1 en 5.1.2.i]

[5.2.1 en 5.1.2.i]

[5.2.1 en 5.1.2.i]

[5.2.1 en 5.1.2.i]

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: donderdag 28 juli 2022 18:12

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

CC: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Meelezen gevraagd: conceptinbreng DLCE voor gesprek M&S over Chemours

Ha 5.1.2e,

Ziet er goed uit! Kan me wel voorstellen dat als ook op andere thema's er nog sheets komen, het ingedikt zal moeten worden (want misschien wel veel?). Maar dat kunnen jullie verder bekijken.

Enige wat ik me zelf afvroeg bij volgende passage: 5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

En verder zal ik vragen om de afspraak voorlopig in agenda van 5.1.2e en 5.1.2e (en onder voorbehoud misschien ook 5.1.2e te zetten? Ook nog in die van 1 van jullie?

Gr 5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: donderdag 28 juli 2022 16:25

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

CC: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: Meelezen gevraagd: conceptinbreng DLCE voor gesprek M&S over Chemours

Hoi 5.1.2e,

Zoals afgelopen dinsdag besproken, ontvang je nog voor aanvang van je reces de conceptinbreng DLCE voor het gesprek tussen de M&S over Chemours en diens afval dat gepland staat voor eind augustus. Al met al is het plan twee documenten de lijn in te doen: 1) een factsheet; en 2) een powerpoint presentatie.

Bijgevoegd in ieder geval de conceptinbreng van DLCE voor deze 2 document. De inbreng voor de PowerPointpresentatie is in gezamenlijkheid met de ILT opgesteld, omdat de onderwerpen nogal in elkaar verlengde liggen. Het was nog niet mogelijk de factsheet in gezamenlijkheid op te stellen omdat de ILT deze nog voor zijn onderwerp moet opstellen.

Ik hoor graag of je nog suggesties/vragen hebt.

Dank alvast voor het meelezen!

Groet,

5.1.2e

5.1.2e

Taakveld Kaders afvalstoffenbeheer in een Circulaire Economie
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20901 | 250 0EX | Den Haag

.....
T
 [@minienw.nl](mailto:5.1.2e@minienw.nl)
.....

To: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
Cc: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
From: [5.1.2e] - DGMI
Sent: Fri 7/29/2022 10:56:43 AM
Subject: RE: Meelezen gevraagd: conceptinbreng DLCE voor gesprek M&S over Chemours
Received: Fri 7/29/2022 10:56:00 AM

Hoi [5.1.2e],

Ik zou mijn antwoord ook nog eventjes op de mail zetten.

Met betrekking tot de lengte van de presentatie: het klopt inderdaad dat de presentatie misschien wat ingekort zal moeten worden, ons aandeel is nu vrij uitgebreid. Het scheelt gelukkig wel al iets dat ons deel uit deel ILT en deel DLCE bestaat. Wij hebben onze delen samengevoegd vanwege de overlap.

Met betrekking tot onderstaande passage: voor zover bij mij bekend [5.2.1 en 5.1.2.i]
[5.2.1 en 5.1.2.i]
[5.2.1 en 5.1.2.i]
[5.2.1 en 5.1.2.i]
[5.2.1 en 5.1.2.i] Wij verwachten
daarom [5.2.1 en 5.1.2.i] Mogelijk
spelen [5.2.1 en 5.1.2.i] ook een rol. Als laatste denken wij dat [5.2.1 en 5.1.2.i]
[5.2.1 en 5.1.2.i]
[5.2.1 en 5.1.2.i]
[5.2.1 en 5.1.2.i]
[5.2.1 en 5.1.2.i]

Zoals besproken zal ik nog uitzoeken of het mogelijk is een *meer dekkend* antwoord op deze vraag te krijgen.

Groet,
[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: donderdag 28 juli 2022 18:12
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
CC: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: Meelezen gevraagd: conceptinbreng DLCE voor gesprek M&S over Chemours

Ha [5.1.2e],
Ziet er goed uit! Kan me wel voorstellen dat als ook op andere thema's er nog sheets komen, het ingedikt zal moeten worden (want misschien wel veel?). Maar dat kunnen jullie verder bekijken.
Enige wat ik me zelf afvroeg bij volgende passage: [5.2.1 en 5.1.2.i]
[5.2.1 en 5.1.2.i]

- [5.2.1 en 5.1.2.i]
- [5.2.1 en 5.1.2.i]
  -
  -

En verder zal ik vragen om de afspraak voorlopig in agenda van [5.1.2e] en [5.1.2e] (en onder voorbehoud misschien ook [5.1.2e] te zetten? Ook nog in die van 1 van jullie?
Gr [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: donderdag 28 juli 2022 16:25
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

CC: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: Meelezen gevraagd: conceptinbreng DLCE voor gesprek M&S over Chemours

Hoi [5.1.2e],

Zoals afgelopen dinsdag besproken, ontvang je nog voor aanvang van je reces de conceptinbreng DLCE voor het gesprek tussen de M&S over Chemours en diens afval dat gepland staat voor eind augustus. Al met al is het plan twee documenten de lijn in te doen: 1) een factsheet; en 2) een powerpoint presentatie.

Bijgevoegd in ieder geval de conceptinbreng van DLCE voor deze 2 document. De inbreng voor de PowerPointpresentatie is in gezamenlijkheid met de ILT opgesteld, omdat de onderwerpen nogal in elkaar verlengde liggen. Het was nog niet mogelijk de factsheet in gezamenlijkheid op te stellen omdat de ILT deze nog voor zijn onderwerp moet opstellen.

Ik hoor graag of je nog suggesties/vragen hebt.

Dank alvast voor het meelezen!

Groet,

[5.1.2e]
[5.1.2e]

.....
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directoraat Generaal Milieu en Internationaal
Directie Duurzame Leefomgeving & Circulaire Economie
Taakveld Kaders afvalstoffenbeheer in een Circulaire Economie
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20901 | 250 0EX | Den Haag

.....
T [5.1.2e]
[5.1.2e]@minienw.nl
.....

Factsheet PFAS bevoegdheden en EFSA:

Bevoegdheden bewindspersonen

- Blootstelling aan PFAS via voedingsmiddelen, gezondheidsrisico's, actualisatie van meetgegevens in voedsel en het nationaal verbod van PFAS in voedselcontactmaterialen is aan VWS. VWS stemt af met LNV als het gaat om stoffen in vis en landbouwproducten.
- De staatssecretaris van IenW is verantwoordelijk voor Europees beleid (REACH) en zet in op het Europees verbod (restrictie), bodem (handelingskader) en op overige onderwerpen gekoppeld aan het nationaal milieubeleid.
- De minister heeft de aan PFAS gerelateerde dossiers drinkwater, waterkwaliteit, vergunningen afvalwaterlozingen, de biotanorm (normen voor vis, schaal- en schelpdieren) en samenwerking met buurlanden in de stroomgebieden.
  - RWS is bevoegd gezag voor vergunningen v.w.b. het hoofdwatersysteem. Vergunningen voor emissie naar lucht en bodem vallen onder de staatssecretaris.

EFSA

- In september 2020 heeft de Europese Voedselautoriteit (EFSA) aangegeven dat PFAS giftiger zijn dan eerder gedacht. Op basis van een niet eerder onderzocht effect, de reactie van het immuunsysteem op vaccinatie, is vastgesteld dat al bij lagere concentraties PFAS een effect kan optreden.
- De gezondheidkundige grenswaarde (hoeveel een mens maximaal binnen zou mogen krijgen) is aangescherpt tot 4,4 ng/kg lichaamsgewicht/week voor de som van 4 PFAS stoffen. In 2016 was dat bijna 90 ng/kg lichaamsgewicht/week voor 1 van die 4 stoffen.
- RIVM geeft aan dat mensen gemiddeld te veel PFAS binnenkrijgen via voeding en drinkwater en op basis daarvan zijn aangescherpte nationale PFAS-normen voorgesteld voor drinkwater en biota (als maat voor de kwaliteit van oppervlaktewater).
- IenW heeft bewust ingestoken op blootstelling via voedsel (inclusief drinkwater) en andere routes (zoals voedselcontactmaterialen) tezamen. Hiermee zorgen we voor een gebalanceerde aanpak van bronnen van en blootstelling aan PFAS en voorkomen we dat de nadruk alleen op (drink)water komt te liggen.
- Ook wordt samen met VWS, decentrale overheden en andere betrokken partijen een vervolg ingezet waarvoor inmiddels een offert uitvraag is gedaan bij het RIVM. Het meerjarige programma zal de volgende onderdelen bevatten:
  - Blootstelling aan PFAS actualiseren (voedsel, drinkwater, andere bronnen);
  - Scenariostudies gericht op (kosten)effectieve handelingsperspectieven (van productie en gebruik tot blootstelling) en de mate en snelheid van de te verwachten afname van PFAS in mens en milieu;
  - Monitoren om het effect van de maatregelen te volgen.
- Dit RIVM-vervolgtraject wordt bestuurlijk opgehangen onder het Bestuurlijk Overleg Bodem, dat wordt voorgezeten door de staatssecretaris. Voormalig staatssecretaris van Veldhoven heeft aan de bestuurders van decentrale overheden toegezegd alle PFAS acties van het Rijk richting hen te coördineren.
- Uw voorganger (minister) is daarnaast een Actieprogramma PFAS in water gestart om nationaal enig handelingsperspectief te hebben. Inmiddels is dat verbreed (Actieprogramma PFAS) en wordt samen met betrokken bedrijfstakken gekeken hoe emissie van PFAS kan worden beperkt.

To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e @rivm.nl; [redacted] 5.1.2e) - DGWB [redacted] 5.1.2e @minienw.nl; [redacted] 5.1.2e) -
DGWB [redacted] 5.1.2e @minienw.nl; [redacted] 5.1.2e) - DGMI [redacted] 5.1.2e @minienw.nl; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e) -
ILT [redacted] 5.1.2e @ILenT.nl; [redacted] 5.1.2e - ILT [redacted] 5.1.2e @ILenT.nl; [redacted] 5.1.2e) -
DGMI [redacted] 5.1.2e @minienw.nl
Cc: [redacted] 5.1.2e) - DGWB [redacted] 5.1.2e @minienw.nl
From: [redacted] 5.1.2e) - DGMI
Sent: Mon 8/1/2022 9:46:55 AM
Subject: RE: Themasessie Chemours PFAS
Received: Mon 8/1/2022 9:46:00 AM
[02 Presentatie 23 augustus](#) [redacted] 5.1.2e pptx
[01 Nota themasessie Chemours PFAS](#) [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e docx

Beste [redacted] 5.1.2e ,

Hierbij enkele suggesties voor de nota vanuit DLCE.

Zoals [redacted] 5.1.2e ook in onderstaande mail aangeeft, [redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i

[redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i

[redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i

[redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i

Bij eventuele vragen of onduidelijkheden, schroom niet contact met mij op te nemen.

Groet,

[redacted] 5.1.2e

.....
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directoraat Generaal Milieu en Internationaal

Directie Duurzame Leefomgeving & Circulaire Economie

Taakveld Kaders afvalstoffenbeheer in een Circulaire Economie

Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag

Postbus 20901 | 250 0EX | Den Haag

.....
T +31 [redacted] 5.1.2e

[redacted] 5.1.2e @minienw.nl
.....

Van: [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @rivm.nl>

Verzonden: zaterdag 30 juli 2022 15:46

Aan: [redacted] 5.1.2e) - DGWB <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e) - DGWB <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e ,
[redacted] 5.1.2e) - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e) - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e
[redacted] 5.1.2e) - ILT <[redacted] 5.1.2e @ILenT.nl> [redacted] 5.1.2e ILT <[redacted] 5.1.2e @ILenT.nl>

CC: [redacted] 5.1.2e) - DGWB <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>

Onderwerp: RE: Themasessie Chemours PFAS

Beste [redacted] 5.1.2e ,

Hierbij enkele kleine opmerkingen op de nota en de presentatie.

Presentatie:

- Op slide 5 heb ik het derde bullet toegevoegd. Deze zat ook in de versie die ik aan [redacted] 5.1.2e had aangeleverd. Ik denk dat [redacted] 5.1.2e dit bullet heeft weggehaald omdat het ook op slide 8 staat. Alleen is slide 5 (en dan vooral bullet 4) onduidelijk zonder het derde bullet.
- Slide 10 heb ik van PFAS meervoud gemaakt. PFAS zijn (het gaat immers om duizenden stoffen).
- Slide 13 dit figuur dit correct. Er zijn namelijk [redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i

[redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i

De opmerkingen in de nota wijzen voor zich. Ik zal [redacted] 5.1.2e vragen wie er vanuit O&M gaat.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

**Centre for Safety of Substances and Products
National Institute for Public Health and the Environment**

Antonie van Leeuwenhoeklaan 9 | 3721 MA Bilthoven
PO Box 1 (postbak 1) | 3720 BA Bilthoven | The Netherlands

M +31.6 5.1.2e
e-mail 5.1.2e@rivm.nl

Committed to health and sustainability

From: 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>

Sent: vrijdag 29 juli 2022 16:36

To: 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e
(5.1.2e) - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e -
ILT <5.1.2e@ILenT.nl>; 5.1.2e - ILT <5.1.2e@ILenT.nl>

Cc: 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>

Subject: Themasessie Chemours PFAS

Goedemiddag allen,

Hierbij stuur ik jullie de samenvoeging van de deelstukken. Heel erg bedankt voor de inzet de afgelopen week en we zijn denk ik tot een mooi resultaat gekomen. Zouden jullie deze kunnen bekijken (kan me voorstellen dat er door de haast nog hier en daar een foutje in zit) en dan om goedkeuring kunnen vragen in de lijn. Reacties kunnen naar 5.1.2e. Zij zal tijdens mijn vakantie het proces gaande houden (super bedankt daarvoor alvast 5.1.2e).

We zitten de 23^e zoals het er nu uit ziet fysiek in de maaszaal. Dat betekend dat we erg beperkt zijn in het aantal mensen. Ik heb daar nu een voorstel voor gedaan in de nota.

Zodra vanuit jullie goedkeuring is kan hij bij ons de lijn in naar DBO. Daar moet hij uiterlijk een week van te voren aanwezig zijn.

@ 5.1.2e 5.1.2e - DGWB, ik heb al een rondzendmap aangemaakt. Deze zal ik je separaat toesturen zodat je weet waar hij staat.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
5.1.2e

Afdeling Waterketen en stoffen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
(Directie Water en Bodem DGWB)

Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag

M 06- 5.1.2e
5.1.2e@minienw.nl

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Een leefbaar, bereikbaar en veilig Nederland.

*****

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl *De zorg voor morgen begint vandaag*

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en *Committed to health and sustainability*

To: [5.1.2e] - DGWB [5.1.2e]@minienw.nl
From: [5.1.2e] - DGMI
Sent: Mon 8/1/2022 10:03:31 AM
Subject: RE: Themasessie Chemours PFAS
Received: Mon 8/1/2022 10:03:00 AM
Akkoord [5.1.2e] - RE: Meelezen gevraagd conceptinbreng DLCE voor gesprek M&S over Chemours.pdf

Hoi [5.1.2e],

De factsheet DLCE en de sheets DLCE & ILT (sheets 11 t/m 18) zijn al langs [5.1.2e] geweest (afgelopen vrijdag). Bijgevoegd de mail + akkoord.

Nota is overigens nog niet langs [5.1.2e] geweest, omdat de nota na aanvang vakantie van [5.1.2e] af was. Overigens is het geheel aan documenten dus ook niet langs [5.1.2e] geweest. In afwezigheid van [5.1.2e] [5.1.2e], neemt [5.1.2e] waar, dus [5.1.2e] is ook de lijn van DLCE. Daarbovenop komt dus dat [5.1.2e] [5.1.2e] dus al naar inbreng DLCE gekeken heeft.

Ik stem nog af of er intern (DLCE) nog naar het geheel aan documenten gekeken moet worden.

Groet,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: maandag 1 augustus 2022 10:53

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Themasessie Chemours PFAS

Hoi [5.1.2e],

Dankjewel! Goede toevoeging bij het plaatje, ik denk als dit mondeling ook zo wordt toegelicht dat dat prima is.

Nog een praktisch vraagje; is dit bij DCLE al de lijn doorgeweest? Of wacht je eerst met deze reactie ronde om een nieuwe versie de lijn in te sturen? Weet niet precies wat [5.1.2e] nu had afgesproken met jullie.

Hoor het graag,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: maandag 1 augustus 2022 10:48

Aan: [5.1.2e] <[5.1.2e]@rivm.nl>; [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] - ILT <[5.1.2e]@ILenT.nl>; [5.1.2e] ILT <[5.1.2e]@ILenT.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

CC: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Themasessie Chemours PFAS

Beste [5.1.2e],

Hierbij enkele suggesties voor de nota vanuit DLCE.

Zoals [5.1.2e] ook in onderstaande mail aangeeft, [5.2.1 en 5.1.2.i]

[5.2.1 en 5.1.2.i]

[5.2.1 en 5.1.2.i]

[5.2.1 en 5.1.2.i]

Bij eventuele vragen of onduidelijkheden, schroom niet contact met mij op te nemen.

Groet,

[5.1.2e]

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2a

M +31.6 5.1.2e
e-mail 5.1.2e @rivm.nl

Goedemiddag allen,

Hierbij stuur ik jullie de samenvoeging van de deelstukken. Heel erg bedankt voor de inzet de afgelopen week en we zijn denk ik tot een mooi resultaat gekomen. Zouden jullie deze kunnen bekijken (kan me voorstellen dat er door de haast nog hier en daar een foutje in zit) en dan om goedkeuring kunnen vragen in de lijn. Reacties kunnen naar [5.1.2e](#). Zij zal tijdens mijn vakantie het proces gaande houden (super bedankt daarvoor alvast [5.1.2e](#)).

We zitten de 23^e zoals het er nu uit ziet fysiek in de maaszaal. Dat betekent dat we erg beperkt zijn in het aantal mensen. Ik heb daar nu een voorstel voor gedaan in de nota.

Zodra vanuit jullie goedkeuring is kan hij bij ons de lijn in naar DBO. Daar moet hij uiterlijk een week van te voren aanwezig zijn.

@ [5.1.2e](#) [5.1.2e](#)) - DGWB, ik heb al een rondzendmap aangemaakt. Deze zal ik je separaat toesturen zodat je weet waar hij staat.

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e](#)

[5.1.2e](#)

Afdeling Waterketen en stoffen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
(Directie Water en Bodem DGWB)
Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag

M [5.1.2e](#)
[5.1.2e](#) [@minienw.nl](#)

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Een leefbaar, bereikbaar en veilig Nederland.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

To: 5.1.2e - DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e - DGWB 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e 5.1.2e - ILT 5.1.2e @ILenT.nl; 5.1.2e 5.1.2e @rivm.nl; 5.1.2e - DGWB 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e - DGMI 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e
CC: 5.1.2e ILT 5.1.2e @ILenT.nl 5.1.2e ILT 5.1.2e @ilent.nl
From: 5.1.2e - DGWB
Sent: Tue 8/2/2022 4:09:09 PM
Subject: RE: Themasessie Chemours PFAS
Received: Tue 8/2/2022 4:09:11 PM

We moeten de pijnpunten juist wel benoemen. Punt is dat bij Indaver temperatuur is verlaagd waardoor er minder PFAS verbrand en daardoor meer in afvalstroom terecht komt. Dat was tenminste te info die er eerder lag. Dat riep vraag op bij minister of we dit rondslepen van afval wel meten willen op deze manier. Betekent dat we moeten kijken hoe deze stroom kleiner wordt en/of hoe we kunnen verzekeren dat dit echt goed wordt verwerkt.

Van: 5.1.2e - DGMI 5.1.2e @minienw.nl

Verzonden: dinsdag 2 augustus 2022 15:28

Aan: 5.1.2e - DGWB 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e - DGWB
<5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e - ILT <5.1.2e @ILenT.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e @rivm.nl>; 5.1.2e - DGWB <5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI
<5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e - ILT <5.1.2e @ILenT.nl>; 5.1.2e - DGMI
<5.1.2e @minienw.nl>
CC: 5.1.2e - ILT <5.1.2e @ILenT.nl> 5.1.2e - ILT <5.1.2e @ilent.nl>
Onderwerp: RE: Themasessie Chemours PFAS

Hoi 5.1.2e,

Heldere punten, inderdaad relevant om nog af te stemmen hoe de presentatie nog verder vormgegeven zal worden (wie presenteert wat?). 5.1.2e is in ieder geval afwezig, 5.1.2e neemt voor 5.1.2e waar.

Ten aanzien van je eerste punt zie ik wel een mogelijk valkuil als we te veel in zoomen op de verwerking van het afval van Chemours en of de milieubelasting hiervan verlaagd kan worden. Volgens mij is de vraag die momenteel voorligt namelijk niet zozeer óf de huidige verwerking van het afval van Chemours door Indaver-Antwerpen milieuhygiënisch is, maar is de vraag wat de Vlaamse overheid zou kunnen doen om het GenX houdende afval van Chemours te weren voor verwerking binnen hun landsgrenzen. Naar ik begrijp is deze vraag ontstaan vanwege een NLse vooraankondiging juridische stappen te nemen tegen een (verleende?) vergunning voor Indaver-Antwerpen voor hun PFOS lozingen. Als valkuil zie ik dat tijdens de themasessie verondersteld wordt dat: 1) de huidige verwerking van GenX houdend afval van Chemours door Indaver niet milieu-hygiënisch is; en 2) dat de PFOS lozingen van Indaver-Antwerpen een direct gevolg zouden zijn van de verwerking van GenX houdend afval van Chemours. Lijkt mij goed deze valkuilen zoveel mogelijk te uit de weg te gaan de 23e.

Groet,

5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directoraat Generaal Milieu en Internationaal
Directie Duurzame Leefomgeving & Circulaire Economie
Taakveld Kaders afvalstoffenbeheer in een Circulaire Economie
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20901 | 250 0EX | Den Haag

T +31 5.1.2e
5.1.2e @minienw.nl

5.1.2e - DGWB 5.1.2e @minienw.nl

Verzonden: maandag 1 augustus 2022 18:29

Aan: 5.1.2e - DGWB 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e - ILT <5.1.2e @ILenT.nl>;
5.1.2e - DGMI <5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @rivm.nl>; 5.1.2e - DGWB
<5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e - ILT
<5.1.2e @ILenT.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e @minienw.nl>
CC: 5.1.2e ILT <5.1.2e @ILenT.nl> 5.1.2e - ILT <5.1.2e @ilent.nl>
Onderwerp: RE: Themasessie Chemours PFAS

Ja allen,

Alvast eerste reactie. Ziet er netjes uit. Twee punten:

- wat mist is 5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

- Het is een breed onderwerp. Vier deskundigen aanwezig vanuit verschillende hoeken is dan prima. Gaat iedereen deel presenteren, of kan dat gebundeld worden. Anders wel onrustig. In ieder geval graag aangeven ergens (voor 5.1.2e) wie welk deel doet

Groeten,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien | DG Water en Bodem | Ministerie Infrastructuur en Milieu

06 - 5.1.2e / 5.1.2e @minienw.nl

Van: 5.1.2e) - DGWB < 5.1.2e @minienw.nl>

Datum: maandag 01 aug. 2022 4:22 PM

Aan: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e - ILT < 5.1.2e @ilent.nl>, 5.1.2e) - DGMI < 5.1.2e @minienw.nl>, 5.1.2e

5.1.2e < 5.1.2e @rivm.nl>, 5.1.2e) - DGWB < 5.1.2e @minienw.nl>, 5.1.2e) - DGMI

< 5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2e - ILT < 5.1.2e @ilent.nl>, 5.1.2e) - DGMI

< 5.1.2e @minienw.nl>

Kopie: 5.1.2e (5.1.2e) - DGWB < 5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2e - ILT

< 5.1.2e @ilent.nl>, 5.1.2e - ILT < 5.1.2e @ilent.nl>

Onderwerp: RE: Themasesie Chemours PFAS

Ha allen,

Dank voor de laatste opmerkingen! In de bijgevoegde stukken vinden jullie de laatste versie. Het betreft vrijwel allemaal redactionele wijzigingen. De rest van de stukken zoals verstuurd door 5.1.2e op 29/7 blijft onveranderd.

Graag ontvang ik van jullie akkoord op deze stukken zodra je die hebt van je management, zodat ik het vervolgens richting DBO de lijn in kan sturen. Dit doe ik uiterlijk **eind van deze week**.

Enige wat nog open staat zijn de aanwezigen vanuit ILT en O&M, maar daar volgt snel invulling.

Dankjulliewel nogmaals en bel me gerust mocht dat nodig zijn,

Groeten,

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e) - ILT < 5.1.2e @ilent.nl>

Verzonden: maandag 1 augustus 2022 15:28

Aan: 5.1.2e) - DGMI < 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @rivm.nl>; 5.1.2e) -

DGWB < 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e) - DGWB < 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e) - DGMI

< 5.1.2e @minienw.nl> 5.1.2e - ILT < 5.1.2e @ilent.nl>; 5.1.2e) - DGMI

< 5.1.2e @minienw.nl>

CC: 5.1.2e) - DGWB < 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e - ILT

< 5.1.2e @ilent.nl>; 5.1.2e - ILT < 5.1.2e @ilent.nl>

Onderwerp: RE: Themasesie Chemours PFAS

Beste 5.1.2e,

Na een interne rondgang nog een hele kleine toevoeging aan dia 12 van de presentatie 5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

Overigens zie ik in de nota mijn naam als aanwezige staan. Die week ben ik er niet. Ik laat mij vervangen door een collega, maar weet nog niet wie. Als de nota deze week verder moet, zou ik er het volgende van maken: n.t.b. – Expert EVOA ILT. Ik hoop later deze week door te kunnen geven wie namens de ILT aansluit(en).

Daarnaast zag ik dat de ILT-factsheet niet met de stukken is meegegaan. Die heb ik nu aan de Factsheet PFAS en Afval toegevoegd. Mag ook als apart stuk, maar ligt in het verlengde van die factsheet.

Verder prima, en eens met 5.1.2e.

Klopt mijn aanname dat als alles redactioneel is afgerond, de hele set nog voor formeel akkoord (van onder andere onze IG) rondgaat?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Netwerken Leefomgeving en Wonen
Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 16191 | 2500 BD | Den Haag

M: 06 5.1.2e
5.1.2e @ilent.nl
www.ilent.nl

Van: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: maandag 1 augustus 2022 10:48

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e - ILT <5.1.2e@ILenT.nl>; 5.1.2e ILT <5.1.2e@ILenT.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

CC: 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Themasessie Chemours PFAS

Beste 5.1.2e,

Hierbij enkele suggesties voor de nota vanuit DLCE.

Zoals 5.1.2e ook in onderstaande mail aangeeft, 5.1.2i

5.2.1 en 5.1.2.i

Bij eventuele vragen of onduidelijkheden, schroom niet contact met mij op te nemen.

Groet,

5.1.2e

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directoraat Generaal Milieu en Internationaal
Directie Duurzame Leefomgeving & Circulaire Economie
Taakveld Kaders afvalstoffenbeheer in een Circulaire Economie
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20901 | 250 0EX | Den Haag

T +31 5.1.2e
5.1.2e@minienw.nl

We zitten de 23^e zoals het er nu uit ziet fysiek in de maaszaal. Dat betekend dat we erg beperkt zijn in het aantal mensen. Ik heb daar nu een voorstel voor gedaan in de nota.

Zodra vanuit jullie goedkeuring is kan hij bij ons de lijn in naar DBO. Daar moet hij uiterlijk een week van te voren aanwezig zijn.

@ 5.1.2e 5.1.2e - DGWB, ik heb al een rondzendmap aangemaakt. Deze zal ik je separaat toesturen zodat je weet waar hij staat.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Afdeling Waterketen en stoffen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
(Directie Water en Bodem DGWB)
Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag

M 06- 5.1.2e
5.1.2e @minienw.nl

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Een leefbaar, bereikbaar en veilig Nederland.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

To: 5.1.2e - DGMI 5.1.2e @minienw.nl]
 From: 5.1.2e - DGMI
 Sent: Tue 8/9/2022 10:19:35 AM
 Subject: RE: Sheets Chemours
 Received: Tue 8/9/2022 10:19:00 AM

Hoi 5.1.2e,

Dank voor de aanvullingen! Deze verwerkt, zal de vragen zo uitsturen. Voordat ik dat doe twee aanvullende puntjes:

- De 0,1% ging naar ik begreep over niet over wijziging meldingsbesluit waar 5.1.2e mee bezig is. Die wijziging zal overigens ook niet verplichten tot informatie over concentraties van chemische stoffen. De 0,1% komt, naar ik begrijp uit een ILT rapport (1), uit een verplichting volgend uit REACH en informatieverstrekking over stoffen in de keten. Het rapport van de ILT stelt dat het veiligheidsinformatieblad (VIB) het middel is voor informatieverstrekking aan gebruikers van een stof en mengsel, en dat deze verplichting pas vanaf 0,1% geldt?
- Op je vraag of de 60 minuten verblijftijd bij Indaver klopt: ik heb het rapport van het RIVM er op nagekeken. Zie onderstaande afbeelding (uit het rapport geknipt (2)). Het is inderdaad erg lang, zeker in vergelijking tot roosterovens. Ik zal het nog even extra checken bij RWS.

1. [Vervolgonderzoek afvalstromen Chemours | Rapport | Inspectie Leefomgeving en Transport \(ILT\) \(ilent.nl\)](#)

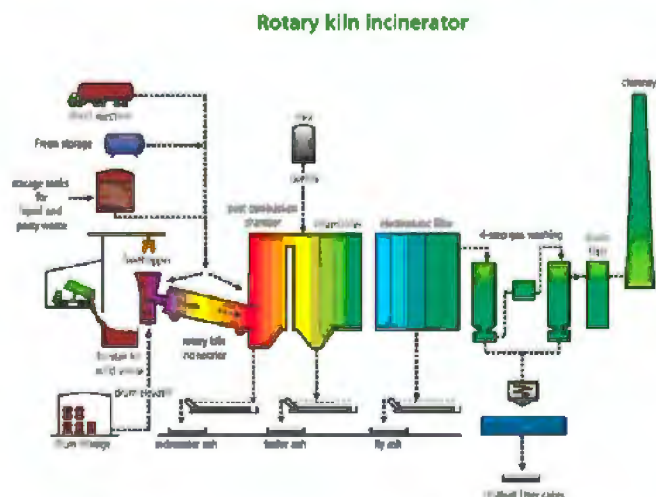

Figure 7 Schematic representation of a rotary kiln incinerator including flue gas treatment system

Source: Indaver (2020b).

Approximate temperature indication by colour: red = 1000–1200 °C; orange = 850–1000 °C; yellow = 700–600 °C; green = 250–100 °C; blue = <80 °C.

The interior of the cylinder can be up to 20% filled with fuel, which forms a moving bed. Rotation of the furnace about its longitudinal axis turns over the contents and, by virtue of the inclination, causes it to move toward the lower end (Thomé-Kozminesky et al., 2012). The rotary kiln is very versatile with respect to the type of waste that can be processed, ranging from solid materials to paste-like and viscous matter to contaminated liquids, which are injected through simple burners in the combustion chamber.

The mean combustion temperature in the furnace is between 800 and 1400 °C, and residence times are c. 60 minutes. As a rule, the residence time of the reaction gases in the furnace is insufficient for complete

2.

burning, and afterburning in a post-combustion chamber is carried out to ensure complete burning of the combustion gases. Liquid wastes are injected directly into this chamber through burners (Thomé-Kozminesky et al., 2012). The temperature in the post-combustion chamber typically varies between 900 and 1 200 °C depending on the installation and the waste feed (Neuwahl et al., 2019).

Indaver (2020b) indicates that the combustion temperature is maintained at a minimum of 950 °C. Neuwahl et al. (2019) report that the operating temperatures of rotary kilns range from around 500 °C (when used as a gasifier) to 1450 °C (as a high-temperature ash melting kiln). Higher temperatures are sometimes encountered, but usually in non-waste incineration applications. When the kilns are used for conventional oxidative combustion, the temperature is generally above 850 °C. Kiln temperatures in the range of 900–1200 °C are typical when incinerating hazardous wastes.

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: maandag 8 augustus 2022 23:07
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: Sheets Chemours

Hoi [5.1.2e],

Wat aanvullingen (zoveel mogelijk in geel). Eén vraag (in groen, over tekst in rood).

Ik heb de sheets niet zo snel gevonden maar neem aan dat [5.2.1 en 5.1.2.I]? Dat wat [5.1.2e] heeft aangepast?

Laatste vraag, [5.2.1 en 5.1.2.I] is inderdaad voor RWS.

Goed zo?

Groet, [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: maandag 8 augustus 2022 17:07
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: Sheets Chemours

Excuus, klein foutje erin geslopen. Hieronder de juiste beantwoording.

Groetjes,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI
Verzonden: maandag 8 augustus 2022 17:04
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: Sheets Chemours

Hoi [5.1.2e],

Hierbij mijn aanzet op reactie. Heb geprobeerd overal antwoord op te geven. Zou jij eventueel aanvullingen kunnen doen als dit nodig is?

Groet,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: maandag 8 augustus 2022 15:57
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: Sheets Chemours

Hoi!

Ik heb even gekeken naar de sheets voor zover die nu klaar zijn voor het gesprek met de bewindspersonen. Paar vragen die ik inhoudelijk heb en jullie hopelijk kunnen beantwoorden zodat ik het ook goed begrijp.

- PFOA/PFOS. Hier staat dat 5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.1.2e?

- PFOS en PFOA zijn mondiaal aangemerkt als POP (Persistent Organic Pollutant) onder het verdrag van Stockholm (PFOS in 2009, PFOA in 2019). Europees zijn deze geïmplementeerd in de POP-Verordening. Dit wil zeggen dat het gebruik van deze stoffen in producten verboden is. Ook kent de POP-Verordening verplichtingen voor afval met POPs. Deze gelden momenteel nog enkel voor PFOS. Binnenkort (termijn van max 1 jaar) wordt hier zeer waarschijnlijk PFOA aan toegevoegd.

PFOS mag dus sinds 2009 al vrijwel niet meer worden gebruikt. De grote emissie van 3M van PFOS (meer dan 5000 kg/jaar) heeft waarschijnlijk te maken met "nalevering", PFOS dat ergens in de machines of elders op het terrein van 3M aanwezig is en geleidelijk vrijkomt en wordt geloosd.

- PFOS en PFOA zijn inderdaad maar 2 stoffen uit de groep van ongeveer 6000 PFAS-stoffen. Wel gaat het hierbij qua volume om twee belangrijke stoffen. Zo is PFOS jarenlang gebruikt als blusmiddel voor oliebranden. Bij de grote brand bij Chemie Pack te Moerdijk, in 2011, is veel PFOS in de bodem en in sloten in de omgeving terecht gekomen. Veel hiervan is gesaneerd.

PFOS en PFOA zijn net als alle andere PFAS zeer persistent. Ze zijn ook als POP geclassificeerd omdat er sprake is van transport over lange afstanden via de atmosfeer (je vindt deze stoffen op de Noordpool). GenX is (nog) niet als POP geclassificeerd, maar wel al een SVHC op EU niveau. Chemours heeft daar juridisch bezwaar tegen gemaakt. Dit is verworpen door het EU Gerecht en Chemours heeft nu hogere voorziening aangevraagd bij het EU Hof.

- Sheet 12 (vergunning). DCMR voor Chemours. Zijn het in deze 5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

? 5.1.2e?

5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

- Sheet 17: 5.2.1 en 5.1.2.i ? 5.1.2e?

5.2.1 en 5.1.2.i

- Ik begreep dat 5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.1.2e?

5.2.1 en 5.1.2.i

- Sheet 22: spreekt van 5.2.1 en 5.1.2.i

5.2.1 en 5.1.2.i

5.1.2e?

5.2.1 en 5.1.2.i	
5.2.1 en 5.1.2.i	
5.2.1 en 5.1.2.i	
5.2.1 en 5.1.2.i	
• Tot slot laatste vraag. Ik begrijp dat	
5.2.1 en 5.1.2.i	
5.2.1 en 5.1.2.i	
5.2.1 en 5.1.2.i	5.1.2e
5.2.1 en 5.1.2.i	
5.2.1 en 5.1.2.i	

5.1.2e

To: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
From: [5.1.2e] - DGWB
Sent: Tue 8/9/2022 10:39:03 AM
Subject: RE: Chemours
Received: Tue 8/9/2022 10:39:04 AM

Mag ik die overwegingen in de slide zetten? Lijkt me goede info wel!

Van: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 11:12
Aan: [5.1.2e] - DGWB [5.1.2e]@minienw.nl
Onderwerp: RE: Chemours

Ik ben vrijwel niet bekend met [5.2.1 en 5.1.2.i] eigenlijk... [5.1.2e] weet vast meer denk ik.

Het zijn, met de informatie die ik heb [5.2.1 en 5.1.2.i]

[5.2.1 en 5.1.2.i]
[5.2.1 en 5.1.2.i]

[5.2.1 en 5.1.2.i]

Groet,
[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGWB [5.1.2e]@minienw.nl
Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 09:27
Aan: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
Onderwerp: RE: Chemours

Of ligt [5.1.2e] meer bij [5.1.2e]? Laat me weten!

Van: [5.1.2e] - DGWB
Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 09:24
Aan: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
Onderwerp: RE: Chemours

Hoi [5.1.2e],

Top, ziet er goed uit! Dank daarvoor.

- Nog een opmerking bij slide 21: [5.2.1 en 5.1.2.i]
[5.2.1 en 5.1.2.i]

En daarnaast zag ik dat [5.1.2e] in hun mailcontact ook [5.2.1 en 5.1.2.i]
[5.2.1 en 5.1.2.i] hoe bekend ben jij met [5.1.2e] en hoe kijk jij daar tegen aan?

Dankje,
[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 09:07
Aan: [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] - ILT [5.1.2e]@ILenT.nl; [5.1.2e] - DGWB [5.1.2e]@minienw.nl
CC: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl; [5.1.2e] - DGWB [5.1.2e]@minienw.nl;
[5.1.2e] ILT [5.1.2e]@ILenT.nl; [5.1.2e] DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
Onderwerp: RE: Chemours

Hoi allen,

Hierbij de aangepaste sheets vanuit DLCE. Heb, net als 5.1.2e, uitsluitend informatie vanuit de geaccordeerde factsheet overgeheveld naar de presentatie.

Groet,

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e) - ILT < 5.1.2e @ILenT.nl>

Verzonden: maandag 8 augustus 2022 11:58

Aan: 5.1.2e) - DGWB < 5.1.2e @minienw.nl>

CC: 5.1.2e) - DGMI < 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e) - DGMI < 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e .
5.1.2e) - DGWB < 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e ILT < 5.1.2e @ILenT.nl>

Onderwerp: RE: Chemours

Beste 5.1.2e en collega's,

Zie bijgevoegd zoals donderdag besproken enkele inhoudelijke toevoegingen aan de delen die de ILT aangaan. Ik heb me uitsluitend gebaseerd op de bij ons intern geaccordeerde factsheet, opnieuw akkoord van 5.1.2e is daarmee niet nodig. Bij inhoudelijke aanpassingen wel.

Het gaat om dia's 5.2.1 en 5.1.2.l

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

—Oorspronkelijke afspraak—

Van: 5.1.2e) - DGWB < 5.1.2e @minienw.nl>

Verzonden: woensdag 3 augustus 2022 11:06

Aan: 5.1.2e) - DGMI; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e) - ILT; 5.1.2e) - DGMI; 5.1.2e) - DGWB

Onderwerp: Chemours

Tijd: donderdag 4 augustus 2022 13:00-13:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Webex

Hoi allen,

Wellicht goed om elkaar even kort te spreken over de verdeling van presentatie, en de openstaande punten die 5.1.2e op de mail had gezet. Nodig vooral nog mensen hiervoor uit mocht dat nodig zijn.

Groet,

5.1.2e

— De volgende tekst niet verwijderen of wijzigen. —

Wanneer het tijd is, kunt u hier deelnemen aan uw Rijksvideo Vergadering.

Vergaderingnummer (toegangscodes) 5.1.2l

Wachtwoord voor vergadering: 5.1.2l

Deelnemen aan vergadering

Tik om deel te nemen vanaf een mobiel apparaat (alleen deelnemers)

5.1.2i	## Netherlands Toll
5.1.2i	# United States Toll

Deelnemen via telefoon

5.1.2i	Netherlands Toll
	United States Toll

Algemene inbelnummers

Deelnemen via een videosysteem of -toepassing

Kies [@rijksvideo.webex.com](https://rijksvideo.webex.com)

U kunt ook kiezen en uw vergaderingnummer invoeren.

Deelnemen met Microsoft Lync of Microsoft Skype voor Bedrijven

Kies [@lync.webex.com](https://lync.webex.com)

Als u een host bent, [klik dan hier](#) om hostgegevens weer te geven.

Hebt u hulp nodig? Ga naar <http://help.webex.com>

To: 5.1.2e (WVL) 5.1.2e @rws.nl]
From: 5.1.2e - DGMI
Sent: Tue 8/9/2022 12:32:52 PM
Subject: FW: Sheets Chemours
Received: Tue 8/9/2022 12:32:00 PM
[Bijlage 2 - Presentatie Themasessie Chemours PFAS - factsheet verwerkt ILT - DLCE.pptx](#)

Hoi 5.1.2e,

Zie onderstaand de antwoorden op vragen 5.1.2e en bijgevoegd de huidige versie van de presentatie.

Groetjes,

5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGMI

Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 12:48

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

CC: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: Sheets Chemours

Hoi 5.1.2e,

Dank voor het kijken naar de presentatie en de vragen. 5.1.2e en ik hebben onderling de beantwoording afgestemd. Zie onderstaand in blauw lettertype onze antwoorden op de vragen.

Mocht onderstaande nog tot aanvullende vragen leiden, schroom dan niet te mailen of te bellen.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: maandag 8 augustus 2022 15:57

Aan: 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: Sheets Chemours

Hoi!

Ik heb even gekeken naar de sheets voor zover die nu klaar zijn voor het gesprek met de bewindspersonen. Paar vragen die ik inhoudelijk heb en jullie hopelijk kunnen beantwoorden zodat ik het ook goed begrijp.

- PFOA/PFOS. Hier staat dat 5.2.1 en 5.1.2.l

5.1.2e 5.2.1 en 5.1.2.l

- PFOS en PFOA zijn mondiaal aangemerkt als POP (Persistent Organic Pollutant) onder het verdrag van Stockholm (PFOS in 2009, PFOA in 2019). Europees zijn deze geïmplementeerd in de POP-Verordening. Dit wil zeggen dat het gebruik van deze stoffen in producten verboden is. Ook kent de POP-Verordening verplichtingen voor afval met POPs. Deze gelden momenteel nog enkel voor PFOS. Binnenkort (termijn van max 1 jaar) wordt hier zeer waarschijnlijk PFOA aan toegevoegd.

PFOS mag dus sinds 2009 al vrijwel niet meer worden gebruikt. De grote emissie van 3M van PFOS (meer dan 5000 kg/jaar) heeft waarschijnlijk te maken met "nalevering", PFOS dat ergens in de machines of elders op het terrein van 3M aanwezig is en geleidelijk vrijkomt en wordt geloosd.

- PFOS en PFOA zijn inderdaad maar 2 stoffen uit de groep van ongeveer 6000 PFAS-stoffen. Wel gaat het hierbij qua volume om twee belangrijke stoffen. Zo is PFOS jarenlang gebruikt als blusmiddel voor oliebranden. Bij de grote brand bij Chemie Pack te Moerdijk, in 2011, is veel PFOS in de bodem en in sloten in de omgeving terecht gekomen. Veel hiervan is gesaneerd.

PFOS en PFOA zijn net als alle andere PFAS zeer persistent. Ze zijn ook als POP geclassificeerd omdat er sprake is van transport over lange afstanden via de atmosfeer (je vindt deze stoffen op de Noordpool). GenX is (nog) niet als POP geclassificeerd, maar wel al een SVHC op EU niveau. Chemours heeft daar juridisch bezwaar tegen gemaakt. Dit is verworpen door het EU Gerecht en Chemours heeft nu hogere voorziening aangevraagd bij het EU Hof.

• Sheet 12 (vergunning). DCMR voor Chemours. Zijn het in deze 5.2.1 en 5.1.2.i
5.2.1 en 5.1.2.i ? 5.1.2e?

5.2.1 en 5.1.2.i
5.2.1 en 5.1.2.i

• Sheet 17: 5.2.1 en 5.1.2.i 5.2.1 en 5.1.2.i 5.1.2e?

5.2.1 en 5.1.2.i

• Ik begreep dat 5.2.1 en 5.1.2.i
5.2.1 en 5.1.2.i 5.1.2e?

5.2.1 en 5.1.2.i

• Sheet 22: spreekt van 5.2.1 en 5.1.2.i
5.2.1 en 5.1.2.i 5.1.2e?

5.2.1 en 5.1.2.i
5.2.1 en 5.1.2.i
5.2.1 en 5.1.2.i
5.2.1 en 5.1.2.i

• Tot slot laatste vraag. Ik begrijp dat 5.2.1 en 5.1.2.i
5.2.1 en 5.1.2.i 5.1.2e

5.2.1 en 5.1.2.i
5.2.1 en 5.1.2.i

5.1.2e

To: [redacted] - DGWB [redacted]@minienw.nl; [redacted] - DGMI [redacted]@minienw.nl
From: [redacted] - DGMI
Sent: Tue 8/9/2022 1:50:27 PM
Subject: RE: achtergronden bij het nieuws
Received: Tue 8/9/2022 1:50:00 PM
[Beroep tegen strengere lozingsnormen voor Antwerpse afvalverwerker verworpen De Tijd.pdf](#)
[Antwerpse afvalverwerker krijgt fors strengere lozingsnormen voor pfas De Tijd.pdf](#)

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Overigens ben ik bijgevoegde artikelen tegengekomen na zoektocht op google.
Eentje gaat over verstrenging lozingsvoorwaarden Indaver, ander gaat over het aanvechten van deze waarden door Indaver.
Wellicht niet nodig om hier iets over op te nemen, maar wel interessante informatie.

Groetjes,
5.1.2e

Van: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 14:27
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
CC: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: achtergronden bij het nieuws

Ja eens! Dank voor het doorsturen, ik zal er wat over opnemen

Van: [redacted] - DGMI <[redacted]@minienw.nl>
Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 14:25
Aan: [redacted] - DGWB <[redacted]@minienw.nl>
CC: [redacted] - DGMI <[redacted]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: achtergronden bij het nieuws

Hoi 5.1.2e,

Ik kwam deze tegen. Is inderdaad al ruim 10 jaar oud maar zou best nog actueel kunnen zijn. Ik vind het opmerkelijk dat in de vergunning van 3M zo uitgebreid wordt ingegaan op wat Indaver doet en mag en dacht dat het misschien interessant is als achtergrondinformatie voor het gesprek met de bewindslieden.

Groet, 5.1.2e

Van: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 14:19
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RE: achtergronden bij het nieuws

Hoi 5.1.2e,

Deze vergunning lijkt me niet meer actueel toch? Maar het punt is hier dus vooral dat 3M berust op de afvalverwerking door Indaver?

Groet, 5.1.2e

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 13:55
Aan: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e]
 [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e]
 [5.1.2e]@rivm.nl <[5.1.2e]@rivm.nl>
Onderwerp: achtergronden bij het nieuws

Hallo,

Bijgaand ter informatie de lozingsvergunning van 3M waarin ook Indaver veelvuldig (18x) wordt genoemd.

Groet, 5.1.2e

To: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
Cc: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
From: [5.1.2e] - DGWB
Sent: Tue 8/9/2022 2:38:45 PM
Subject: RE: achtergronden bij het nieuws
Received: Tue 8/9/2022 2:38:46 PM

Ik denk inderdaad dat een deel daarvan wel afkomstig is, maar het overgrote deel door de rechtstreekse afvalwaterlozingen op de Schelde.

lig fijn de achtergrond artikelen!

Groet, [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 15:07

Aan: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: RE: achtergronden bij het nieuws

Zie overigens bijgevoegde artikel: zou het zo kunnen zijn dat PFOS vervuiling in Schelde uitloging is van met PFOS vervuilde gebied rond 3M? Of werkt dit niet zo?

Groet,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 14:27

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

CC: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: RE: achtergronden bij het nieuws

Ja eens! Dank voor het doorsturen, ik zal er wat over opnemen

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 14:25

Aan: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>

CC: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: RE: achtergronden bij het nieuws

Hoi [5.1.2e],

Ik kwam deze tegen. Is inderdaad al ruim 10 jaar oud maar zou best nog actueel kunnen zijn. Ik vind het opmerkelijk dat in de vergunning van 3M zo uitgebreid wordt ingegaan op wat Indaver doet en mag en dacht dat het misschien interessant is als achtergrondinformatie voor het gesprek met de bewindslieden.

Groet, [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 14:19

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: RE: achtergronden bij het nieuws

Hoi [5.1.2e],

Deze vergunning lijkt me niet meer actueel toch? Maar het punt is hier dus vooral dat 3M berust op de afvalverwerking door Indaver?

Groet, [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: dinsdag 9 augustus 2022 13:55

Aan: [5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e]
[5.1.2e] - DGWB <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e]
[5.1.2e]@rivm.nl <[5.1.2e]@rivm.nl>

Onderwerp: achtergronden bij het nieuws

Hallo,

Bijgaand ter informatie de lozingsvergunning van 3M waarin ook Indaver veelvuldig (18x) wordt genoemd.

Groet, [5.1.2e]

To: [5.1.2e] - DGWB [5.1.2e]@minienw.nl
From: [5.1.2e] - DGMI
Sent: Wed 8/10/2022 11:53:17 AM
Subject: FW: documenten advies/zienswijzen bij ontwerpvergunning Indaver
Received: Wed 8/10/2022 11:53:00 AM
[Inhoudelijke bouwstenen voor zienswijze bijstelling omgevingsvergunning Indaver Antwerpen \(PFAS-lozing\) 11022022 def.pdf](#)
[resultaten immissietoets INDAVER Antwerpen \(003\).docx](#)

Hoi [5.1.2e],

Zie bijgevoegd, de stukken van RWS. GenX lijkt dus geen probleem te zijn.

Groetjes,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] (BS) <[5.1.2e]@rws.nl>
Verzonden: woensdag 10 augustus 2022 12:06
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: documenten advies/zienswijzen bij ontwerpvergunning Indaver

[5.1.2e],

Bij deze documenten waar je hopelijk verder mee kan.
PDF heeft betrekking op het 1^e advies/zienswijze
De word-file betreft de berekeningen tbv van 2^e advies/zienswijze

NB Ook al bij [5.1.2e] aangegeven, hoor/zie graag hoe een ander gerepresenteerd gaat worden.

Groet

[5.1.2e]

*Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
DG Rijkswaterstaat, Bestuursstaf
Dir. Omgeving, Communicatie en Strategie
Mobiel: +31 6 [5.1.2e]
E-mail: [5.1.2e]@rws.nl*

To: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl]
From: [5.1.2e] - DGMI
Sent: Wed 8/10/2022 3:48:52 PM
Subject: RE: RONDZENDMAP-2022/9883 U heeft opnieuw een recordactie in CM, DGWB/DGMI/ILT Nota Themasesie Chemours PFAS
Received: Wed 8/10/2022 3:48:53 PM

Super, veel dank [5.1.2e] Klopt inderdaad dat de presentatie veel inhoud heeft in vergelijking tot nota. Was zoals je aangeeft inderdaad de bedoeling..!

Hele fijne vakantie gewenst!!

Groet,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Datum: woensdag 10 aug. 2022 4:47 PM
Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: FW: RONDZENDMAP-2022/9883 U heeft opnieuw een recordactie in CM, DGWB/DGMI/ILT Nota Themasesie Chemours PFAS

Ha [5.1.2e], ik heb geaccordeerd. Nota weinig tot geen inhoud maar dat zal ook de bedoeling zijn.....wel weer veel inhoud in presentatie. Succes met de voorbereiding! [5.1.2e]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [5.1.2i]@minienm.nl <[5.1.2i]@minienm.nl>
Verzonden: woensdag 10 augustus 2022 15:38
Aan: [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: RONDZENDMAP-2022/9883 U heeft opnieuw een recordactie in CM, DGWB/DGMI/ILT Nota Themasesie Chemours PFAS

Opmerking:

Er staat een recordactie voor u klaar in CM. Open bijgevoegde bijlage om in CM de recordactie van record RONDZENDMAP-2022/9883 te kunnen uitvoeren.

De deadline voor het uitvoeren van de recordactie is 11-08-2022 at 13:51.

Om de informatie en het bestand alleen te bekijken, kunt u de volgende link naar de CM webclient gebruiken:
https://cm-web.frd.shsdir.nl/ContentManager?uri=17136630&t=record&lang=ln_dutch&mbd=false

--

Dit e-mailbericht is automatisch gegenereerd door CM (01 Productie).

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: 5.1.2e - DGWB 5.1.2e @minienw.nl; 5.1.2e - DGMI 5.1.2e @minienw.nl
From: 5.1.2e - DGMI
Sent: Fri 8/12/2022 6:28:01 AM
Subject: dossier Chemours in CM
Received: Fri 8/12/2022 6:28:04 AM

Hoi!

Ik heb naar de set gekeken 5.1.2e plaatste vraagtekens bij Had misschien net iets minder gekund, maar twee minder maakt op hele presentatie niet uit en leest vrij eenvoudig. Dus dat akkoord. Dan nog even drie dingen:

- Factsheet staat uitgecheckt bij 5.1.2e (en dan krijg je het van DBO weer terug). Kan dat hersteld worden.
- In nota staat niet dat 5.1.2e 5.1.2e deelneemt. Wat is reden? Zal ik die zelf even toevoegen?
- En op sheet 10 staat 5.1.2e Wat hier bedoeld? 5.2.1 en 5.1.2.i ZO ja dan maak ik er even van wat de afkorting is.

Laat graag even weten, dan doe ik dadelijk meteen af!

5.1.2e

Themasessie Chemours en PFAS

Dinsdag 23 augustus

11:15 -12:00 uur

Inhoud

1 De historie van Chemours en PFAS

2 Afval, Chemours en PFAS

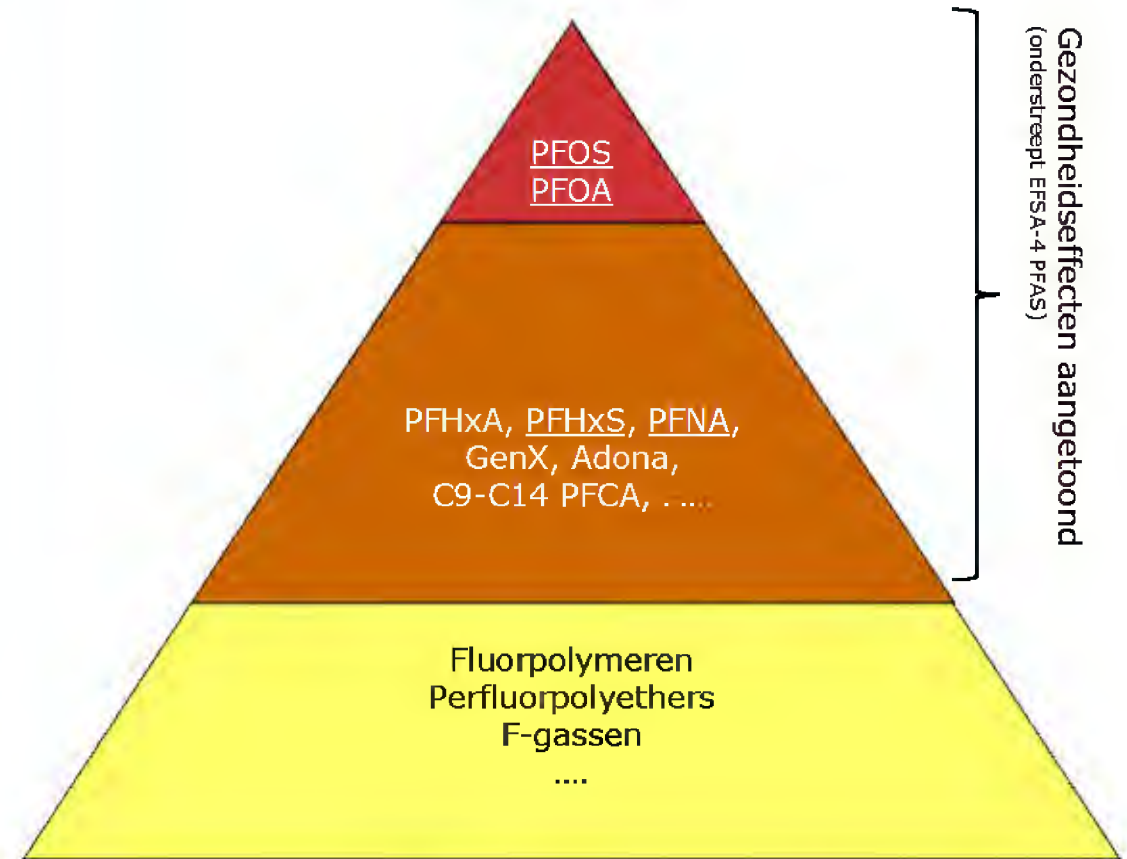
De historie van Chemours en PFAS

PFAS – grote groep stoffen

- › PFOS en PFOA ("C8") mondiaal verboden
- › C8 is vaak vervangen door 'regrettable substitutes' uit de PFAS groep. Deze (individuele) stoffen worden nu ook Europees verboden (en ook op andere continenten)
- › EU groepsaankpak (brede PFAS restrictie)

Alle PFAS breken niet af in het milieu

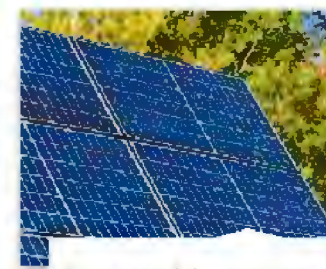
Chemours en PFAS

- Chemours produceert PTFE (polytetrafluorethylene = meest gebruikte fluorpolymeer, merknaam Teflon)
- PFOA werd gebruikt als hulpstof bij de polymerisatie
- PFOA is vervangen door GenX (periode 2005 – 2012)
- GenX is zowel in Nederland als in de EU aangemerkt als een zeer zorgwekkende stof.
- Dit wordt door Chemours juridisch aangevochten.

Fluoropolymeren worden voor een groot aantal toepassingen gebruikt

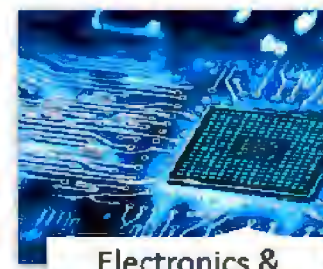
Pharma

Renewable energy

Telecom

Electronics & Semiconductors

Automotive

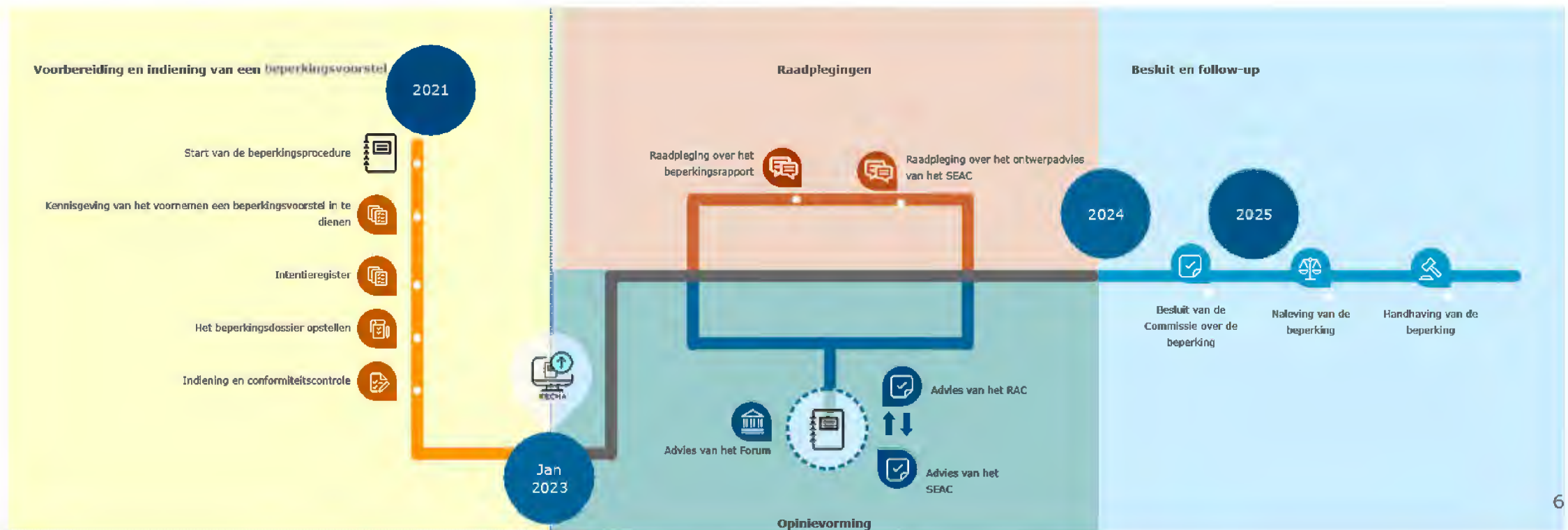
Chemical Processing

Belangrijkste fluorpolymeer bedrijven in Europa	Landen
AGC	UK
Arkema	Frankrijk, Spanje
CF Carbons	Duitsland
Chemours	Nederland
Daikin	Duitsland, Frankrijk
Dyneon (3M)	België, Duitsland
Heroflon	Italië
Solvay	Duitsland, Frankrijk, Italië
Zakłady Azotowe	Polen

Brede PFAS restrictie (NL, DE, DK, SE, NO)

Streven om **begin 2023** voorstel gereed te hebben voor een verbod op alle PFAS stoffen met uitzondering van essentiële toepassingen (op basis van sociaaleconomische afwegingen). In **2025** zal de restrictie in werking gaan.

Het bedrijf Chemours

- › In 2015 opgericht Afsplitsing DuPont
- › Hoofdkantoor in Wilmington USA
- › Ruim 6 miljard omzet
- › 6500 werknemers
- › 34 fabrieken wereldwijd

Drie in Europa in NL, BE en FR

Geschiedenis Chemours

- › 2005 – 2012 → PFOA is vervangen door GenX
- › 2015 → Eerste berichten Chemours Dordrecht
- › 2016 → Start bloedonderzoek omwonende
- › 2017 → Zorgen drinkwater en moestuinonderzoek
- › April 2017 → Aanscherping vergunning
- › Mei 2018 → Chemours plaats extra zuivering
- › Nov 2019 → Dark Waters
- › April 2020 → Last onder dwangsom ILT
- › Okt 2021 → Advies RIVM geen moestuin binnen 1 km
- › April 2022 → Verdere aanscherping vergunning

Stoppen met PFAS: hoe kom je af van een stof waar alles van afglijdt?

Scheikunde Het zijn heerlijke stoffen met heel nare trekjes: PFAS. De mens moet ervan afkicken, want ze zijn giftig. Maar hoe?

Steven Frölke • 14 januari 2022 • Leestijd 7 minuten

Waar heeft het toe geleid?

- › 18 sets Kamervragen
- › 2 Plenaire vergaderingen
- › 2 technische briefings
- › 118 moties
- › 317 vragen in debatten

Waar staan we nu?

> Huidige vergunningen zijn op orde:

– Watervergunning:

- Chemours mag voor de directe lozing per jaar nog maximaal 5 kg HFPO-DA (GenX) en maximaal 2 kg PFOA op de Merwede lozen.

– Omgevingsvergunning:

- Chemours mag per jaar maximaal 3,6 kg HFPO-DA (GenX-stof) en 32,3 kg E1 (GenX-stof) naar de lucht emitteren en 2 kg HFPO-DA (GenX) en 0,4 kg PFOA via de gemeentelijke riolering lozen.

> Emissies sinds 2016 met 99% afgenomen

- Van meer dan 6.000 kg uitstoot van PFAS per jaar naar circa 10 kg per jaar (onder huidige vergunningen)

> Beroep Chemours nog niet afgerond

> Na de zomer 2^e fase moestuinonderzoek

> PFAS bewijzen zeer persistent te zijn

> OVV interview IenW 23 Aug

> Afvalstromen blijft een uitdaging

Situatie 3M

- › Sinds 1976 wordt bij 3M Zwijndrecht PFOS geproduceerd.
- › De productie ervan werd in het begin van de jaren 2000 afgebouwd en stilgelegd.
  - Toch werd de omgeving jarenlang vervuild met PFBSA door lozingen van afvalwater
- › In 2020: lozingsvergunning van 30 µg/L, met verplichting → 1 µg/L in 2022.
  - van 5300 kg → 50 kg per jaar
- › 3M ging in beroep tegen verstrenging lozingsnormen.
  - Minister Demir wees beroep af en scherpte norm nog verder aan: 0.1 µg/L

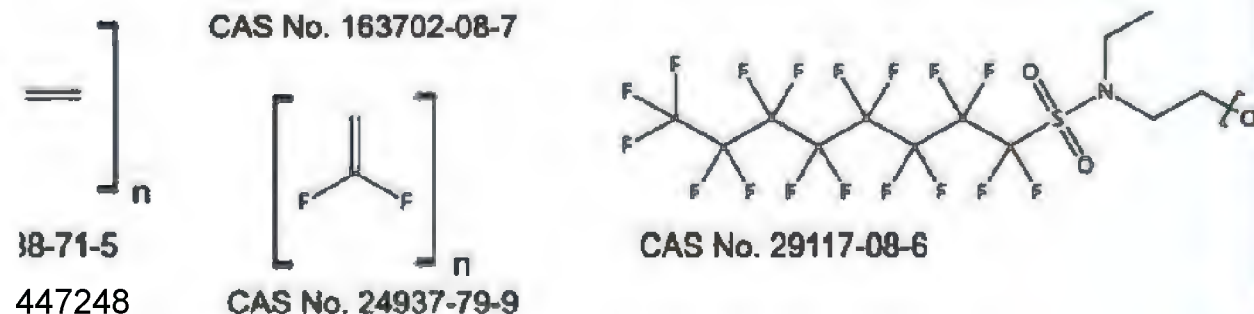
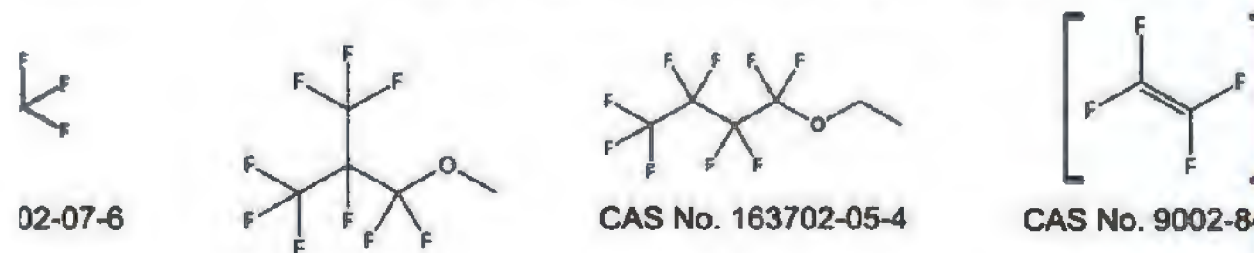
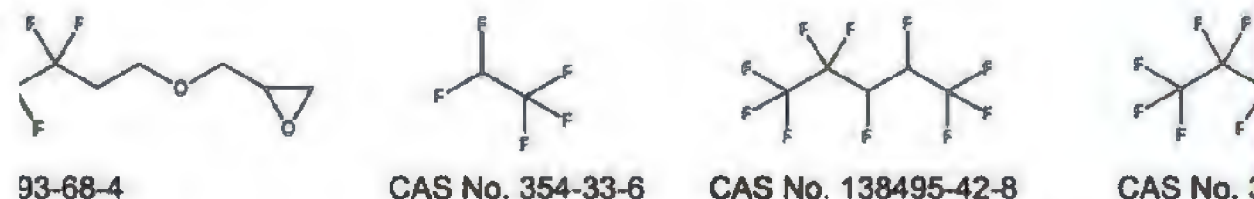
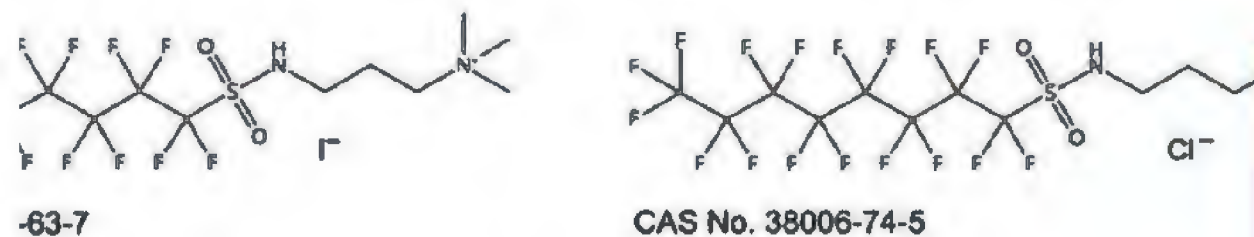
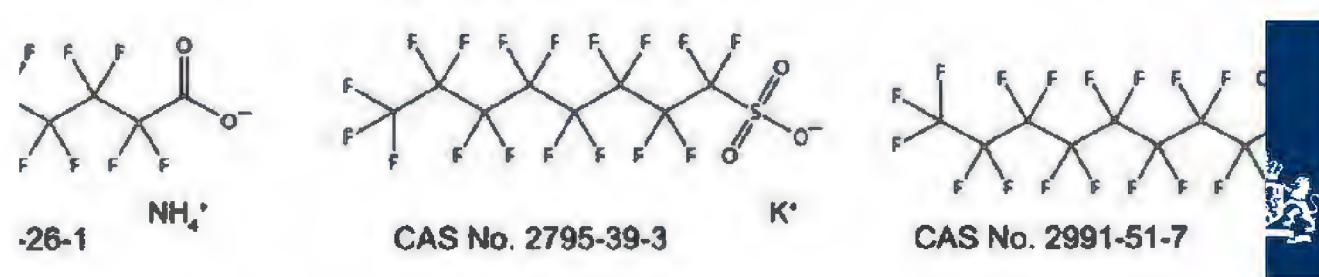

Indaver

- › Indaver verwerkt op jaarbasis meer dan 25.000 ton fluorhoudende stromen
- › 3M laat het PFAS-afval verwerken door Indaver
- › Indaver is de lozingsnorm opgelegd van 0.1 µg/L voor alle PFAS (m.u.v. PFBA, 20 µg/l)
  - Vrucht: **29kg PFAS/j**, waarvan 27kg/j aan PFBA
- › NL verzocht strengere lozingsnormen wegens niet voldoen aan waterkwaliteitsdoelen.
  - Geen gehoor aan gegeven
- › Spoedprocedure aangespannen door Indaver is verworpen door Demir (augustus, 2022)
- › Indaver nu moet met maatregelen komen om norm te halen

Afval, Chemours en PFAS

Bevoegdheden in Nederland

OMGEVINGSVERGUNNINGEN (MILIEU + EXTERNE VEILIGHEID)

- › Door provincie
  - Voor Chemours: DCMR
- › Rol ILT: adviserend (Wabo)
  - Aandachtspunten: Emissies, externe veiligheid, best bestaande technieken (BBT)
  - Concreet: 2 zienswijzen voor GS Zuid-Holland over Chemours (sinds 2019)

VERGUNNINGVERLENING INTNL. AFVAL-OVERBRENGING (EVOA)

- › Internationaal: door ILT
  - Kennisgeving = vergunning
- › Nationaal: rol omgevingsdiensten
  - Afvalverwerkingsinstallaties
  - Binnenlands transport

Huidige situatie afval Chemours

PRODUCTIE

Productie bij Chemours met juiste vergunningen (Omgevingsdienst = DCMR)

→ **GenX in afval**

VERWERKING ?

Nuttige toepassing ≠ mogelijk (heel soms recycling binnen Chemours via VS)

→ **Afval vernietigen of storten**

TRANSPORT

NL geen vernietigingscapaciteit
Stortcapaciteit zeer beperkt

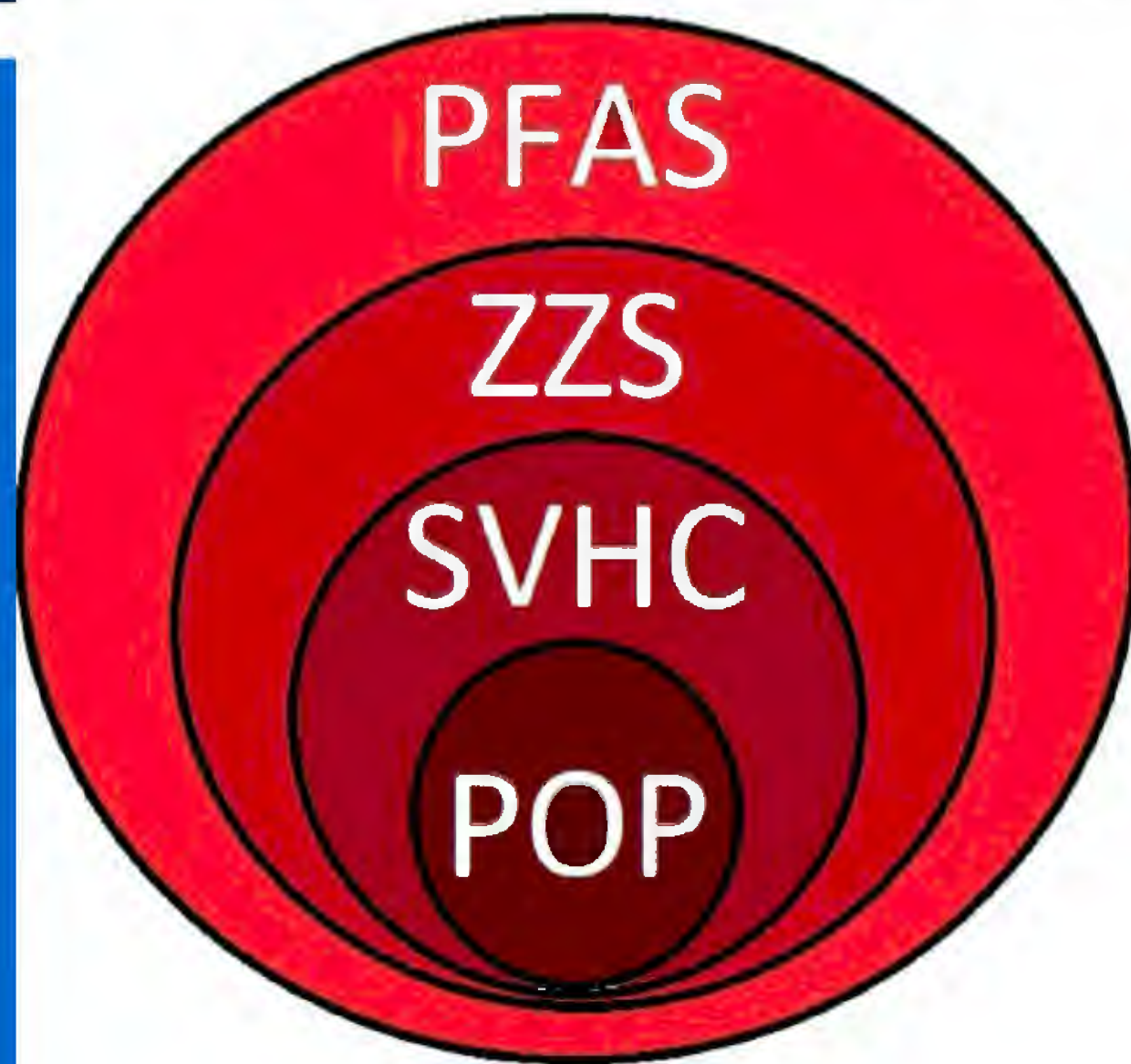
→ **Internationaal transport (EVOA)**

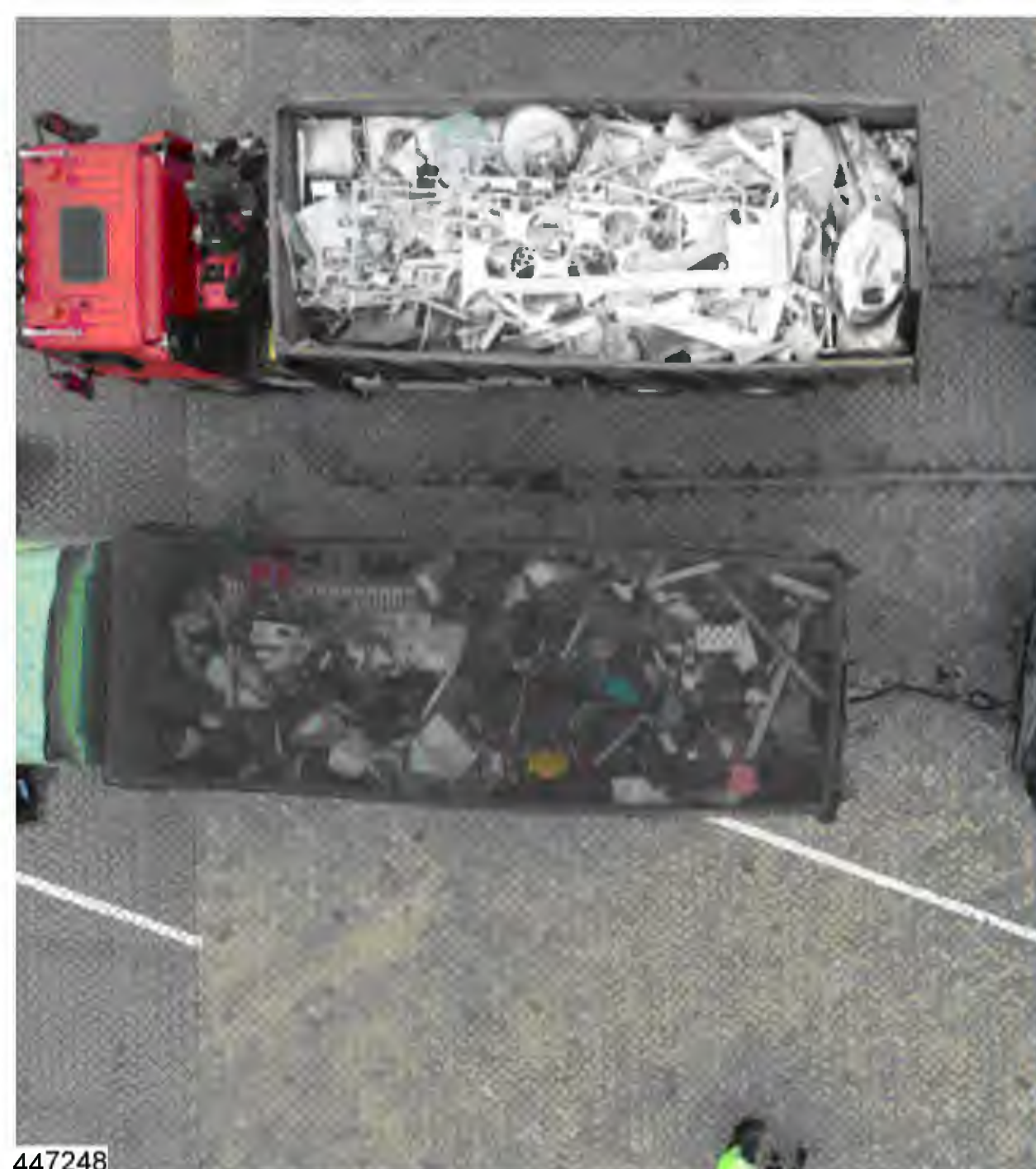

Verwerking ?

- › Geen veilige recycling mogelijk
- › Dus: vernietigen of storten
- › Geen **vernietig capaciteit** in NL → naar o.a. België → grensoverschrijdend (**EVOA**)

Transport

**Het grootste deel PFAS
afval van Chemours gaat
naar Indaver-Antwerpen**

PFAS(verdacht) = kennisgeving
→ **producent/verwerker
verantwoordelijk**

Vergunningverlening?

Kennisgeving (vergunning) na twee keer akkoord:

- Ontvangende autoriteit → **BEL** → kijkt naar doelmatige verwerking
- Verzendende autoriteit → **NED** → beoordeelt volledigheid aanvraag

Verwerking Indaver-Antwerpen

- › Draaitrommeloven
- › Verbranding op hoge temperatuur (minimaal 950°C);
- › NL heeft geen eigen draaitrommelcapaciteit

Proces kennisgevingen

ILT VOOR CHEMOURS

- › Verzendende autoriteit
  - Beoordelen volledigheid aanvraag
- › Gezamenlijk akkoord:
  - Alleen dan mag transport plaatsvinden
  - ja + ja = ja || nee + ja = nee

BELGIË VOOR CHEMOURS

- › Ontvangende autoriteit
  - Beoordelen doelmatige verwerking
- › >65% van internationaal afvaltransport (EVOA) van Chemours gaat naar België
  - Indaver = verwerker

Weigeringsgronden België?

Weigeringsgronden (art. 11 EVOA):

- * **Nabijheid** → gelijkwaardige of betere verwerking dichterbij
- * Voldoet niet aan **verwerkingscriteria**
- ~ Conflict nationale **(milieu)regelgeving**
- ~ Weigeren **gevaarlijk afval** → Verdrag van Bazel

Maar: Toepassing EVOA mag werking van interne markt **niet** tegenwerken

EVOA moet uniform worden toegepast door lidstaat

Sturingsmogelijkheden Nederland?

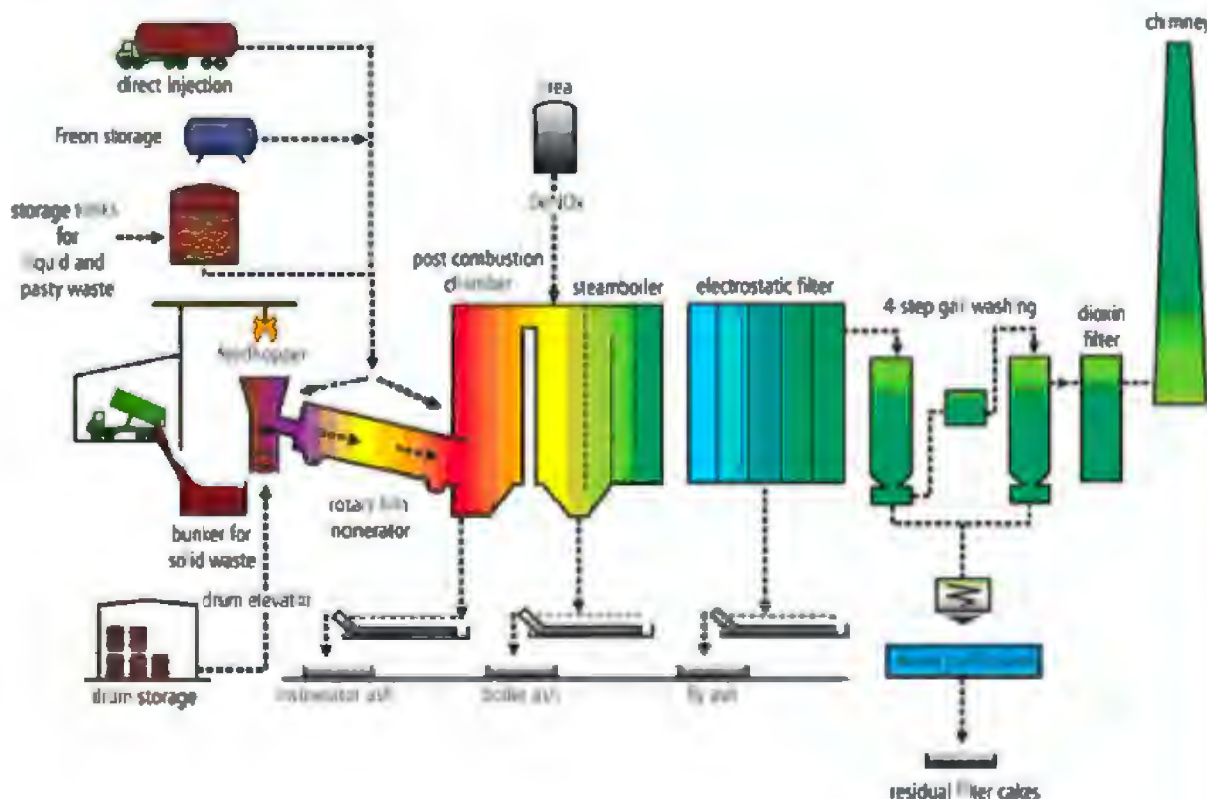
(Verzendende autoriteit → Beoordelen volledigheid)

> **Beperkt**

- Zolang ontvangende autoriteit (BE) goedkeurt neemt ILT aan dat verwerking juist en doelmatig is

> Huidig oordeel BE:

- Doelmatige verwerking is volgens geldende vergunningen (16) mogelijk

Recycling

Verbranding bij hoge
temperaturen

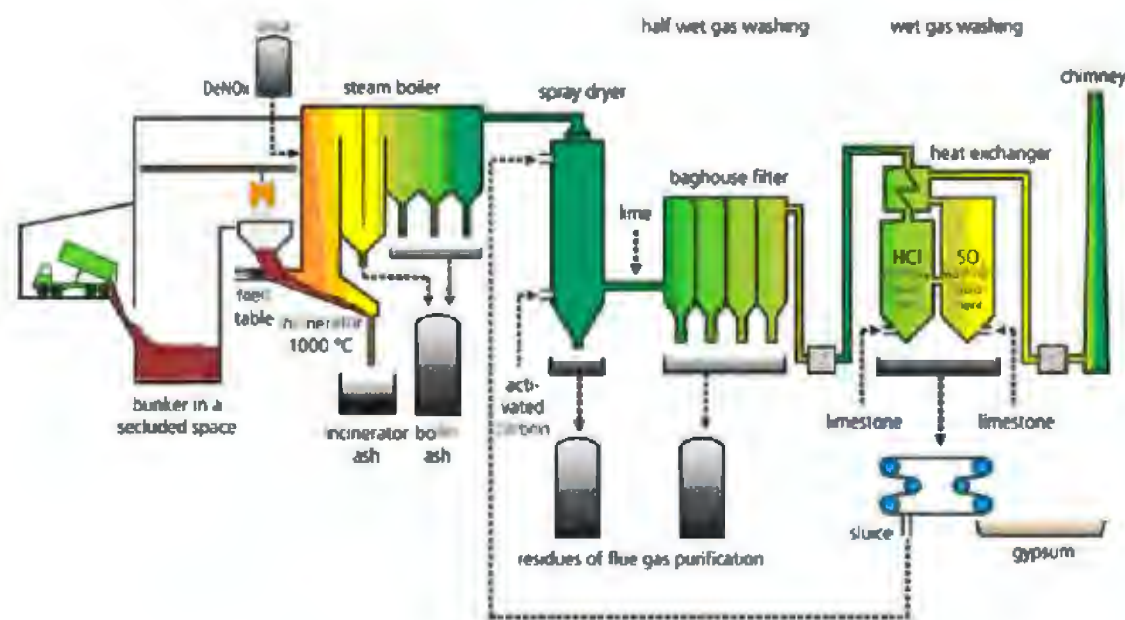
Stortplaats voor
gevaarlijk afval

Alternatieven?

- › NLse AVI's en/of NLse stortplaats?
- › Buiten NL?
- › Recycling?

Geschiktheid Nederlandse AVI's

1. 12 AVI's in NL → 3 vergunning voor gevaarlijk afval;
  - Gelden speciale exploitatievoorwaarden
2. Zij verwerken geen PFAS houdend afval van Chemours
3. Waarom?
  - Mogen
  - Kunnen
  - Willen

Recente acties ILT

2018-19: ONDERZOEK NAAR AFVALSTROMEN CHEMOURS

- › Conclusies ILT: onvoldoende zicht in keten op verspreiding GenX
  - De keten meet aanwezigheid van stoffen niet
  - Het is onbekend of stoffen in afval voorkomen
  - Het delen van informatie in de keten is niet verplicht (<0,1%)
- › Gevolgen voor ILT: ook **beperkt zicht op GenX** → conclusie nog altijd actueel
  - Voor internationaal transport steeds beter (specifiek Chemours ook → DCMR)
  - Binnenlands transport beperkt (zie Commissie Van Aartsen, er zijn 29 Omgevingsdiensten)

VERVOLGACTIE ILT (2020): LAST ONDER DWANGSOM CHEMOURS

- › Doel: afdwingen van werken onder juiste vergunningen en goede begeleiding afval
- › Situatie 2020: Dit deed Chemours voor EVOA-afvalstoffen (internationaal) onvoldoende
- › Resultaat: Najaar 2020 herinspectie met DCMR → Chemours voldoet aan eisen LOD
- › Status 2022: **diepgaander onderzoek door ILT bij Chemours niet gerechtvaardigd**

Vervolg ILT

EIND AUGUSTUS

- › Informerend **achtergrondgesprek** van ILT met **Zembla** over GenX en Chemours (op verzoek van Zembla)
- › Aandacht voor eerdere actie (LOD 2020)

NAJAAR 2022

- › ILT start **Programma Chemische Stoffen** en **Programma Circulaire Economie** (aandacht voor brandstoffen)
- › Doel: meer inzicht in keten en **grip op Zeer Zorgwekkende Stoffen** in afvalketen → aandacht voor GenX/PFAS

Last onder dwangsom voor Chemours om herhaling EVOA-overtreding te voorkomen

Nieuwsbericht | 01-04-2020 | 11:14

Chemours neemt onvoldoende maatregelen om voor de afvoer van hun afvalstoffen de juiste vergunning aan te vragen. De ILT legt daarom een Last onder dwangsom (LOD) op om herhaling van eerder gemaakte overtredingen te voorkomen.

Chemours heeft in 2019 een partij GenX-houdend afval onder een bestaande EVOA-vergunning afgevoerd naar België. Het bedrijf had daarvoor een nieuwe vergunning moeten aanvragen. In gesprekken van de ILT met het bedrijf heeft Chemours onvoldoende zekerheid gegeven dat het toekomstige afvalstromen beter begeleidt en afhandelt.

Ook op het voornemen voor een LOD (VLOD) heeft Chemours in haar reactie op dit voornemen onvoldoende duidelijk kunnen maken dat voor nieuwe afvalstromen wel de juiste vergunningen worden gebruikt.

Vorig jaar is onder een bestaande EVOA-vergunning een partij afval naar België vervoerd met zeer hoge concentratie GenX. GenX is een ZZS, Zeer Zorgwekkende Stof, en onderdeel van de stoffengroep PFAS. Deze afvalstroom met specifieke fysische en chemische eigenschappen had een eigen vergunning moeten hebben.

Het transportbedrijf dat het afval naar België heeft vervoerd, heeft daardoor geen maatregelen genomen waardoor een latere lading is besmet met GenX. De Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD) en de DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR) hebben dit verder in onderzoek.

To: 5.1.2e } DGMI 5.1.2e @minienw.nl
From: 5.1.2e) - DGMI
Sent: Tue 8/16/2022 1:00:05 PM
Subject: Content Manager RONDZENDMAP : RONDZENDMAP-2022/9883 : DGWB/DGMI/ILT Nota Themasessie Chemours PFAS
Received: Tue 8/16/2022 1:00:00 PM
[DGWB DGMI ILT M\(S\) Nota ter info Themasessie Chemours PFAS 23 augustus a.s.tr5](#)

Hoi 5.1.2e

Ik zou jou op de hoogte houden van de ontwikkelingen omtrent themasessie Chemours van de 23e. Bijgevoegd de rondzendmap. De nota ligt nu bij DBO. Gesprek vindt volgende week dinsdag plaats.
Hieronder nog even kort ook een overzicht van de aanleiding die ik heb geschreven op basis van lezing nota's, krantenartikelen en gesprekken met collega's (waaronder jou). Leek mij voor jou misschien ook wel fijn om te hebben!

Hopelijk heb je overigens een fijne vakantie gehad! :)

Groetjes,
5.1.2e

Aanleiding Themasessie:

5.2.1 en 5.1.2.i

-----< Content Manager Record Informatie >-----

Recordnummer: RONDZENDMAP-2022/9883
Titel: DGWB/DGMI/ILT M(S) Nota ter info Themasessie Chemours PFAS 23 augustus a.s.

To: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
From: [5.1.2e] - DGMI
Sent: Wed 8/17/2022 9:00:28 AM
Subject: RE: Achtergronddocument Themasessie M&S - PFAS
Received: Wed 8/17/2022 9:00:30 AM
[20220815 - Achtergronddocument themasessie Indaver Chemours \[5.1.2e\].docx](#)

Ha [5.1.2e],

Mooi stuk, zeer gedegen.

Ik heb nog een paar tekstsuggesties gedaan om het toch nog iets in te korten en je treft nog een paar vragen bij de tekst. Zie bijlage.

Meer in het algemeen: het is aanbevelingswaardig om kort (!) te schetsten waar deze themasessie past in het bredere proces. Staat er bv binnenkort een overleg met Vlamingen op het programma? Ligt er een formeel verzoek oid waar wij als NI overheid om moeten antwoorden? Vragen van die strekking. En daaraan toevoegend: wat is het doel van deze sessie? Is het alleen maar informatief of zal de minister ook willen bespreken wat de logische vervolgstappen zijn (en hoe kijken wij van DLCE daar dan weer tegenaan)?

Kortom, dit soort sessies staan nooit op zichzelf. Ze poppen op in een lopend proces waar nu helemaal niets over is opgenomen. Voor alle gesprekspartners is het nuttig om even iets meer vooruit te kijken en (al was het maar voor zichzelf) een plaatje te tekenen voor de volgende stappen. Als dat niet bekend is, mss goed om bij DGWB navraag te doen.

Hartelijke groet,

[5.1.2e]
Tel: [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Verzonden: dinsdag 16 augustus 2022 13:25
Aan: [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
Onderwerp: Achtergronddocument Themasessie M&S - PFAS

Ho [5.1.2e]

Zoals afgelopen week besproken ontvang je bijgevoegd het achtergronddocument dat ik voor [5.1.2e] heb voorbereid voor de themasessie M&S van volgende week dinsdag (23^e). Het is zo'n 4 pagina's. Volgens mij wel aan de lange kant, maar ben ik bang wel allemaal nuttige informatie voor de themasessie. Eventueel kan ik ook een deel voor mijzelf houden, zodat ik [5.1.2e] kan aanvullen als ze dat nodig vindt.

Hoor graag wat je van het document vindt, en of je nog suggesties hebt!

Groetjes,

[5.1.2e]

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e]
[5.1.2e]

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directoraat Generaal Milieu en Internationaal
Directie Duurzame Leefomgeving & Circulaire Economie
Taakveld Kaders afvalstoffenbeheer in een Circulaire Economie
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20901 | 250 0EX | Den Haag

T +31 [5.1.2e]
[5.1.2e]@minienw.nl

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e) - ILT 5.1.2e @ILenT.nl
Cc: 5.1.2e ILT 5.1.2e @ilent.nl 5.1.2e
ILT 5.1.2e @ILenT.nl; 5.1.2e - ILT 5.1.2e @ILenT.nl
From: 5.1.2e) - DGMI
Sent: Wed 8/17/2022 12:24:24 PM
Subject: RE: Reservering achtergrondgesprek Zembla
Received: Wed 8/17/2022 12:24:00 PM

Hoi 5.1.2e,

Dank voor de terugkoppeling. Ik maak eruit op dat het vooral heel feitelijk is geweest. Mogelijk krijgt het dus nog wel nog een journalistiek vervolg, maar dat zien we tegen die tijd wel weer.

Zal er ook iets over opnemen in het achtergronddocument voor mijn manager, dan beschikt zij ook over deze informatie dat dit gesprek heeft plaatsgevonden en komt het niet als een verrassing.

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e) - ILT 5.1.2e @ILenT.nl>

Verzonden: woensdag 17 augustus 2022 12:05

Aan: 5.1.2e) - DGMI 5.1.2e @minienw.nl>

CC: 5.1.2e ILT 5.1.2e @ilent.nl; 5.1.2e ILT 5.1.2e @ILenT.nl>;

5.1.2e - ILT 5.1.2e @ILenT.nl>

Onderwerp: FW: Reservering achtergrondgesprek Zembla

Hoi 5.1.2e,

Weet dat wij gister een achtergrondgesprek hadden met Zembla. Geen bijzonderheden:

- Het was een goed en professioneel gesprek. Insteek van Zembla was onderzoek doen en achtergrondinformatie verzamelen, niets is opgenomen.
- Zembla had vragen over het proces rondom EVOA, eigenlijk precies dezelfde vragen als minister en staatssecretaris. In lijn met die voorbereiding is ook antwoord gegeven.
- Verder nog enkele specifieke vragen over kennisgevingen van Chemours naar Indaver (BE), en over of wij in België controleren (antwoord: nee, dat doet de Belgische ILT).
- Ook nog meegegeven dat we verbetering zien in de aandacht voor PFAS in kennisgevingen, die zijn vergeleken met 2018 zorgvuldiger.
- En tot slot over de LOD voor Chemours aangegeven dat alles daar nu op orde is (in lijn met beantwoording recente Kamervragen).
- De ILT is geen onderdeel van de uitzending. Wat wel, en wanneer, daar wilde de journalist niets over kwijt.

Als de bewindspersonen volgende week tijdens de themasessie naar het achtergrondgesprek vragen (staat op een van 'onze' dia's), dan kan 5.1.2e het bovenstaande delen.

Groeten,

5.1.2e

To: 5.1.2e - DGMI 5.1.2e (5.1.2e @minienw.nl) 5.1.2e @minienw.nl
From: 5.1.2e - DGMI
Sent: Thur 8/18/2022 1:40:08 PM
Subject: Themasessie M&S - Dinsdag 23-08-2022
Received: Thur 8/18/2022 1:40:00 PM
[20220815 - Achtergronddocument themasessie Indaver Chemours - final.docx](#)
[DGWB DGMI ILT Nota Themasessie Chemours PFAS.tr5](#)

Hoi 5.1.2e,

Hopelijk heb je een fijne vakantie gehad!! ☺

Komende dinsdag hebben wij een themasessie met M&S over o.a. PFAS-houdend afval van Chemours en de verwerking daarvan door Indaver-Antwerpen. Ik heb, buiten verzoek 5.1.2e, jou doorgegeven als aanwezige. Dat was nog een heel gedoe, maar dat vertel ik maandag nog wel. Dan hebben wij namelijk een vooroverlegje staan. Bijgevoegd vind je in ieder geval ook alvast het achtergronddocument voor het gesprek. In dit document schets ik ook de aanleiding, de mogelijke gespreksonderwerpen en bied ik wat informatie om achter de hand te hebben.

Overigens is ter voorbereiding van de themabijeenkomst óók een powerpoint opgesteld. Dit is gecoördineerd door DGWB, maar O&M, de ILT en DLCE zijn ook betrokken geweest. Bijgevoegd óók de link met de rondzendmap die richting de M&S is gegaan.

Tot maandag!

Groetjes,

5.1.2e

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
5.1.2e

.....
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directoraat Generaal Milieu en Internationaal
Directie Duurzame Leefomgeving & Circulaire Economie
Taakveld Kaders afvalstoffenbeheer in een Circulaire Economie
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20901 | 250 0EX | Den Haag

.....
T +31 5.1.2e
5.1.2e @minienw.nl
.....

Doel themasessie: De themasessie is onderdeel van een lopend proces over de PFAS-lozingsnormen van gevaarlijkafvalverwerker Indaver-Antwerpen, en ontstaan uit wens M.

5.1.2a

De

sessie zal naar verwachting vooral inventariserend en informatief van aard zijn, met specifiek aandacht op de mogelijkheden van de Vlamingen om afval bij de grens tegen te houden. DLCE is betrokken vanwege het onderwerp afval, de ILT vanwege diens rol als bevoegd gezag EVOA. DGWB coördineert het traject. De themasessie maakt onderdeel uit van een lopend traject, waardoor vervolgacties uit de themasessie zouden kunnen vloeien. Er staat (nog) geen vervolgesprek met de Vlamingen gepland. Wel zal DGWB de Vlamingen een brief sturen met maatregelen die Indaver volgens hen zou moeten nemen.

Aanwezigen: Minister Mark Harber, Staatssecretaris Vivianne Heijnen

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e	5.1.2e	(DGWB)	5.1.2e	5.1.2e	(O&M)	5.1.2e
5.1.2e	(ILT)	5.1.2e	5.1.2e	(DLCE)	5.1.2e	5.1.2e
(DWGB)	5.1.2e	5.1.2e	(DLCE)			

Datum: 23-08-2022

Voorgeschiedenis en de aanleiding van de themasessie:

Voorgeschiedenis Chemours en afval met PFAS:

- In 2018 bleek de verwerking van Chemours afval niet in orde te zijn. Zo werd informatie over de aanwezigheid van GenX in afval van Chemours niet in de keten doorgegeven. Afvalverwerkers en -transporteurs hadden hierdoor geen kennis over de aanwezigheid van GenX, waardoor GenX zich via het afval van Chemours verder in het milieu kon verspreiden.
- Hier zijn toentertijd moties over ingediend en Kamervragen over gesteld.
- Dit leidde tot een wetswijzigingstraject (Besluit Melden Gevaarlijke en bedrijfsafvalstoffen, traject 5.1.2e) om de informatieplicht te concretiseren. Doel: informatie in de toekomst wél doorgegeven.
- Daarbij is opgeroepen aan Bevoegde gezagen om vooruitlopen op de wijziging al te acteren.
- De ILT heeft hier gehoor aan gegeven, als BG EVOA, en Chemours bij internationaal transport verplicht partijen te informeren over mogelijke besmetting van het afval met PFAS/GenX.
- O.a. n.a.v. dit ingrijpen gaat een deel van het GenX-houdende afval van Chemours nu naar verwerkers voor gevaarlijk afval. Daar wordt het ter vernietiging aangeboden (in zgn. draaitrommelovens). NL beschikt niet over eigen draaitrommelovens.
- Het merendeel van het GenX-houdende afval van Chemours ging in 2020 naar Indaver-Antwerpen;
- Afgelopen week (16-08-2022) heeft de ILT, op verzoek van Zembla, een achtergrondgesprek gehad met Zembla over het proces EVOA en het afval van Chemours.

Aanleiding en vervolg themasessie M&S:

- Indaver-Antwerpen heeft afgelopen jaar de temperatuur van hun draaitrommelovens mogen verlagen (van 1100 graden naar 950). Dit zou omwille van CO₂ uitstoot gebeurd zijn. Verondersteld wordt dat dit echter óók tot een verhoging van de PFAS emissies (lucht) en lozingen (water) bij Indaver geleid heeft.
- Indaver-Antwerpen verwerkt 25 kton PFAS houdend afval. In 2020 was ongeveer 2,3kton direct afkomstig van Chemours. Dit is ongeveer 1/10^e.
- Indaver-Antwerpen heeft eind 2021 bij hun BG (Antwerpen) een verruiming van de lozingsnormen voor PFAS aangevraagd.
- RWS heeft op deze vergunning, vanwege verantwoordelijkheid voor Rijkswateren en uitmonden van Antwerpse wateren in de Westerschelde, tweemaal inspraak geleverd (1^e keer begin 2022, 2^e keer in juni 2022).
- Hoofddargument RWS: de vergunning voor Indaver zou leiden tot concentraties PFAS in de Westerschelde waardoor de Westerschelde voor 8 PFAS-verbindingen niet zal voldoen aan

de Kaderrichtlijn Water. RWS pleitte op basis daarvan dat de vergunning voor Indaver-Antwerpen onvoldoende rekening houdt met Europese wet- en regelgeving.

- De 1^e inspraak periode (januari 2022) leidde (o.a.) tot toepassing van een zgn. 'administratieve lus' in Vlaanderen (april 2022). D.w.z. dat de vergunningsverlening niet meer bij het BG (Antwerpen), maar bij de Vlaamse Minister (Zuhal Demir) terecht kwam.
- Dit leidde tot aanpassing (verstrenging) van de lozingsnormen. De door Indaver aangevraagde verruiming lijkt dus te zullen resulteren in een verstrenging t.o.v. hun oorspronkelijke vergunning. Indaver heeft deze verstrenging niet succesvol aangevochten.
- Met deze verstrenging zou in de Westerschelde voor 7 PFAS-verbindingen echter nog steeds niet voldaan worden aan de Kaderrichtlijn Water. Dit gaf RWS aanleiding nogmaals inspraak te leveren.
- Diens 2^e inspraak (juli 2022) resulteerde echter niet nogmaals in verstrenging van de normen. RWS is van mening dat door de Vlamingen onvoldoende rekening is gehouden met de effecten voor de Westerschelde.
- DGWB heeft op basis hiervan Harbers (met cc Staatssecretaris) geadviseerd een beroepsprocedure (juridisch) te starten;
- Ook heeft DGWB Harbers geadviseerd de Vlamingen hierover te informeren.
- Harbers heeft op basis hiervan halverwege juli 2022 contact gehad met Demir.
5.1.2a
- Dit gaf NL aanleiding af te zien van de juridische procedure. NL heeft Vlaanderen dit via een brief laten weten.
- Ook gaf het gesprek met Demir Harbers aanleiding beter te willen begrijpen welke juridische opties de Vlamingen zouden hebben om NLs PFAS houdend afval bij hun grenzen tegen te houden.
- Daarnaast wil Harbers ook meer zicht op de maatregelen die Indaver zou moeten nemen om aan hun nieuwe vergunningsnormen te voldoen. DGWB zal hier na het reces een brief aan de Vlamingen over opsturen. Ik heb DI over dit voornemen geïnformeerd, zie waren hiervan nog niet op de hoogte.
- Gelijktijdig wil Harbers in gesprek blijven met de Vlamingen om hen te doen bewegen richting lozingsnormen waarbij de Westerschelde wél aan KRW voldoet.

Gespreksonderwerpen themabijeenkomst:

Bovenstaande en de voorbereidingen van het gesprek M&S met DGWB, O&M & de ILT legde twee mogelijke gespreksonderwerpen over afval bloot:

1. Kunnen de Vlamingen het PFAS houdende afval uit NL weigeren voor verwerking door Indaver?
2. Zou afval van Chemours niet naar een andere verwerker moeten, als Indaver-Antwerpen vanwege temperatuurverlaging inderdaad niet meer geschikte milieu hygiënische verwerking kan bieden?

Het eerste onderwerp is de oorspronkelijke vraag van de M n.a.v. gesprek met Demir. Het tweede onderwerp kwam op tijdens voorbereiding van de themasessie met onze water Collega's. Hieronder wordt op beide onderwerpen ingegaan.

Twee gespreksonderwerpen:

- A. Kunnen de Vlamingen het PFAS houdende afval uit NL weigeren?
(ILT IS BEVOEGD GEZAG EVOA, DUS ZAL ANTWOORD OP DEZE VRAAG GEVEN)
- Het is onwaarschijnlijk, maar niet onmogelijk.
  - Heeft met de systematiek van EVOA te maken.
  - Dit wil zeggen dat afvaltransporten vergund worden (kennisgeving) na twee keer akkoord (ontvangende en verzendende autoriteit).
  - Eerst moet de ontvangende autoriteit kijken. In dit geval België. Zij moeten oordelen of de verwerking 'doelmatig' is.
  - Als tweede kijkt de verzendende autoriteit. In dit geval de ILT. Zij oordelen de volledigheid van de kennisgeving.
  - Alleen bij gezamenlijk akkoord van beide BGs wordt het transport vergund.
  - De ontvangende partij (België) heeft weigeringsgronden (art. 11 EVOA). Hieronder wordt ingegaan op de belangrijkste voor deze casuïstiek.

- Nabijheid: gelijkwaardige of betere verwerking dichterbij
  - Verwerkingscriteria: voldoet het daaraan?
  - Conflict nationale (milieu)regelgeving;
  - Weigering van gevaarlijk afval → verdrag van Bazel.
- De ILT verwacht niet dat deze gronden zullen opgaan voor het Vlaamse BG.
- Wel wordt door ILT verondersteld dat de laatste weigeringsgrond het meest kansrijk zou kunnen zijn. Echter: weigeringen onder EVOA mogen de werking van de interne markt niet tegenwerken. D.w.z. dat de EVOA dus uniform moet worden toegepast.
- Dit betekent: als België de verwerking van specifieke afvalcodes tegenhoudt, België dit óók moet doen voor verwerking van die afvalcodes in eigen land, maar ook voor die afvalcodes uit andere Lidstaten. Verondersteld wordt dat de Vlamingen dit niet zullen doen.

B. Zou afval van Chemours niet sowieso naar een andere verwerker moeten gezien problematiek in de Westerschelde?

- Nee. De vraag die wij ons hier moeten stellen is: in hoeverre draagt de verwerking van Chemours afval in Antwerpen bij aan de normoverschrijding in de Westerschelde;
- Het is zeer moeilijk hier met volledige zekerheid een antwoord op te geven. Op basis van de huidige kennis kunnen wij echter wel een inschatting maken:
- Het is, op basis van de huidige informatie, onwaarschijnlijk dat verwerking van GenX houdend afval in algemene zin door Indaver bijdraagt aan de normoverschrijding in de Westerschelde.
- GenX zou volgens een RIVM rapport uit 2021 volledig moeten afbreken bij een temperatuur van 800 graden Celsius. Indaver stookt op (minimaal) 950 graden.
- Ook beschikt Indaver over rookgasreiniging, die volgens ditzelfde rapport van de RIVM geschikt zou zijn voor het afvangen van evt. overgebleven GenX.
- Daarnaast blijkt uit de RWS inspraak dat de lozingsnormen voor Indaver niet leiden tot het niet halen van de normen KRW voor GenX in de Westerschelde. Kortom: de lozing van GenX door Indaver lijkt niet het probleem te vormen voor het voldoen van Westerschelde aan KRW.
- Dus: het lijkt zeer onwaarschijnlijk dat de verwerking van Chemours GenX afval door Indaver-Antwerpen leidt tot KRW normoverschrijding in de Westerschelde voor GenX.
- Tegelijkertijd blijft de aan Indaver verleende vergunning niet afdoende voor 7 PFAS-verbindingen. Dit lijken echter niet PFAS-verbindingen te zijn die afkomstig zouden zijn uit het GenX houdende afval van Chemours.

Informatie om achter de hand te hebben:

Waar gaat het afval van Chemours heen?

- In totaal verliet in 2020 zo'n 7,9 kton afval de poorten van Chemours. Het merendeel hiervan ging naar het buitenland. Een deel bleef in Nederland.
- Internationaal
  - Direct geëxporteerd: 2,9 kton is direct overgebracht naar het buitenland. Hiervan is 2,75 kton PFAS-houdend. +/- 2,3 kton ging direct van Chemours naar Indaver-Antwerpen. De rest ging naar Frankfurt, Hamburg, Nyborg (alle drie DUI) en Saint-Vulblas (FR).
  - Indirect: een ander deel van het afval van Chemours, zo'n 3,5 kton, ging eerst via een tussenstap naar het buitenland. Dit verliep via Indaver-Hoek (bij Terneuzen). In 2020 ging een deel hiervan naar Indaver-Antwerpen. Andere delen kwamen in Nyborg of Hamburg (DUI) uit. Van dit afval is niet met zekerheid te achterhalen welk aandeel precies naar welke verbrandingsoven is overgebracht.
- Nederland
  - Zo'n 1,5 kton afval wordt in Nederland verwerkt. Dit afval is niet aangemerkt als gevaarlijk of als PFAS houdend afval.

Kan het afval van Chemours niet in NL verwerkt worden?

- Moeten we niet weer draaitrommelovens in NL hebben?
  - Nee.
  - Dit is aan de markt en het is aan vergunningsverleners om te oordelen over aanvragen.
  - De laatste Nederlandse Draaitrommelovens (AVR Rotterdam) zijn in 2004 gesloten. Toen was er overcapaciteit op de Europese markt. De toenmalige staatssecretaris VROM (Pieter van Geel) vond het niet wenselijk langer financieel te moeten bijdragen om de installatie open te houden.
  - Inmiddels geldt een ondercapaciteit voor verwerking in Europa. Er is dus meer vraag dan aanbod. Dit zal kunnen leiden tot het openen van nieuwe verwerkingscapaciteit (in of buiten Nederland).
  - Echter: vergunning verkrijgen is complex en tijdroven. Ook is de bouw van nieuwe installaties duur.
- Kunnen onze AVI's het afval van Chemours niet verwerken?
  - Op basis van de huidige informatie: nee.
  - Van de 12 AVI's in Nederland, hebben drie een vergunning om gevaarlijk afval te verbranden (ARN in Weurt, AVR Rijnmond in Rotterdam en AEB in Amsterdam).
  - In 2020 verwerkten zij 152 kiloton aan gevaarlijk afval, maar geen PFAS houdend afval van Chemours. Dat afval wordt bovendien als technisch lastig gezien, ook hangt het van hun vergunningen af. Daarnaast mogen AVI's zélf ook afval weigeren.

Wat als Indaver-Antwerpen niet meer afval van Chemours mag/kan verwerken?

- Chemours is wettelijk verplicht voor een goede verwerking van hun afval te zorgen.
- Als Chemours een contract heeft met Indaver voor de verwerking van diens afval kan dat mogelijk ook op andere locaties van Indaver ipv Antwerpen.
- Echter: Europees is zeer beperkte capaciteit bij draaitrommelovens. Als Indaver-Antwerpen wegvalt als locatie voor Nederlands afval, dan kan dit gevolgen hebben voor de Europese verwerking van gevaarlijk afval (mogelijke hogere prijzen voor verwerking).

do 8 sep.

www.bnnvara.nl
<https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/grote-zorgen-nederland-over-nieuwe-belgische-bron...>
www.bnnvara.nl

Hoi Mark, je had het vast al gezien maar Zembla heeft vanochtend de laatste promo voor de uitzending van vanavond gepubliceerd: <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/grote-zorgen-nederland-over-nieuwe-belgische-bron-plas-lozingen-in-westerschelde>. Het gaat in 1 zin over dat Zembla 'vertrouwelijke documenten' in handen heeft waarin de Nederlandse overheid heel kritisch is op Indaver, Omroep Zeeland, ANP en Belgische De Standaard vragen om een reactie.

De "vertrouwelijke documenten" van Zembla zijn de twee zienswijzen die we afgelopen jaar hebben ingediend. Die zijn niet vertrouwelijk. Ik heb via HBJZ geregeld dat ze gelak: zijn en nu kan ik ze indien gewenst delen met journalisten. Verder zou ik ze even willen bellen met de volgende reactie:

- Het is lastig om te reageren op een uitzending die we nog niet hebben gezien.
- In het online artikel staat dat

• In het online artikel staat dat Rijkswaterstaat "een vertrouwelijke brief" aan de Vlaamse overheid heeft gestuurd over dat Nederland door de lozingen van Indaver niet kan voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water.

• Rijkswaterstaat heeft in februari een zienswijze gestuurd over de verlengde vergunning van Indaver. Dat is deel van een regulier openbaar proces: altijd als dergelijke vergunningen worden verlengd, kunnen partijen een zienswijze indienen.

• In juni hebben we ons standpunt herhaald; we vinden het belangrijk dat de hoeveelheid PFAS in de Westerschelde afneemt en dus is het belangrijk om streng toe te zien op de verlengde vergunningen zoals bijvoorbeeld die van Indaver.

Afhankelijk van Zombela vanavond zal ik voor MR morgen nog een uitgebreidere lijn voorbereiden.

15:06 ✓

Akkoord met deze antwoordlijn voor nu?

15:06 ✓

Ik hoor graag want dan bel journalist nog even!

16

17:33

< Mark Harbers

na 591 gez. vandaag om 17:31

gestuurd over dat Nederland door de
lozingen van Indaver niet kan voldoen
aan de Europese Kaderrichtlijn Water.

• Rijkswaterstaat heeft in februari
een zienswijze gestuurd over de
verlengde vergunning van Indaver.
Dat is deel van een regulier openbaar
proces: altijd als dergelijke
vergunningen worden verlengd,
kunnen partijen een zienswijze
indienen.

• In juni hebben we ons standpunt
herhaald: we vinden het belangrijk dat
de hoeveelheid PFAS in de
Westerschelde afneemt en dus is het
belangrijk om streng toe te zien op de
verlengde vergunningen zoals
bijvoorbeeld die van Indaver.

Afhankelijk van Zembla vanavond zal
ik voor MR morgen nog een
uitgebreidere lijn voorbereiden.

17:41

Akkoord met deze antwoordlijn voor
nu?

15:06 ✓✓

Ik hoor graag want dan bel ik
journalist nog even!

15:51 ✓✓

OK

17:48

zo 11 sep.

460003_____

0064

To: [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl; [5.1.2e] - DGMI [5.1.2e]@minienw.nl
From: [5.1.2e] - DGMI
Sent: Fri 10/7/2022 1:08:48 PM
Subject: ACTIE: Agendapunten ILT voor BILA [5.1.2e]
Received: Fri 10/7/2022 1:08:50 PM
[Agenda bils \[5.1.2e\] LT - DG MI - 11 okt 2022.docx](#)

[5.1.2e] [5.1.2e],

ILT wil n.a.v. zembla uitzending over afvalwerker in Antwerpen en hoge waardes PFAS in Westerschelde de EVOA aanvragen van Chemours nog eens kritisch bezien of het allemaal klopt. Hier willen ze [5.1.2e] over inlichten tijdens gesprek met [5.1.2e] volgende week.

Die beslissing is natuurlijk aan de ILT. Is er iets wat we aan [5.1.2e] mee kunnen/moeten geven hierop? En lukt het dan dat uiterlijk maandag 12.00 aan te leveren?

Dank en groet,

[5.1.2e]

Van [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 7 oktober 2022 10:36

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>;
[5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
CC: [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>;
[5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: agenda : ACTIE: Agendapunten ILT voor BILA [5.1.2e]

Hoi, hier ook even de agenda mochten er onduidelijkheden zijn.
Hopelijk lukt het voor maandag 12 uur een annotatie te sturen. Veel dank!

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e]

Stafteam DG Milieu en Internationaal

* [5.1.2e] | [5.1.2e]@minienw.nl

Van: [5.1.2e] DGMI

Verzonden: donderdag 6 oktober 2022 15:58

Aan: [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>;
[5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>
CC: [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] DGMI
<[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: ACTIE: Agendapunten ILT voor BILA [5.1.2e]

Hoi,

ILT heeft het volgende nog op de agenda toegevoegd:

- [5.2.1 en 5.1.2.i]
- [5.2.1 en 5.1.2.i]
- [5.2.1 en 5.1.2.i]
- [5.2.1 en 5.1.2.i]
- [5.2.1 en 5.1.2.i]

Het is kort dag, maar ik hoop dat jullie mij uiterlijk a.s. maandag voor 12.00 uur hiervan nog een korte annotatie voor kunnen geven voor [5.1.2e].
Mag heel kort.

Sorry voor de krappe deadline.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Stafteam DG Milieu en Internationaal

*06- 5.1.2e 5.1.2e [@minienw.nl](mailto:5.1.2e@minienw.nl)

To: [redacted] 5.1.2e - DGMI [redacted] 5.1.2e @minienw.nl; [redacted] 5.1.2e - DGMI [redacted] 5.1.2e @minienw.nl
From: [redacted] 5.1.2e DGMI
Sent: Fri 10/7/2022 1:17:52 PM
Subject: RE: ACTIE: Agendapunten ILT voor BILA [redacted] 5.1.2e
Received: Fri 10/7/2022 1:17:54 PM

Ik heb zo snel niets op te merken over die EVOA-kennisgevingen.

Dat is iets tussen bevoegde gezagen en betrokken bedrijven. Achteraf aanpassen van contractuele verbintenissen kan tot "discussie" leiden, zeker als geplande transporten worden stilgelegd. Maar gelet op de gevoeligheid van PFAS moet ILT als bevoegd gezag wel voldoende vertrouwen houden in hun eigen handelen. Ben wel nieuwsgierig naar wat ze dan expliciet willen checken. (Wat hebben ze mogelijk over het hoofd gezien?) Dus in principe geen probleem met die extra check.

Van: [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>
Verzonden: vrijdag 7 oktober 2022 14:09
Aan: [redacted] 5.1.2e DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>
Onderwerp: ACTIE: Agendapunten ILT voor BILA [redacted] 5.1.2e

[redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e,

ILT wil n.a.v. zembla uitzending over afvalwerker in Antwerpen en hoge waardes PFAS in Westerschelde de EVOA aanvragen van Chemours nog eens kritisch bezien of het allemaal klopt. Hier willen ze [redacted] 5.1.2e over inlichten tijdens gesprek met [redacted] 5.1.2e volgende week.

Die beslissing is natuurlijk aan de ILT. Is er iets wat we aan [redacted] 5.1.2e mee kunnen/moeten geven hierop? En lukt het dan dat uiterlijk maandag 12.00 aan te leveren?

Dank en groet,

[redacted] 5.1.2e

Van: [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>
Verzonden: vrijdag 7 oktober 2022 10:36
Aan: [redacted] 5.1.2e DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>;
CC: [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>;
Onderwerp: agenda : ACTIE: Agendapunten ILT voor BILA [redacted] 5.1.2e

Hoi, hier ook even de agenda mochten er onduidelijkheden zijn.
Hopelijk lukt het voor maandag 12 uur een annotatie te sturen. Veel dank!

Met vriendelijke groet,

[redacted] 5.1.2e

Stafteam DG Milieu en Internationaal
• [redacted] 5.1.2e | [redacted] 5.1.2e @minienw.nl

[redacted] 5.1.2e

Van: [redacted] 5.1.2e DGMI
Verzonden: donderdag 6 oktober 2022 15:58
Aan: [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>;
CC: [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>;
Onderwerp: ACTIE: Agendapunten ILT voor BILA [redacted] 5.1.2e

Hoi,

ILT heeft het volgende nog op de agenda toegevoegd:

- [redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i

- [redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i
- [redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i
- [redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i
- [redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i
- [redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i ; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.2.1 en 5.1.2.i

Het is kort dag, maar ik hoop dat jullie mij uiterlijk a.s. maandag voor 12.00 uur hiervan nog een korte annotatie voor kunnen geven voor [redacted] 5.1.2e].
Mag heel kort.

Sorry voor de krappe deadline.

Met vriendelijke groet,

[redacted] 5.1.2e

Statteam DG Milieu en Internationaal

*06-[redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minienw.nl

To: [redacted] 5.1.2e - DGMI [redacted] 5.1.2e @minienw.nl]; [redacted] 5.1.2e - DGMI [redacted] 5.1.2e @minienw.nl]
From: [redacted] 5.1.2e - DGMI
Sent: Fri 10/7/2022 1:30:05 PM
Subject: RE: ACTIE: Agendapunten ILT voor BILA [redacted] 5.1.2e
Received: Fri 10/7/2022 1:30:00 PM

Hoi [redacted] 5.1.2e

Zoals net even per telefoon besproken, hier even kort de context onder elkaar.

- Op 23 augustus heeft een bespreking M, S, [redacted] 5.1.2e DGMI, DGWB & ILT plaatsgevonden over PFAS-problematiek;
- [redacted] 5.1.2e zat hier bulten verzoek ook namens DLCE;
- Onderdeel van de bespreking was o.a. de overbrenging van het GenX houdende afval van Chemours naar een afvalverwerker in Antwerpen;
- De Zembla aflevering kwam op 8 september uit.

Hieraan voldoende, of dit te lang al?

Groetjes,

[redacted] 5.1.2e

Van: [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 7 oktober 2022 14:09

Aan: [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>

Onderwerp: ACTIE: Agendapunten ILT voor BILA [redacted] 5.1.2e

[redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e,

ILT wil n.a.v. zembla uitzending over afvalwerker in Antwerpen en hoge waardes PFAS in Westerschelde de EVOA aanvragen van Chemours nog eens kritisch bezien of het allemaal klopt. Hier willen ze [redacted] 5.1.2e over inlichten tijdens gesprek met [redacted] 5.1.2e volgende week.

Die beslissing is natuurlijk aan de ILT. Is er iets wat we aan [redacted] 5.1.2e mee kunnen/moeten geven hierop? En lukt het dan dat uiterlijk maandag 12.00 aan te leveren?

Dank en groet,

[redacted] 5.1.2e

Van: [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 7 oktober 2022 10:36

Aan: [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>;

[redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>

CC: [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl> [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>;

[redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>

Onderwerp: agenda : ACTIE: Agendapunten ILT voor BILA [redacted] 5.1.2e

Hoi, hier ook even de agenda mochten er onduidelijkheden zijn.
Hopelijk lukt het voor maandag 12 uur een annotatie te sturen. Veel dank!

Met vriendelijke groet,

[redacted] 5.1.2e

Stafteam DG Milieu en Internationaal

*06 [redacted] 5.1.2e | ✉ [redacted] 5.1.2e @minienw.nl

Van: [redacted] 5.1.2e - DGMI

Verzonden: donderdag 6 oktober 2022 15:58

Aan: [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl> [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>;

[redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>; [redacted] 5.1.2e - DGMI <[redacted] 5.1.2e @minienw.nl>

CC: [5.1.2e] DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl> [5.1.2e] DGMI
<[5.1.2e]@minienw.nl>; [5.1.2e] - DGMI <[5.1.2e]@minienw.nl>

Onderwerp: ACTIE: Agendapunten ILT voor BILA [5.1.2e]

Hoi,

ILT heeft het volgende nog op de agenda toegevoegd:

- [5.2.1 en 5.1.2.i]
- [5.2.1 en 5.1.2.i]
- [5.2.1 en 5.1.2.i]
- [5.2.1 en 5.1.2.i] [5.1.2e] [5.2.1 en 5.1.2.i]

Het is kort dag, maar ik hoop dat jullie mij uiterlijk a.s. maandag voor 12.00 uur hiervan nog een korte annotatie voor kunnen geven voor [5.1.2e].
Mag heel kort.

Sorry voor de krappe deadline.

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e]

Stafteam DG Milieu en Internationaal

* [5.1.2e] |✉ [5.1.2e]@minienw.nl

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Ministerie van Justitie en Handhaving
Mevrouw Zuhail Demir
Koning Albert II-laan 7
1000 Brussel
België

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit,
Ondergrond en Marien
Stoffen en Waterketen

Rijnstraat 8
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

5.1.2e

M +31 (0)6-

5.1.2e

5.1.2e

@minienw.nl

Datum

Betreft Vervolg n.a.v. bilateraal overleg op 13 juli jl.

Geachte mevrouw Demir,

Op 13 juli 2022 hebben wij elkaar gesproken over de vergunningverlening aan Indaver. Dit mede omdat er in toenemende mate aandacht is voor de aanwezigheid van PFAS in het stroomgebied van de Schelde.

Gezien de omvang van de PFAS-lozingen en de invloed die dit heeft op de waterkwaliteit van de Westerschelde en de mate waarin veilig vis, schelpdieren en groente uit de Westerschelde gegeten kan worden, zijn er in Nederland grote zorgen ontstaan.

Zoals besproken is het zeer positief dat u stappen zet richting Indaver. Ik waardeer uw keuze om in te grijpen door een strengere lozingsnorm vast te stellen dan aanvankelijk aangevraagd door Indaver en om deze voor een periode van slechts één jaar te verlenen. Het is ook positief dat de Raad voor Vergunningenbetwistingen uw lijn heeft bevestigd. Ik spreek de hoop uit dat na deze vergunningperiode er mogelijkheden gezien worden om de emissies nog verder terug te brengen.

Uit ambtelijk contact tussen onze diensten begrijp ik dat er structureel en intensief wordt gecontroleerd of Indaver zich ook houdt aan de opgelegde voorwaarden en dat dit op dit moment het geval is. Ik waardeer deze adequate aanpak van handhaving en monitoring.

Er is wederzijds grote bereidheid om kennis en informatie samen te delen waar dat relevant en wenselijk is. Ik heb het volste vertrouwen dat wij elkaar, zowel nu als in de toekomst, goed weten te vinden.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

Mark Harbers

TER BESLISSING

Datum

6 oktober 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/235835

Opgesteld door

Directoraat-Generaal Water
en Bodem

Beslistermijn

18 oktober

Bijlage(n)

1

Aan

Minister

nota

Brief aan Vlaams minister Demir

Aanleiding

Tijdens uw gesprek met de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme mevr. Demir heeft u aangegeven een brief te willen sturen n.a.v. het gesprek.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om akkoord te geven op de brief.

Beslistermijn

Uiterlijk 18 oktober. De brief zal ook worden meegestuurd met de beantwoording van de Kamervragen over PFAS, naar verwachting rond 20 oktober.

Toelichting

Tijdens uw gesprek met minister Demir is gesproken over de vergunningverlening van Indaver omdat is geconstateerd dat het bedrijf PFAS loost in de Schelde. Minister Demir heeft aangegeven stappen te zetten richting Indaver en ons op de hoogte te houden van de resultaten van de nieuwe strengere lozingsnorm.

De verdere samenwerking met Vlaanderen verloopt goed zowel op het PFAS-dossier als in andere dossiers. Zo hebben ze ambtelijk aangegeven dat ze momenteel Indaver intensief controleren of zij voldoen aan de nieuwe opgelegde voorwaarden voor PFAS.

Krachtenveld

De samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen verloopt goed. Recent is er echter over de relatie tussen Nederland en Vlaanderen gesproken in een debat tussen Demir en Jos D'Haese (PVDA) en Mieke Schauvliege (Groen):

Demir verklaarde dat er contacten lopen met de 'Nederlandse minister'. Demir: *'Zij (de Nederlandse staat) verwezen ook naar het advies van Rijkswaterstaat. Dat advies was, zoals de interne adviezen, dat de aangevraagde lozing onverenigbaar was met de beoogde waterkwaliteit in de Westerschelde, en ook om de aangevraagde lozing niet zonder meer te vergunnen.'* Demir concludeerde: *'Ter info, ik heb ook gezegd aan de Nederlandse minister dat het allemaal goed en wel is, maar dat ze dan ook maar moeten stoppen met hun stoffen naar Indaver te brengen. Van twee dingen één. Ik krijg het wel een beetje op mijn heupen van de brieven die ik daarover krijg. Dat ze hun probleem maar zelf oplossen in Nederland. En toen was het stil.'*

Informatie die niet openbaargemaakt kant worden
Niet van toepassing

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Brief aan minister Demir	

Datum
6 oktober 2022

Onze referentie
Vul hier het CM-nummer in

Opgesteld door
Directoraat-Generaal Ruimte
en Water
Water en Bodem

Aan
Minister

Bijlage(n)
Vul hier het aantal bijlagen in